

Tanya's
BEAUTY SALON

THREADING / WAXING, FACIAL (MEN & WOMEN)
ANTI-AGING FACIAL, BLEACH, HAIR CUT, COLOR & STYLE

137-40 JAMAICA AVE., JAMAICA
NY 11435 TEL: 718-297-1019
85-03 ROOSEVELT AVE.,
JACKSON HEIGHTS NY 11373 TEL: 718-205-7832
We Specialize for Bridal & Henna

Pyramid Brokerage Company

Please contact to buy/sell commercial/Residential real estate

Specialize in:

- Gas Stations, Motels, Liquor Stores
- Tenant Rep
- Investment Properties
- Office, Retail and Industrial Space

Contact: Vikramdeep Cheema, Buffalo, NY
Ph: 716-777-0298
vcheema@pyramidbrokerage.com
Licensed Real Estate Person

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

120-20 101 Avenue S. Richmond Hill, NY 11419

Sixteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 41, October 10, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਡੋਲਿਆ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਾ

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਵਧਿਆ

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹਮਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਉਨੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰੋਹ, ਡੇਰਾ ਵਿਵਾਦ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਉਭਾਰ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਬਾਦਲ ਧਿਰ ਖਿਲਾਫ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਕਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਝੰਬੇ ਕਿਸਾਨ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਭ ਆਂਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉਤੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਕਹਿ ਕੇ ਡੰਗ ਟਪਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਰਮੇ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਤੇ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ 1509 ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸਾਥ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੀ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਦਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ 11-11 ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ, ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਨਾਰਸ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਰੀਫ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਲ ਗੱਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਉਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰ ਹਲਕੇ ਨੂੰ 25-25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਮਗਰੋਂ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹਿਆ ਨਹੀਂ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫੀ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੱਥਰ ਵੇਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਈ ਜ਼ਰਬ ਨੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਆਫੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਨੱਲੂਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਿੱਛ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰਤਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਲਾਵਰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ (25) ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਮੋਹਲਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਵਿਖੇ ਆਰਜ਼ੀ ਪਾਠੀ ਵਜੋਂ 2013 ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਨੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ

ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣੇ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਉਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800-914-1013 408-428-2300

ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਿਆ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ): ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ 6ਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ। ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਵਾਂ ਮੈਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਮੈਚ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ 32 ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 30 ਨੰਬਰ ਰਹੇ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੇ 33-14 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ

ਪਾਇਆ। ਨਾਲ ਆਏ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਫਿਲੋਰ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣੇ।

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਏ ਵਾਲੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ। ਦੂਜਾ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ

ਰਿਟਾਇਰ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪਾਂ ਦੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਬੜੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਹੋਏ। ਤਕੜੇ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ, ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਹਰ ਦਮ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ ਅਮਨ ਲੌਧੇ ਸਨ। ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਡੀ ਐਫ (ਦੇਸੀ ਫੂਜ਼ਨ) ਟੀ. ਵੀ. (ਹੈਰੀ ਮਲਹੋਤਰਾ), ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਚੈਨਲ, ਚੈਨਲ-64, ਨਿਊ ਯਾਰਕ-1 ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਫੋਟੋਆਂ

ਸੋਕੀਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦੁਪੱਟੇ ਝੂਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖੜਕਵੇਂ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਸ਼ਕ ਦੂਰੋਂ-ਦੂਰੋਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਪਹੁੰਚੇ।

ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ ਜਦੋਂਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ

ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਸ਼ੋਕ ਦਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜਦੋਂਕਿ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦਿਉਲ ਆਏ।

ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਭੇਡ ਹੋਏ। ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ 46 ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਨੇ 40 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਖਤ ਟੱਕਰ ਹੋਈ। 33-27 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ,

ਲੁਬਾਣਾ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਹੀ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਹਨ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਹ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਗੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਗ ਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। 2009 ਤੋਂ ਗੋਰੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 9-10 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਜਾਗ ਲਾਉਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। 6ਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਠੋਕਰਾਂ ਮੈਚ ਕਰਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੱਪਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਾ ਦਿਤੀ।

ਆਪਣਾ ਬਜ਼ਾਰ ਕੈਸ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਵਾਲੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ (ਟੁੱਟ ਭਰਾ) ਨੇ ਖੇਡ ਦਾ

ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੇ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਨਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਚ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਰੈਫਰੀ ਸਨ। ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਟਾਰੀਆ, ਬੇਵੀ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ 'ਟਾਈਮ-ਵਾਚ' ਨਾਲ ਰੇਡਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਫੁੱਲ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਰਿਹਾ। ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਸਜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ (ਬਿੱਲਾ) ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਭੁਪਿੰਦਰ (ਗੋਰੀ) ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ ਵਾਹਵਾ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ।

ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਹੈਰੀ ਸਿੰਘ ਬੋਲਾ ਮਾਰਕੀਟ ਐਂਡ ਗੈਸੇਲੀਨ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ, ਰਿੰਚੀ ਰਿੰਚ ਪੈਲੇਸ ਵਾਲੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ, ਡੀ ਸੀ ਬੇਗੋਵਾਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਗੋਵਾਲ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਘੋਤਤਾ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਹੋਟਲ ਵਾਲੇ ਰਵੀ ਸੰਧੂ ਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਟੀ ਜੇ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਵਾਟਰ-ਰਿਜ਼ੋਰਟ), ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਾਵਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਖੀ ਸੋਹਲ, ਬੀ ਕੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਰੱਬੀਆ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਤਨੋਂ, ਮਨੋਂ, ਧਨੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ।

ਸਮੁੱਚੇ ਮੈਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ,

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ, ਸੱਲੂ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਆਣੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ

ਬੀ ਜੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਾਲੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਿੱਚੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ, ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੀ ਵਲੋਂ ਸਬਵੇਅ-ਸੈਂਡਵਿਚ, ਟੀ ਜੇ ਆਟੋ ਬਾਡੀ ਵਾਲੇ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੋਹਣੇ ਵਲੋਂ ਚਾਹ, ਸੰਨੀ ਤੇ ਮਨੀ ਜਲੰਧਰੀਏ ਵਲੋਂ ਪੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਲਦੀ ਰਹੀ।

ਬੀਬੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ

ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।

ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਗੋਜਲਾ ਨੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 26-24 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ। ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੈਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦਾ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨਾਲ ਪਿਆ ਅਤੇ 30-17 ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਮੈਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ 42-23 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ। ਅਗਲਾ ਫਸਵਾਂ ਭੇਡ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਯਾਨਿ 33 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 35 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀ। ਫਸਵੇਂ ਭੇਡ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 45-38 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਨਕਦ ਰਾਜ਼ੀ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕੱਪ ਝੋਲੀ ਪੁਆਇਆ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਟੀਮ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਕਰਕੇ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਦੀਪ ਲੁਧਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਧਾਵੀ ਤੇ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਾਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਸਟਰ-ਮਾਈਡ' ਟੋਇੰਗ ਅਤੇ ਏ ਟੀ ਏ (ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜੂ) ਟੋਇੰਗ ਵਲੋਂ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਤੇ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਦਾ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਅਤੇ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਘੋਲਾ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਤਨੋਂ, ਮਨੋਂ, ਧਨੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਕਈ ਸਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਿਡਵੈਸਟ) ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੱਤੜੀਏ ਬੋਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ, ਸਿੰਘ ਫਾਰਮ ਵਾਲੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਪੀਡੋ, ਜੱਬਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਚਲਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਆਖਰ ਵਿਚ ਗੋਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਜਲਵੇ ਵਿਖਾਏ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ,

ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਰਹੇ। ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲੁਤਫ ਲਿਆ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਛਲ, ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਿਸਟਰ ਭੱਟੀ ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਿਸਟਰ ਖਾਨ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

(ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਫਾ 31 ਉੱਤੇ ਦੇਖੋ)

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digital
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ORIGINAL MOVIES
BJ
718-441-6516
New York

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਜੈਲੋ ਕੈਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਹੁਣ 12 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਟੈਕਸੀ ਮਡਾਲੀਅਨ ਮਾਲਕ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਆਉਂਦੀ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਟੇਟ, ਸਿਟੀ, ਟੀ ਐਲ ਸੀ ਅਤੇ ਐਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਟੈਕਸੀ ਕਿੱਤੇ ਉਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਬਰੁਕਲਿਨ ਬ੍ਰਿਜ 'ਤੇ ਬਰੁਕਲਿਨ ਤੋਂ ਸਿਟੀ ਹਾਲ (ਕੈਡਮੈਨ ਪਲਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਟਿਲਰੀ ਸਟਰੀਟ) ਤੱਕ ਪੈਦਲ ਚਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀਰਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ: (917)-977-0413, (347)-249-2473, (516)-728-3868, (917)-951-5055 ਜਾਂ (646)-314-1016 ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਓਹਾਇਓ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਲ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਓਹਾਇਓ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ

ਫਰੀਡਮ ਰੈਲੀ 17 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਕ ਫਰੀਡਮ ਰੈਲੀ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ-ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਲਹਿਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਭਿੱਡਰਾਵਾਲੇ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਟਾਈਮ ਸਕੂਏਅਰ ਵਿਖੇ 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਰੈਲੀ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਅਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਆਦਿ ਕਈ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸੁਪਰੀਮ ਪਾਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ

ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਐਮ ਐਡ, ਉਮਰ 37 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-4" ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ/ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਯੋਗ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਫੋਨ: 1-773-443-2720 ਜਾਂ ਈਮੇਲ nikkisekhon@hotmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 37-40

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9", ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 707-386-3001 37-40

Jatt Sikh parents seeking tall, professional match for their U.S. citizen, athletic build son, 26 yrs, 6'-3" in first year of residency. Pl. Email: chardikhala5@ymail.com 37-40

ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਚੰਗੇ ਖਾਨਦਾਨ ਤੇ ਨਾਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 24 ਸਾਲ, 6'-1", ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਪੱਕੀ ਵਸਨੀਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਯੂਰਪ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੜਕੇ ਦੇ 26 ਸਾਲਾ ਵੱਡੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਭਰਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਇਛਕ ਹੋਣੇ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 510-695-4836

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 28 ਸਾਲ, 5'-8", ਫੈਡਰਲ ਜੋਬ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੁੰਦਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੇਅ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 408-931-5803 38-41

ਜੱਟ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਐਮ ਕਾਮ, 24 ਸਾਲ, 6'-2", ਵੈਸਟਨ ਲੜਕੇ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 216-235-5171 ਜਾਂ ਈਮੇਲ: ranjitdhillons@gmail.com 38-41

To Advertise with Punjab Times

Call: 847-359-0746
punjabtimesusa.com

Store For Rent

With or Without Basement

Nice Busy Location.

117-04 Atlantic Ave.

Richmond Hill, New York 11419

Contact: 917-288-7345 41

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 262-391-7666 41-42

Liquor Stores Available

Business and Property

\$1,750,000 Tax Return Volume
Rental Income

Call, Joseph (Joe) A. Russillo, Jr.

Cell: 732-912-3019

Office: 856-235-4664

e-mail: joerussillo@gmail.com

Century 21 Alliance

70 East Main Street, Moorestown, NJ 08057

Flat Rate Funding Group

Are you tired of waiting to get paid on
your outstanding freight invoices?

Get your \$\$\$ now!

At Flat Rate Funding Group, we offer the lowest
fixed factoring rate in the transportation industry-

1.5%!

Call Goldy Dhillon 734-444-9625

sales@flatratefunding.com

ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਫੰਡਿੰਗ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਨ: 734-444-9625

ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਪੱਕੀ ਮੋਰਚੇਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੋਚੀ ਪਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਸੰਗਠਨ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁੱਖ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੇ। ਕਿਸਾਨ ਰੋਹ ਦੀ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਘਪਲੇ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਜ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਹੋਏ ਘਪਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾ ਕੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਰਮਾ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ,

ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਦੇ 91 ਮੁੱਖ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਔਸਤ ਭੰਡਾਰਣ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੱਟ ਭੰਡਾਰਣ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕੁੱਲ ਸਟੋਰੇਜ ਨਾਲੋਂ 62 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ।

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਬਿਲਾਸਪੁਰ: ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਐਮ.ਐਸ.ਜੀ.-2' ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 'ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਰਵ ਸਮਾਜ' ਵੱਲੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਮਹਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਸਿਰਸਾ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਤਲ ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਪੰਚਕੁਲਾ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤੀ। ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਡਾਂਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 17 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ

ਨਰਮਾ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ
ਬਾਸਮਤੀ 1509 ਨੂੰ 4500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ 1121 ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖਰੀਦਣ
ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣਾ

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਬਾਸਮਤੀ 1509 ਨੂੰ 4500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ 1121 ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖਰੀਦਣ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਤੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵੱਗ ਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸਾਨ 17 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ

ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਧਮਕੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਖੁਦ ਜਲਾਵਤਨੀ 'ਤੇ ਗਈ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿਚ ਕਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ।

ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਮੁਸ਼ੱਰਫ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਰਕ ਸੀਗਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਵੇ।

ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਗਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ 2007 ਵਿਚ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਦੇ ਜਲਾਵਤਨੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੋਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੀਗਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਾ ਲੱਗਾ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਅੰਦਰ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਪਰ ਪੰਜ ਮਾਰਚ, 2014 ਨੂੰ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲ ਹੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜੁਲਾਈ 2015 ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਿੰਜਾਈ ਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ 73 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 14 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 27 ਫੀਸਦੀ ਰਕਬਾ ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਵੰਡ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਠਾਵਾਂਗੇ: ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੁੱਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੇ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਘਪਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੰਗੇ ਸਗੋਂ ਬੀਜ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦੋ ਲੱਖ 28 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ 48335 ਏਕੜ ਵਿਚ 33 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਨਾ ਲੈਣ ਬਾਦਲ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪੇ ਸ਼ਾਂਤ

ਤੱਕ ਤੇ 179676 ਏਕੜ ਵਿਚ 76 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 2.5 ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਦਾ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ 12 ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕਤਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਰਮੇ ਦੇ ਖਰਾਬੇ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਠ ਲੱਖ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਇਹ ਫਸਲ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਾਲੀ ਐਲਬਮ ਦੀ ਬੋਲੀ

ਲੰਡਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਫੋਟੋ ਐਲਬਮ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਵਿਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਸ ਨਾਲੋਂ 22 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕੀ ਹੈ। 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਚਮੜੇ ਦੀ ਜਿਲਦ ਵਾਲੀ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 240 ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਲਬਮ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਸਰ ਜੌਹਨ ਸਪੈਂਸਰ ਲੋਗਿਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਬਮ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ

ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਵੀ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਣੇ ਦੋ ਹੋਰ ਐਲਬਮਾਂ ਦੀ ਰੋਚੈਸਟਰ ਵਿਚ ਸੀਐਂਡਟੀ ਨਿਲਾਮੀਘਰ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਲੱਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਬਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਸਣੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 22,400 ਪੌਂਡ ਰਹੀ।

ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਜਾਈ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟੀ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਜਾਈ ਸਕੀਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 40 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 50 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 25 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 55 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 80 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਬਸਿਡੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ‘ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ’ ਨੇ ਲਿਆ ਨਵਾਂ ਮੋੜ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਖੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 250 ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਫਰੰਟ’ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਤੋਂ ਆਏ ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਉੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਦੋਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਤਹਿਗਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੱਖਰਾ ਫਰੰਟ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਪਰ ਜਿਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਫਰੰਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਜਿਹੜੀ ਬਦਲਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਭਟਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਰੰਟ ਵੱਲੋਂ 101 ਮੈਂਬਰੀ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਸਟੇਟ

ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਆਪ’ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਢਾਂਚਾ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਗੂ ਬੋਧੇ ਜਾਣਗੇ। ਫਰੰਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਯਾਦਵ ਦੇ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਡਾ. ਸਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਵੀ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਆਗੂ ਬੋਧੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਖੂਨ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਦਲੇਰ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਹੁਣ ਯੂ.ਪੀ. ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਬੋਧੇ ਗਏ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਉਣਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਪੱਖੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ ਤੇ ਅੱਖੇ ਵੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਛੋਟੇਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਏਕੇ ਲਈ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ ‘ਵਾਲੰਟੀਅਰ’ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ‘ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਚਿਪਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਵਾਲੰਟੀਅਰ, ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇਣ। ‘ਆਪ’ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਏਕੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਛੋਟੇਪੁਰ ਮੁੱਖ ਅੜਿੱਕਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਦਾ ‘ਆਪ’ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ

ਪਟਿਆਲਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ।

ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ‘ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪੁੱਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਹਸਪਤਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ

ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕਰਨ।

ਰਾਜੀਵ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਫੌਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 1987 ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ 80ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਪੀ.ਐਨ. ਹੁਨ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ‘ਅਨਟੋਲਡ ਟਰੂਥ’ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਇਕ ਬਟਾਲੀਅਨ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਨੀਮ ਕਮਾਂਡੋ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ ਸੁੰਦਰਜੀ ਤੇ

ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਉਪ ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਐਸ.ਐਫ. ਰੌਡਰਿਗਜ਼ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਹੁਨ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ

ਸੀਨੀਅਰ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੁਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ

ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ। ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਮਈ-ਜੂਨ 1987 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਹੁਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪੂਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਗੋਪੀ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਤੂਬਰ 1987 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਫੌਜ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਉਪਰ ਅਮਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਅਖ਼ਲਾਕ ਨਾਮ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਫਿਰਕੂ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਤੇ ਤਣਾਅ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਫ਼ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੰਗੀਤ ਸੋਮ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਨਸੀਮੂਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸੋਮ ਨੇ ਪੀਰਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਓਵੈਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਬਿਸਹੋੜਾ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਨਾਲ ਉਥੇ ਤਣਾਅ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਕੁਝ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਘਟਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਦੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮੁਨਾਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗੁੱਟ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੀੜ ਨੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਘਰ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੂਹ ਲਿਆ ਤੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਜਦਕਿ 22 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਦਾਨਿਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ‘ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਸਕੂਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਧਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਰਾਮ ਨਾਇਕ ਨੇ ਘਟਨਾ ‘ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ

ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰੇਨ ਰਿਜੀਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਨੇ ਬਾਂਦਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਕੱਟੜ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ: ਰਾਜਨਾਥ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਆਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਨਾ ‘ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ!

ਦਾਦਰੀ: ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਗਾਉ ਮਾਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਕਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਇਤੇਹਾਦੁਲ ਮੁਸਲਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸਦੂਦੀਨ ਓਵੈਸੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੋਇਡਾ ਦੇ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਗਾਉ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਉਵੈਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਤੇ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ। ਓਵੈਸੀ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ: ਕਾਟਜੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਸ਼ੂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਾਂ ਦਾ ਮੀਟ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ? ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਡਟੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਵੇਗੀ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਖਲਾਕ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਤਾਜ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਅਰੂਪ ਰਾਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
16th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ**

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਈਟੈਕ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨਸ਼ਾ
ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਹਾਈਟੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ,
ਪਰ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ
ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਮਲਾ ਵੀ
ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦੋ ਜੇਲ੍ਹ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ
ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਹਾਇਕ
ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਾਰਡਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ਾ ਮੁਹੱਈਆ
ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਕਮ ਆਨ
ਲਾਈਨ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਪਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ
ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਗਟ
ਸਿੰਘ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਕ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਮੁਹੱਈਆ
ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੈਦੀ, ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਗਟ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ
ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਜਮ੍ਹਾਂ
ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ
ਦੀ ਪਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ
ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ
ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਬਦਲੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ
ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 50 ਰਕਮਾਂ
ਆਨਲਾਈਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਹੈ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ
ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ
ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਾਲੇ
ਪੋਸਟਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਤਾਂ
ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ
ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।
ਇਸ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ
ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ
ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ
ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੇ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦੇਣ।
ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ
ਸੰਦਤ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਪੋਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੇ
ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ
ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ
ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਹਥਠੋਕੇ ਬਣ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ
ਨੇ ਪੰਥ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ
ਪੰਥ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ
ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ
ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਲਾਏ ਪੋਸਟਰ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾਤ ਦਿੱਤੇ,
ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਪੋਸਟਰ ਚਰਚਾ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ
ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ
ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ
ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਸਮੇਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ
ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ
ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਦਾਗ ਧੋਣ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ
ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ
ਵਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਉਘੀ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੰਡਤ
ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨਯਨਤਾਰਾ
ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਖਿਲਾਫ ਵਧ
ਰਹੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ'
ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰੀ
ਚੁੱਪ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ
ਇਨਾਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਯਨਤਾਰਾ ਨੂੰ
ਨਾਵਲ 'ਰਿਚ ਲਾਈਕ ਅਸ' (1985) ਲਈ ਸਾਲ
1986 ਵਿਚ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ
ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਮ ਐਮ ਕਾਲਬੁਰਗੀ,
ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ ਅਤੇ ਗੋਵਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਦੀਆਂ
ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ
ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਫਾਸੀਵਾਦੀ
ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੇ ਵੀ
ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਵਿਚਲੀਆਂ
ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ

ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ
ਫਿਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਦਰੀ
ਕਾਂਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਾ ਕੇ ਘਿਰਿਆ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ
ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਅਫਸਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ.
ਅਫਸਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
ਦੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ
ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ
ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੰਗਲ
ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ
ਰੋਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇਅ ਲਿਆ
ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।
ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ
ਇੰਕਸਾਫ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ
ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦੂਲੀ ਤੇ
ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਨੂੰ
ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ

'ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ
ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੀ ਕਈ
ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ
ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਵਾਜਬ ਸਮਝੀ ਜਦੋਂ
ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ
ਘਤੀਸ ਲਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 45% ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਇਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ.) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ
ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 45 ਫੀਸਦੀ ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕੌਮੀ
ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ
ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 8923 ਕੈਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ
ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 3972 ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ
896, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 884, ਹਰਿਆਣਾ 557 ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 478 ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ
ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਬੰਦ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 26 ਹਜ਼ਾਰ ਕੈਦੀ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 47
ਫੀਸਦੀ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ।

ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ
ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ
ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੈਰੋਇਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ
ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2003 ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 9.80
ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦ ਕਿ
2014 (ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ) 438.067 ਕਿਲੋ
ਹੈਰੋਇਨ ਜ਼ਬਤ ਹੋਈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਇਮ
ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ.) ਦਾ
ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾ ਨਸ਼ਾ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ

ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਦੂਜੇ
ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਬੰਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੈਦੀ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ
ਵਰਗੀਆਂ ਧਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 1533
ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 362 ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ
ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ. ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ
333 ਤੇ 204 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ।

ਕੁਪਵਾੜਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਫੌਜੀ ਹਲਾਕ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਕੁਪਵਾੜਾ
ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨਾਲ ਗਹਿਗੱਚ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਚਾਰ ਜਵਾਨ ਹਲਾਕ ਹੋ
ਗਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ
ਇਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਫੌਜ ਦੇ
ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ
ਸੂਹ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹੰਦਵਾੜਾ ਦੇ ਹਫ਼ਰੂਦਾ
ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢੀ ਸੀ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ
ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਜਾਨ ਗੁਆਉਣੀ ਪਈ। ਰੱਖਿਆ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਚਾਰ ਜਵਾਨਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਨ। ਛੇਵੀਂ ਸਿੱਖ ਬਟਾਲੀਅਨ
ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ
ਪੰਜਵੀਂ ਸਿੱਖ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦਾ ਨਾਇਕ ਗੁਰਦੇਵ
ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਜਵਾਨਾਂ
ਵਿਚੋਂ 266 ਫੀਲਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ
ਸੁਰੇਂਦਰ ਅਲਵਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਅਤੇ 11 ਫੀਲਡ
ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਬੀ ਸਤਿਅਮ ਆਂਧਰਾ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਤੋੜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰੀ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੋੜਾ ਸਿੰਘ
ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ
ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ
ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ
ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ
ਵਿਚਲੇ ਘਪਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 33 ਕਰੋੜ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖਰੀਦ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ
ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ
ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ
ਦਾ ਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਗੋਵਰਧਨ ਗੱਬੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੂਰਨ ਕਥਾ' ਰਿਲੀਜ਼

ਟੋਰਾਂਟੋ, ਕੈਨੇਡਾ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ 'ਤੇ ਆਏ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੋਵਰਧਨ ਗੱਬੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਪੂਰਨ ਕਥਾ' ਸਥਾਨਕ ਸਫਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਗੱਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰਨ ਕਥਾ ਸਾਨੂੰ ਸਬਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣ,

'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਮਾਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ' ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਈ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਸੁਰਜਨ ਜੀਰਵੀ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੁਲਾਟੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਵਿਤੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗੋਵਰਧਨ ਗੱਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਛੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਟਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ 2012 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਰਾਮਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਲਵੀਨ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਵਕੀਲ ਕਲੇਰ, ਆਰਟਿਸਟ ਪਰਤੀਕ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਲੰਗਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ

ਸਾਲਟ ਲੇਕ ਸਿਟੀ, ਯੂਟਾ (ਬਿਊਰੋ): ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਇਥੇ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ 100 ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ

ਲੰਡਨ: ਸਿੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਯੂ. ਕੇ. ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਦਿ ਸਿੱਖ 100' ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੌਥਾ, ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੁੱਤ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 5ਵਾਂ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜੱਥਾ ਨੂੰ 6ਵਾਂ, ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ 7ਵਾਂ, ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ ਨੂੰ 8ਵਾਂ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜੱਜ ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਸੀ ਨੂੰ 9ਵਾਂ, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੀ ਸੰਚਾਲਕ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 10ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 13ਵਾਂ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 15ਵਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 17ਵਾਂ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 29ਵਾਂ, ਪੁਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 32ਵਾਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ. ਕੇ. ਨੂੰ 37ਵਾਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ ਐਸ ਫੁਲਕਾ ਨੂੰ 39ਵਾਂ, ਯੂ. ਕੇ. ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ

ਵਰਮਾ ਨੂੰ 58ਵਾਂ, ਐਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ 61ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਸਾਲ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ, ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

Platinum Business Brokers

For Sale in Wisconsin

Three Store Convenience Store

Package-Northeastern, WI

Two Store Convenience Store

Package-New Berlin, WI

For information please contact

Gerald Krull: gkrull@theplatinumgroupwi.com

Terry Glime: tglime@theplatinumgroupwi.com

Ph: 920-593-1925

ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੰਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 11.30 ਤੋਂ 2.30 ਵਜੇ ਤਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਜੋਤਾ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਲੰਗਰ ਲਈ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ। ਲੰਗਰ ਲਈ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਇਆ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ 802-345-1354 ਜਾਂ ਈਮੇਲ manohar.grewal@gmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Store For Sale or Lease

In INDIANA

Turn Key.....turn Key

C Store With American Groceries

2500 Sq. Feet Store

With Attached 2 Bedroom Accommodation

Is Available For Sale Or Lease

Good Opportunity For A Small Family.

Living And Work At the Same Place.

Call For More Info.:

Ph: 516-513-4933

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁਕੇ ਹੋ? ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ

Gurdip Singh Sandhu

Homeopathic Practitioner/Consultant
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India
1188 E Santa Clara St., San Jose, CA 95116

Well Experienced as:

Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer
in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577

Ph:(408) 687-1899

(408) 729-6691

Fax:(408)292-6200

Toll Free: 1-877-OK-HOME (1-877-654-6636)

Homeopathic
natural
medicines
supply

Gurdip Singh Sandhu

EX Member:

The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Email: Homeomdicine@yahoo.com

Website: www.Homeopathyatoz.com

24 ਘੰਟੇ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਸੁਣੋ

Listen on :Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in 832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ

ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਕੰਮ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰ ਜਾਂ ਹੈਲਮਟ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ, ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਣ ਸਕਣਗੇ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ

ਕੰਮਕਾਜੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੈਲਮਟ ਦੀ ਥਾਂ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ

ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮਤਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 26 ਮਾਰਚ, 2015 ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਮਕਾਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਦੀ ਭਾਰਤੀ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਮੁਹਾਰਤੀ, ਕਾਬਲ ਤੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ

ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਫਿਰ ਭਖੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਓਰੇਗਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੋਈ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤਮਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਨ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਮੇਤ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਲਾਸਕਾ, ਨੇਬਰਾਸਕਾ ਤੇ ਅਲਬਾਮਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਵੰਨ ਬਣਿਆ ਭਾਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। 2015 ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਛਾੜਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਅਖਬਾਰ ਫਾਈਨੈਂਸੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਖਬਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਜੂਨ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ 31 ਅਰਬ ਡਾਲਰ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ 28 ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 27 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਐਫ.ਡੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਰਲਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਫੋਰਮ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਕੰਪੀਟਿਟਿਵ ਇੰਡੈਕਸ ਵਿਚ 16 ਪਾਏਦਾਨ ਦੀ ਛਾਲ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 140 ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫਾਈਨੈਂਸੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਈ ਹੈ ਜਦ ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼

ਅਫਗਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਵਧੀਕੀ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੋਤੀ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਜਬਰੀ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਰੇਕ ਧਰਮ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਲਾਮਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਠੋਸ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰਫਿਊਜੀ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸਭਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ' ਜਾਂ 'ਰਫਿਊਜੀ' ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਭਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਆਗੂ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਸੀ. ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਫਦ ਰਾਜਪਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਕਪਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਮੰਨ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੱਲੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਦਸ ਲੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਖੜਕਾਏਗਾ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵੀ ਉਠਾਉਣਗੇ।

ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਮੋਹਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਓਰੇਗਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ਬਰਗ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲੇ ਉਪਕੁਆ ਕਮਿਊਨਿਟੀ

ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ 20 ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ 26 ਸਾਲਾਂ ਕ੍ਰਿਸ ਹਾਰਪਰ ਮਰਸਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਥਿਆਰ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ

ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2012 ਤੱਕ ਇਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ 90 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 292 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ

ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 31 ਫੀਸਦ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਅਸਲਾ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਕੋਲ 27 ਤੋਂ 31 ਕਰੋੜ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 31.8 ਕਰੋੜ ਹੈ।

ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ 2,000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੀਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਆਊਟਸੋਰਸਿੰਗ ਫੀਸ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਿਪਬਲਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਜਰੀਏ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਆਈ.ਟੀ. ਮਾਹਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਨੂੰ 'ਪੱਖਪਾਤ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਐਚ-1ਬੀ 'ਤੇ 2,000 ਡਾਲਰ ਫੀਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਰਗੇਟ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇਣੇ ਪਏ। 9/11 ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 5,000 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਦੇ 18 ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਆਈਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ, ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਣੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਮੁੜ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਖਰੇਵੇਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਇਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਵਧਿਆ

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਾਰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੁਣ ਇਕ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਬਲੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੰਬਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਗਲੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ

ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਆਖਰੀ ਰਾਹ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਦਲੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁਦਈ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ, 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੱਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਲੀ ਨੇੜੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਵੱਲੋਂ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਹਊਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ

ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਅਤਿਕਾਰ ਨਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ: ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਸਿੱਖ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਚੀਫ਼ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਨਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜ ਨਵੰਬਰ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 70 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ

ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ 58 ਸਾਲ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ 1920 ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਵੀਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਨਾ ਫਸ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੰਮ ਚਲਾਉ ਐਂਟ੍ਰਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਦਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਅਚਾਨਕ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠੇ ਵਾਅ-ਵਰੋਲੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਠੰਢ-ਠਿਢੇਰਾ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਹੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2011 ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹਾਊਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਮੁਆਫ਼ੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ: ਸੁਖਬੀਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ

ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਏਜੰਟ: ਮੱਕੜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਵਖਰੇਵੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਹ ਨਕਾਰ ਦੇਣ।

ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਇਨੈਲੋ ਨੇ ਛੱਡਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਾਥ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ (ਇਨੈਲੋ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨੈਲੋ ਨੇਤਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਭੈ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ: ਸਰਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਤਾ ਲਈ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ 'ਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ: ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੁਆਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਕ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨਗੇ।

ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਸੋਝਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਸੀਰੀਆਈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਉਲਝਾਏ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ

ਅੰਕਾਰਾ: ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਇਰਾਕ ਦੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਗਰੀਸ ਤੇ ਇਟਲੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ। ਅਰਬ ਜਗਤ, ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਘੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ 1,07,000 ਲੋਕ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਏ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਪੈਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਗਰੀਸ ਦੇ ਮਕਦੂਨੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਜੋ ਰੇਲ ਜਾਂ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਾਹੀਂ ਸਰਬੀਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਸਵੀਡਨ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਦਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ, ਇਰਾਕ, ਸੀਰੀਆ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਘਰੇਲੀ ਖਾਨਾਜ਼ਰੀ, ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਤਾਏ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਲੱਖ ਲੋਕ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ। ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ 60 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ

ਅੰਕਾਰਾ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ 60 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਸਿਆਸੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ, ਅਤਿਵਾਦ, ਸੋਕਾ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਰੇਲੀ ਖਾਨਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਸਤਾਏ, ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਸੀਰੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਲੱਖ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ 18 ਲੱਖ, ਲਿਬਨਾਨ ਵਿਚ 12 ਲੱਖ, ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਸੱਤ ਲੱਖ, ਇਰਾਕ ਵਿਚ 2.5 ਲੱਖ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਲ 2015-16 ਲਈ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦਾ ਬਜਟ ਖਰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। 1990 ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਕਟ ਜਰਮਨੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ

ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀਰੀਆਈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ

ਸਰੀ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਰਹੇਗੀ। ਤਕਰੀਬਨ 44 ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿਚ 12 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਓਨਟਾਰੀਓ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਅਲਬਰਟਾ ਸੂਬੇ ਦੇ 15 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਬਲ ਗੋਸਲ, ਨਵਦੀਪ ਬੈਂਸ, ਹਰਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ, ਪਰਮ ਗਿੱਲ, ਰੁਬੀ ਸਹੋਤਾ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬਿੰਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੋਂ ਗੋਰਾ ਸਿੱਖ ਮਾਰਟਿਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। 2011 ਵਿਚ ਛੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੰਜਰਵਿਟੇਵ, ਲਿਬਰਲ ਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੰਜਾਬੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ

ਬਰੈਂਪਟਨ: ਕੈਨੇਡਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ 44 ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੌਮੀ ਸਰਵੇ ਏਜੰਸੀਆਂ 10 ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੋਟਿੰਗ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸਰਵੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਜੋੜਨਗੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ 44 ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਹਨ।

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਟਿਮ ਉੱਪਲ, ਬਲ

ਗੋਸਲ ਤੇ ਪਰਮ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ 13 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ 13 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ 2015 ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ 2010 ਵਿਚ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ 'ਦ ਸਿੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ' ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਵਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡਾਂ, ਮੀਡੀਆ ਜਗਤ, ਸੇਵਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਸਿਰਫ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੁਣ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ

ਇਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨਮਾਨਤ

‘ਵਰਲਡ ਕੈਂਸਰ ਕੇਅਰ’ ਦੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਚੈਰੇਟੀ’ ਐਵਾਰਡ।
ਡਾ. ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਸਰੀਚਾ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਸੇਵਾ’ ਐਵਾਰਡ।
ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਨ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ’।
ਬਰਜਰ ਪੇਂਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਬਿਜਨਸ’।
ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਐਵਾਰਡ।
ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਇੰਟਰਟੇਨਮੈਂਟ’ ਐਵਾਰਡ।
ਡਾ. ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ’।
ਬੱਲ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਮੀਡੀਆ, ਸੁਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਸਪੋਰਟਸ’।
ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਯਰ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਪੀਪਲ’ ਚੁਆਇਸ ਐਵਾਰਡ।
ਵਪਾਰ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਕੌਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਜਦਕਿ ਉੱਦਮੀ ਵਰਗ ਵਿਚ ਅਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ।
ਦੁਬਈ ਦੇ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਰਾਸ਼ਿਦ ਨੂੰ ‘ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੈਕੋਗਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਵਾਰਡ’।

‘ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 10 ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਇਹ ਐਵਾਰਡ 13 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚੋਤਾਣ

ਅੰਕਾਰਾ: ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਨੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹੰਗਰੀ ਵੱਲ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬੀਆ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਕੰਡੇਦਾਰ ਵਾੜ ਲਾਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਵੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਸਰਬੀਆ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ

ਅੰਕਾਰਾ: ਜਰਮਨੀ, ਅਸਟਰੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਬੀਆ, ਕੁਰੇਸ਼ੀਆ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਲੋਕ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਭੁੱਖੇ-ਪਿਆਸੇ, ਰੋਂਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਜਰਮਨੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪੋ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਗਰੇਬ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੋਕਣ ਕਾਰਨ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਲਾ ਜਰਮਨੀ ਹੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕੱਲੇ ਮਿਊਨਿਖ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣੇ, ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਐਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚ ਰੁਕੇ ਸੀਰੀਆਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੰਗਰੀ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸਾਈ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ‘ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ

ਆਮਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਸਰਬੀਆ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਕੰਡੇਦਾਰ ਵਾੜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਇੰਟਾਂ-ਰੋੜੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ।

ਕਲਬੁਰਗੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ: ਛੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜੇ

ਬੰਗਲੌਰ: ਕੰਨੜ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮ.ਐਮ. ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਾ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਛੇ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੰਨੜ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁੰਡਾਲਿਕ ਹਲਾਂਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੀਰੰਨਾ ਮਦੀਵਲਾਰ, ਟੀ. ਸਤੀਸ਼ ਜਾਵੜੇ ਗੋਤਾ, ਸੰਗਮੇਸ਼ ਮੀਨਾਸਿਨਕਈ, ਹਨੁਮੰਤ ਹਾਲੀਗੋਤੀ, ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਵੀ. ਅਲੂਰ ਤੇ ਚਿਦਾਨੰਦ ਸਾਲੀ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22 ਨਵੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੂੰ ਨਰੁਪਾਤੁੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਸਤੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੂੰ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ‘ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਪਾਟਿਲ (ਚੰਪਾ) ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

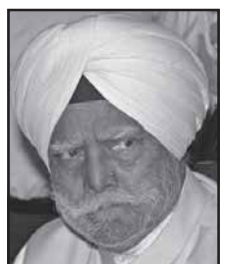
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ‘ਤੇ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸਮੂਹ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਲਾਅ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਜੌਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੱਕ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰਹੀਣ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹਦਾਇਤ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਹੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਥ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ

ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸਦਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪਰਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਚਾਕੇ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜਾਲੋਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹੇ। 2004 ਤੇ 2006 ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਰਹੇ।

ਵਿਗੜੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿ 'ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਾਤਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਰ ਰਖਨਾ', ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਜਿਨਾ ਘਾਣ ਹੁਣ ਤੱਕ 'ਮਜ਼ਹਬ' ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਰਾਟ ਅਸ਼ੋਕ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਜਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਸਾਹਮਣੇ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰ ਛੱਡੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਤੰਭਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹੀ ਜਾਵੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੌਕੇ ਭੜਕਾ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਭਾਵਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਰਾਜਸੀ ਹਿੰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁਣ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੀੜ ਭੜਕ ਪਈ ਤੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਰੀਗਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਏਨਾ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਨ ਬਚ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਣਗੇ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਤੇ ਆਇਆ ਇੱਕ ਵਟਸਐਪ ਮੈਸੇਜ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਇਸ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰ ਵਿਚ ਗਊ ਮਾਸ ਹੈ। ਈਦ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ, ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਮੀਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਗਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮੀਟ ਸੀ। ਗਊ ਦੇ ਮਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇੱਕ ਗਿਣੀ-ਮਿੱਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਨਾਉਂਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਜਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸੌਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਪੀਕਰ ਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਅਨਾਉਂਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਭੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਭੀੜ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਨਾਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਓਸੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਪੰਚ 'ਇੱਕ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕਾਰੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਇਸ ਕਾਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਲਕੇ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਵਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਓਸੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰ

ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ 'ਇੱਕ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ' ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ 'ਸਮਾਧਾਨ ਸੈਨਾ' ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਈ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗਊ ਮਾਸ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਏਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਗਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਖੂਨ ਖੌਲਦਾ ਹੈ', ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਦਾਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਾਈ ਪਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਕੁੰਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਣੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੇ ਗੋਆ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਜੁੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੇ ਗੋਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਗਦੇ ਮੱਥੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਉਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਧ-ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਸਾ ਰਾਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਲਈ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ। ਦੋ ਕੇਸ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਹੋ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਗੋਵਿੰਦ ਪੰਸਾਰੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਪੈੜ ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੱਕ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਫੜੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਦੁਹਾਈਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਪਨੋਟਾਈਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭੋਜਿਆ ਇੱਕ 'ਸੁਭ ਸੰਦੇਸ਼' ਵੀ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਮਲੇਸ਼ਐਂਪਾ ਮਾਦੀਵਾਲਪਾ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅੰਧ-ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਕਤਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹੱਥ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰਦਾਤ ਦੇ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਤਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਚਾਈ ਹੈ। ਕੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭਰਮ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਗੋਆ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੱਕ ਖਿੱਲਰ ਕੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਣੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਹਾਨੇ ਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਊ ਮਾਸ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਾਸ ਓਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਗਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮਾਸ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਓਥੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਕੌਣ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚਰਚਾ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਸਭ ਨੇ ਕੁਝ ਗਿਣੇ ਹੋਏ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਗਊ ਮਾਸ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਾਬੰਦੀ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਸੋਚਣ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਓਥੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿੱਥੇ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਤਰ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

■ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁਧ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀੜ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਹੜੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ?

ਮਕਸਦ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸੌ ਤਿਰਤਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਸੀ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਰੁੱਗ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਓਥੋਂ ਦੀਆਂ ਅੱਸੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਤਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਲੱਭਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਖਨਊ ਦੀ ਨਵਾਬੀ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੁੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਓਸੇ ਧਰਮ ਲਈ ਅੰਧ-ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਜੰਗ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਸਮਾਧਾਨ ਸੈਨਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ' ਹਰ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸੈਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਸਾਊ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਆਨੇ ਵਾਲੇ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ 'ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ' ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ' ਲਿਆਉਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਓਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

DHOL RADIO
WEBSITE - DHOLRADIO.CO
ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
REQUEST SONG MUSIC 24/7
LISTEN ON PHONE
Application For Android and iPhone - Dhol Radio
LIVE CALLS → USA 951-824-6365
skype - DHOLRADIO.ORG
LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211
Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)
Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR
JET AIRWAYS, DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.
For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India \$545
London \$250

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 10 ਅਕਤੂਬਰ 2015

ਦਾਦਰੀ ਬਨਾਮ ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ

ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਰਾ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਡੀਸਨ ਸਕੂਲੋਅਰ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਦੋਹੀਂ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਸੀ। ਦੋਹੀਂ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੈਂਚਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਅਜਿਹਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਬੋਡੀ ਲੈਂਗੁਏਜ' ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਟਵਿੱਟਰ ਉਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮੇਲਾ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਜੋ ਨਕਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਈ ਨਿਹਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਜਲਵਾਮਈ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਉਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ।

ਹੁਣ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਐਨ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਮਾਰਮਿਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਗੋਲਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣੇ ਰਹੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜਨੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਲੰਘਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਉਤੇ, ਨੌਬਤ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਭਾਰਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਸਭ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੱਧ ਮਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਣੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮਾਰਮਿਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 24 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮੋਹਸਿਨ ਸਾਦਿਕ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਾ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਰਫਾਗਰਦਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮੋਹਸਿਨ ਸਾਦਿਕ ਸ਼ੇਖ ਉਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਖਾਤਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ। ਸਭ ਇਹ ਤਵੱਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਆਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 'ਮੋਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਣੇ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜੁਲਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਹਰ ਵਾਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਟੁੱਟੇਗੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਚੌਲਾ ਪੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਠਾਕੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤਾਰੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਤੋੜੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਰਹੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਬੁਰਫਾਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਲੇਖਕ ਐਮ ਐਮ ਕੁਲਬਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਤੇ ਰੋਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਉਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਲਬਰਗੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਛੇ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਨੜ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਇਨਾਮ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਗੂਆਂ ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਓਲਕਰ, ਗੋਵਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਇਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਧਾੜਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਦਾ ਡਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਰਕਾਰ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹਟਵਾਣੀਏ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਮੱਛਰ

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਘਪਲਾ, ਨਰਮੇ ਦਾ ਖਰਾਬਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈ ਤਫ਼ਸੀਲ ਮੁਤਾਬਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਨੇ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਘਪਲੇ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੱਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਉਗਰਾਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਕੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੀ 'ਗਣੇਸ਼ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼' (ਖਾਦ ਫੈਕਟਰੀ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਮਮੰਡੀ, ਗਿੱਦਤਬਾਹਾ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਦੇ ਪਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖੋਪ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹਨੂਮਾਨਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਸੀਤਾਵਾਲੀ ਹੋਂਡ ਉਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +1(253) 455-8932

(ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਨਾਲ) ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ 262 ਪੈਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪਾਂ ਇਹ ਘਪਲਾ ਬੇਪਰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਮੰਡੀ, ਗੋਨਾਆਣਾ, ਬੱਲੂਆਣਾ ਅਤੇ ਅਬੋਹਰ ਦੀਆਂ ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਨਰਮੇ ਉਤੇ ਹੋਈਆਂ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਪਰੇਅ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਖੜੀ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਉਤੇ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਹਿਕਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਰੋਹ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਲਵੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਰੋਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਏਕੇ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੱਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹੁਣ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਨੇਤਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਬੈਨਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ 2017 ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਲਈ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਪਿਆ ਹੈ।

ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੇਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰ ਨੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਬੇਕਸੂਰ ਨੂੰ ਪਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਿਰਕਾਲੀ ਮਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਚ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਫੌਰੀ ਖ਼ਰਾਬੇ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ (ਚਮੜੀ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੈਂਸਰ ਤੱਕ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖੇਤੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਸਾਣਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਬੇਵਕਤ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਔਖਾ ਹੈ? ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਿਹਾਏ ਜੀਵ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ੀਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ੁਰਾਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤਾਂ ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀਆਂ, ਵੇਲ-ਬੁੱਟਿਆਂ, ਡੱਡੂ-ਮੱਛੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਤੱਕ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ

ਸੁੱਟੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖੋਪਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੜੀ ਸੋਚ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਸ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਅਤੇ ਧੰਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਇਹੋ ਜ਼ਹਿਰ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਛਿੜਕਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੰਦੇ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਚੋਂ ਗੱਫ਼ਾ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਧੰਦੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਉਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਵੇਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਇਸ ਘਪਲੇ ਦੀਆਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਸਰਗਰਮ ਸੋਚ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰ ਦੀ ਸੋਚ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਅਤੇ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣਾ।

ਫੌਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣ ਤੇ ਚਿਰਕਾਲੀਆਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਖ਼ਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚੌਗਿਰਦਾ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ? ਸੁਆਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਜੀਵਨਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਕੱਚਾ-ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵਹੀਖ਼ਾਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਅਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਮਾਅਨੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਜੇ ਇੰਝ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਦੀ ਖੋਟ ਰਲਾ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਦੋਂ ਪਿੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੰਢਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਲਕਿਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਤਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਲਕਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿਤ ਮੱਲੀ ਬੈਠੀ ਖ਼ਲਕਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ। ਇਹ ਵਕਤੀ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰੀ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਅਤੇ ਨਲਕਿਆਂ, ਖੂਹਾਂ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ (ਜੇ ਬਚਿਆ ਹੈ) ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਡੰਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ, ਸਿਆਸਤ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਬੇਪਰਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅੱਗੇ ਹੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆਂ

‘ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ’ ਤੇ ‘ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ’!

‘ਲੰਬੀ’ ਹਲਕੇ ਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ‘ਕੱਠ ਭਾਰੇ, ਤਾਪ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੈ ਚੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਐਦਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਿੱਖਾ, ਘਾਗ ਨੇਤਾ ਵੀ ਮੋਹਰੇ ਨਾ ਖੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ। ਐਸਾ ਜਾਪਦੈ ਆਪਸ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ, ‘ਪਤੀ-ਪਤਨੀ’ ਵੀ ਲੱਗਣਗੇ ਲੜਨ ਯਾਰੋ। ਪਏ ਡੋਲਦੇ ‘ਤੱਕੜੀ-ਫੁੱਲ-ਪੰਜੇ’, ਇਕ ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ। ਧਨ ਵੰਡਣ ਦੇ ‘ਮਤਿਆਂ’ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ, ਸੂਬਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚ ਡੁਬੋਣ ਲੱਗੀ। ਬਦਲੀ ਦੇਖ ਦੇ ਸੋਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ’ ਦੀ, ਚਿੱਤਾ ‘ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ’ ਨੂੰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ!

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਦਰੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਿਸਹਾਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂਚਣ, ਪਤਤਾਲਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਖਲਾਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾਨਿਸ਼ ‘ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਅਖਲਾਕ ਦੀ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਾਨਿਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਘਰ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਥੇ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਨਹੀਂ

ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: +91-98145-90699

ਮਿਲਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿੰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਰੇ ਮਾਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਭਤਕੇ ਅਤੇ ਹੱਕਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸ ਧਰਮ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਤਿ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ ‘ਧਰਮ’ ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਇਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੱਚੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਆਮ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਅਫ਼ਵਾਹ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਰੀ

ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਰਮਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧਦੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਐਸ ਪੀ ਹੰਟਿੰਗਟਨ ‘ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭੇਤ’ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਧਰਮਾਂ/ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ

ਧਾਰਮਿਕ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ। ਧਰਮ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਚ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਸਭ ਲਈ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੁਆਉਣਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਖਾਣ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰੋਕਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਲਈ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਝੂਠੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕਪੱਖੀ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੁਣ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਕੱਟੜਤਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੱਟੜ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਾਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ

ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਪਾਸਤ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ/ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੋਚ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੋਹ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਟਕਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੋਕਾ ਚਿੰਤਨ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਲੱਗਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਲੱਗਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਕੱਟੜਤਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ ‘ਧਰਮ’ ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੱਚੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਜੋੜਨਾ ਤੇ ਮਿਲਾਉਣਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਇਆ ਕਰਨਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਦਇਆ ਤੋਂ ਸੋਖਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਧਰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੀਆਂ

ਪਿੰਡ ਦਾਦਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਦਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਸੂਬੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ‘ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ’ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕਹਿਰੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਰਾਹਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਟਕਰਾਅ ਹੋਰ ਤਿੱਖੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ

ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬਿਸਹਾਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਵੰਡ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁਰਾਣੇ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੱਕਪਾਸਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ

ਹਿੰਦੂਤਵ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ

ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੋਇਡਾ ਸਾਰੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਲਈ ‘ਧਨ ਉਗਰਾਹੀ’ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅੱਡਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਟੂਡੀਓ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਸਾਪਿੰਗ ਮਾਲਜ਼, ਸਿਨੇਮੇ, ਬੁੱਧ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਰਕਟ, ਆਗਰਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਹਾਈਵੇਅ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਨੋਇਡਾ ਵਿਚ। ਇਸ ਨੂੰ ਯੂ ਪੀ ਦੀ ‘ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ’ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਐਨ ਉਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਹਾਈਵੇਅ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਪੈਸਾ ਹੱਥ ਲੈਗ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਿਹਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ

ਵਿਦਿਆ ਭੂਸ਼ਣ ਰਾਵਤ
ਤਰਜਮਾ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨਾਲੋਂ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵੱਧ ਹੈ।

‘ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ’ ਅਤੇ ‘ਸ਼ਸ਼ਕਤ ਭਾਰਤ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਹਿਜ਼ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਮਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਭਾਰਤੀ’ ਨਜ਼ਰ ਆਈਏ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਗ੍ਰੇਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜ਼ਮਲੇਬਾਜ਼ੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਚਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਕੁੱਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ

ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦਲਿਤ, ਪਿਛੜੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣ।

ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਗਾਲ-ਮੰਦੇ ‘ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਮਹਾਂਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕੋ ਵਕਤ ਕਈ ਮੋਰਚੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ, ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਸਲਾਮ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਦਬਾਓ; ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਪਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਇਸੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ‘ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ’ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਦਲਿਤ ਤੇ ਪਿਛੜੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੋਗਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਜਿੰਨਾ ਅੱਜ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਲਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਸ ਉਪਰ ਲੋਕ ਰਾਇ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਆਖਿਰ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ? ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਘ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਕੇ ਗੁੰਝਾਗਰਦੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂਤਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲਿਤ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਘ ਮੁਖੀ ਨੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਉਪਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਜਾਰੀ ਸਮਾਜੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਘੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1990 ਦੇ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਸਨ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦਲਿਤਾਂ, ਪਿਛੜਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਬਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਨੇ ਛੁਆਛਾਤ, ਜਾਤਪਾਤ, ਦਲਿਤਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ ਦਾਬੇ, ਦਹੇਜ਼, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਉਪਰ ਹੱਥ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ,

ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਮ-ਦੰਡ-ਭੇਦ ਵਰਤ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢੋ। ਕਿੰਨੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖੇਡ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉਲਟਾ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਭਗਤ ਢਿੱਡੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ।

ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਤਾਹੂ ਹਨ, ਪਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਨਾਟਕ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਲਾ ਫੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸਾ, ਜ਼ੁਲਮਾਂ, ਛੁਆਛਾਤ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੰਦ ਹੈ। ਕੀ ‘ਸਵੱਛ ਅਭਿਆਨ’ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲੇ ਵਰਣਵਾਦੀ, ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੋਤ ‘ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ? ਭਗਾਣਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਥਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਸਤਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਧਰਮਬਦਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਮਿਲੇਗੀ। ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਆਖ਼ਰੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ‘ਚ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੰਘ ਅੱਜ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਵੱਟਸਐਪ ਜ਼ਰੀਏ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਅ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਦੱਸ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਹਮੀਰਪੁਰ (ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ 160 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਿਲਗਾਓਂ ਪਿੰਡ) ਵਿਚ 90 ਸਾਲਾ ਦਲਿਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਚਿਮਾ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਜ਼ਿਉਂਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਸੈਲਫੀ ਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਉਪਰ ਛਾਏ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ) ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਏਅਰਫੋਰਸ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ‘ਸਿਆਸੀਕਰਨ’ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਲੋਕ ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖਾਧ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਜੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਮ-ਦੰਡ-ਭੇਦ ਵਰਤ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢੋ। ਕਿੰਨੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖੇਡ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ, ਸਾਡੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਗਏ ਮਾਸ ਵੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ?

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਸਿਵਾਏ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ, ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ (ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ) ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਉੱਤੇ ਬਲਦੀਦ ਸਮੇਤ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਜੰਮਿਆਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹਨੂੰ ਖੁਦ ਕਦੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ ਹੋਣੀ। ਬੱਸ, ਬਚਪਨ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ 'ਮੀਦਾ' ਹੀ ਗੂੰਜਦਾ ਆਇਆ। ਉਹਦੇ ਹਾਣੀ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ 'ਮੀਦਿਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੀਦਾ ਚਾਚਾ' ਜਾਂ 'ਮੀਦਾ ਤਾਇਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਸਿਆਣੀ-ਬਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਜੰਮੇ ਛੋਕਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਭੋਰਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ; ਸਗੋਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਰੱਖੇ ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਨਾਂ-ਕੁਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੂਣ-ਸਲੂਣੀਆਂ ਟਿੱਚਰਾਂ-ਮੱਧੋਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਦਰਮਿਆਨਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ, ਰੋਹੀ ਦੀ ਕਿੱਕਰ ਵਰਗਾ ਕਾਲਾ ਰੰਗ, ਇਕ ਅੱਖ ਵਿਚ ਭੈਂਗ, ਪੀਲੇ ਦੰਦ ਐਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦਾਤਣ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅੱਧ ਵੱਢੀ ਜਿਹੀ ਕਰੜ-ਬਰੜੀ ਦਾੜ੍ਹੀ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਨੰਗੀ ਜੁੜੀ, ਪਰ ਵਾਲ ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਤੇਲ ਜਾਂ ਕੰਘੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਸੀਬ ਹੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਰੀਆਂ ਜਟੂਰੀਆਂ। ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਬਟਨ ਲੱਗੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਮੀਜ਼,

ਮਨ-ਮੌਜੀ ਮੀਦੇ ਦੀ ਸਿੱਖੀ

ਪੈਰੀਂ ਦੇਸੀ ਜੁੱਤੀ, ਪਰ ਪੁਲਸੀਆਂ ਵਰਗੀ ਰੋਹਬਦਾਰ ਭਰਵੀਂ ਆਵਾਜ਼। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਾਰਾ ਉਘੜ-ਦੁਘੜ ਜਿਹਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਮਨ-ਮੌਜੀ 'ਮੀਦਾ' ਬਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੋਹ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਸਵੇਰੇ, ਦੁਪਹਿਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੇੜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਛੁਆ-ਛਾਤ ਦੇ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਝਿਜਕ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਦਿਧਰਮੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਮਹਿਫਿਲ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸਿਗਰਟਾਂ ਫੂਕਦਾ, ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਪੁੰਦੇ ਦੇ ਫਰਾਟੇ ਛੱਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦੋਗਲਪਣ ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਸੁਭਾਅ ਸਮਝੋ ਕਿ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਕਿਸੇ ਉਚ ਜਾਤੀਏ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਧਰਮੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਖਾ-ਪੀ ਲੈਣ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਨ ਉਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਕੁੱਦ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ।

“ਕੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਡ, ਚੰਮ, ਲਹੂ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣੀ?”

ਪਰ ਘੜੀ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਉਕਤ 'ਗਿਆਨ ਸੂਤਰ' ਭੁਲਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗੀਆਂ ਘਤਿਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅੱਗਿਉਂ ਹੁੱਕੇ-ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਛੱਡਦਿਆਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਵੀ ਮੀਦੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੇ ਟੋਟਕੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਪ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਮੀਦਾ ਵੀ ਖਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਵੀ ਠਹਾਕੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਠੋਸ ਸ਼ਾਇਦ ਲੱਗਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ!

ਦੂਰ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਛਿੱਤਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ, ਮੇਲੇ-ਮਸ਼ਾਵੇ ਗਾਹੁਣੇ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਰੱਖਣਾ, ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣ

ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਮੀਦੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਕਰਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਤਿਹ-ਮੋਹ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਲਬੇਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ 'ਉਤੇ ਐਤੇ' ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਵਾਕਿਆ ਐਸੇ ਨੇ, ਜੋ ਇਸ ਧਰਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ-ਉਪਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਭਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਸਾਥੋਂ ਕੁਝ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਮੋਹਰੀ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਕ ਸਾਲ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੱਤਰ-ਪਝੰਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ 'ਸੁਆਮੀ ਜੀ' ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਡੰਗੋਰੀ ਆਸਰੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਇਹ ਬਾਬਾ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਸੰਗਰਾਦ ਵਗੈਰਾ ਮਨਾ ਦਿੰਦਾ।

ਅਸੀਂ ਗੁਰਪੁਰਬ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਕਾਪੀ ਪੈਨਸਿਲ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਮੀਦੇ ਹੁਣਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਮੀਦੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਜਦ ਆਪਣਾ ਬਟੂਆ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੇਜੇ ਉਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਮੀਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਇਕ ਆਨਾ ਵੀ ਦਿਓ।” ਸਾਡਾ ਮੁਖੀਆ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਕਿਉਂ ਜੀ?” ਮੀਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਰੱਖੇ।” ਅਸੀਂ ਇਕ ਜੁਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਸੁਆਮੀ ਬਾਬਾ ਕਰਦਾ ਈ ਐ ਸੇਵਾ।”

“ਕਿਆ ਕਿਹਾ?” ਮੀਦਾ ਸਾਨੂੰ ਟੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ, “ਹੁੰਓ! ਸੁਆਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਐ ਸੁਆਮੀ? ਉਠ ਉਹਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਨੂੰ, ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ ਮਾਰਿਆ ਪਿਆ ਉਹਨੇ?”

ਮੀਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਥੱਕ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੋ ਗਏ।

ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਭ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਇਕੋ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਗਮੀਆਂ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਬਾਬਾ' ਪ੍ਰਜਣਯੋਗ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਲਾਂਭਲੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਸਿਆ ਇਕ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਕਹੇ-ਕਹਾਏ ਜਲੰਧਰ ਕੋਲ ਦੇ ਇਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ 'ਨਾਮ ਦਾਨ' ਲੈ ਆਇਆ। ਕਰਨੀ ਰੱਬ ਦੀ ਐਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਦੋ ਕੁ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਮੀਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਡੋਡੀ ਪਿੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਹੱਟੀ ਭੱਠੀ, ਖੁੰਢਾਂ 'ਤੇ ਉਚੀ ਉਚੀ ਕਹਿੰਦਾ ਫਿਰੇ, “ਦੇਖਿਆ ਫੇਰ? ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਈ ਸਿੱਖ ਐ! ਆਹ ਫਲਾਣਾ ਸੁੰਹ ਆਇਆ ਸੀ 'ਨਾਮ' ਲੈ ਕੇ, ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ 'ਸਾਡੇ ਬਾਬੇ' ਨੇ!”

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ 'ਅਨੋਖਾ ਸਿੱਖ' ਮੀਦਾ ਕਈ ਦਿਨ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਮਸੀਂ ਹਾਸਾ ਰੋਕਦੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿੱਡੀ ਸਾਰੀ ਸਮਾਧ ਉਸਾਰ ਲਈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਪੱਤਾ ਲੈਣ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਮਾਤੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮੀਦਾ ਵੀ ਉਸੇ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਮੀਦਾ ਬਿਫਰ ਪਿਆ, “ਗੱਲ ਸੁਣ ਖਾਲਸਿਆ! ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਪਿਉਆਂ ਨੇ ਆਹ ਤੇਰੇ ਗਾਤਰਾ ਪਾਇਆ ਸੀਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀਗਾ ਕਿ ਮੜ੍ਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਜੀਂ?” ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਤਰ ਵੱਲ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਮੀਦਾ ਉਸ 'ਖਾਲਸੇ' ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਔਹ ਦੇਖ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਰਖ ਬੁੜ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਇੰਟਾਂ ਲਾ ਕੇ 'ਗੁੰਗਾ'

ਬਣਾਇਆ ਹੋਣਾ ਐ, ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਪੰਜਵੀਂ ਇੰਟ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ (ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁੰਗੇ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ 'ਤਰੱਕੀ' ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ)। ਤੁਸੀਂ ਬਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਨੋ ਐ।”

ਮੀਦੇ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਰਪੰਚ ਭਰਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਭਰੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ 'ਸਰਪੰਚੀ ਕਾਲ' ਮੌਕੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਦਲੇ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਜਣਾ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਆਪਣੀ। ਝਗੜਾ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣ ਪਿੰਡ ਆਇਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕੱਠ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਸੇ ਜੀ, ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਥਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਮਾਲਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਧੌਕਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੱਬਰ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ।

ਸੋ, ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਜਦ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ, ਤਾਂ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੋਕ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਮੀਦਾ ਉਠ ਖੜ੍ਹਿਆ, “ਗੱਲ ਸੁਣ ਭਰਾਵਾ, ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਨਗਰ ਖੇੜੇ ਦੀ ਖਲਕਤ ਨੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾਇਆ ਐ ਕਿ ਤੂੰ ਝੁਠਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੋਂ?” ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਜਵੇਂ ਬੋਲਾਂ ਸਦਕਾ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਪੱਸਰ ਗਈ। ਅਫਸਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ 'ਦੁੱਲਾ ਸੂਰਮਾ' ਬਣੇ ਮੀਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਝੂਲਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬੇਬਾਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, “ਇਹੀ ਗੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ?”

ਦੋ ਨੇਕ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਇਹ ਮਸਤ-ਮੌਲਾ ਤੇ ਮਨ-ਮੌਜੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮੀਦਾ ਇਕ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਆੜ ਖੁਰਚਣ ਲਈ ਗਿਆ। ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਜੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲਗਦੈ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪੰਖੇਰੂ ਉੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਹੈਲੋ ਮੈਂ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਬੋਲਦਾਂ, ਪਛਾਣਿਆਂ ਯਾਰ ਘਚੋਲਾ ਰਾਮਾ।

ਲੈ ਭਾ ਪਛਾਣ ਲਿਆ, ਪਛਾਣਾਂ ਨਾ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਪਛਾਣਾਂ, ਟੱਲ ਵਾਂਗ ਖੜਕਦੀ, ਕਦੇ ਢੋਲ ਵਾਂਗ ਗੱਜਦੀ, ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ ਵਾ।

ਹੱਛਾ ਚੱਲ, ਸੁਣਾ ਕੀ ਹਾਲ ਚਾਲ ਵਾ ਤੇਰਾ ਯਾਰ, ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਅੱਜ ਬੋੜੀ ਵਿਹਲ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਮਿਲੀ, ਸੋਚਿਆ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅੱਜ ਗੱਲ-ਬਾਤਾਂ ਕਰੀਏ, ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਤਾਜ਼ੀ! ਵੈਸੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਖਬਰਾਂ ਦੀ

ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਇਟਲੀ

ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਦ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬੋਲੀ ਮਿਲਾਵਟੀ ਰਾਮ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ ਚਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ। ਮਠਿਆਈਆਂ ਹੋਣ, ਦੁਆਈਆਂ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਹੋਣ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਟੀ ਜਿਹੀ ਫਤੂਹੀ ਤੇ ਧੋੜੀ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ ਵਾਂਗੂੰ ਲਪੇਟਿਆ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦੈ। ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚਮਚੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਿਖਿਆ ਲਈ ਠੂਠੇ ਫੜੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ।

ਲੈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੰਗੋਟੀਏ ਯਾਰ ਧੱਕਾ ਰਾਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਣ ਲੈ। ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਚੰਦ

ਹੈਲੋ ਮੈਂ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਬੋਲਦਾਂ

ਚੜ੍ਹਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਸੇਵਾ ਪਾਣੀ ਦੱਸ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਯਾਰ ਸੇਵਾ ਪਾਣੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੀਦੀ ਐ? ਜੇ ਕਹਿ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾ।

ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਝੱਟ ਪੱਟ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਇੱਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ 'ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ, ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਅਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਜਾ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਠੇਕੇ ਵਾਲਾ ਭੀੜ ਵੇਖ ਕੇ ਠੋਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਮਾਰਾ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਭੀੜ ਨੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਲੋੜਵੰਦ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਗਏ, ਧੱਕਾ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਡੱਬ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਫਸਾ ਕੇ ਘਰ ਆ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਬੇਰੀ ਕਲਪਦੀ ਰਹੀ, ਬੱਸ ਕਰੋ, ਨਾ ਡੱਫੋ, ਕਿਤੇ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਇਓ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਿਆ, ਹੁਣ ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਤੈਨੂੰ? ਆਪੇ ਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਓ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਈਏ ਤੈਨੂੰ ਕੀ? ਪਰ ਅਜੇ ਤੇਰੀ ਚਲਦੇ ਘੱਰਾਟ ਵਿਚ ਗੀਟੀ ਅੜਾਉਣ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਆਦਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ? ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਖਪ ਖਿੱਝ ਕੇ ਹਟ ਗਈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੌਜਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ।

ਰਾਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਲੰਘ ਗਈ। ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਮਿਲਦਾ-ਗਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਮਾਂ ਵਾਹਵਾ ਲੰਘ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬੋਲੀ ਰਗੜਾ ਰਾਮ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਹੁਣ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਬੇਰਾ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਭਲਾਮਾਣਸ ਹੁਣ ਕਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਰਗੜਾ ਰਾਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਘਚੋਲਾ ਰਾਮ ਹੀਂ ਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬੋਲਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਯਾਰ। ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਮਣਕੇ ਲੱਭ ਕੇ ਦੋ ਚਾਰ ਮਾਲਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਬਾਬਿਆਂ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਢਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜਾ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਨੇ। ਭੰਗ ਦੇ ਰਗੜੇ ਲਾਉਣੇ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਨਸੇ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਿਹਲੜ ਮੁੰਡੀਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਜੀਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਡਾਲਰ, ਯੂਰੋ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਭੇਜ ਛੱਡਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭੱਈਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਮਾਰੇ, ਪੱਕੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਦੇ ਡੇਰੇ ਰੋਣਕਾਂ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਭੁਲ ਭੁਲੇਖੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, ਮਾਤਾ ਇਹ ਕਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ? ਮਾਈ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਉਸ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲੀ, ਵੇ ਪੁੱਤ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛ ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਬਾਰੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਵਾ ਬਾਬਾ ਢਾਬਾਂ ਵਾਲਾ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਕੰਢੇ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਦੀ। ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਕੁੱਖ ਪੂਰੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ।

ਪੁੱਤ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੁੱਤ ਵਾ ਜੋ ਧੱਕੇ ਧੋੜੇ ਖਾਂਦਾ ਪਰਦੇਸ ਗਿਆ, ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਕਾਗੜ ਪੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਘਰ ਆਉਣ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ। ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਨਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਭੋਰਾ ਤਾਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਵੀ ਨਾਲ ਬਣਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਾਈ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਨਾਂ ਮਾਈ ਬਾਬੇ ਦਾ। ਮਾਈ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਲਾ ਕੇ ਬੋਲੀ, ਵੇ ਵੀਰਾ ਨਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਢਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕੇਰਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ, ਕਿਵੇਂ ਲਾਲੀ ਭਖਦੀ ਏ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ, ਬੜੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲਾ ਵਾ ਇਹ ਮਹਾਤਮਾ। ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਚਲਦੀ ਆ ਇਹਦੀ। ਨਾਲੇ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕਾਲਾ ਇਲਮ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਆ, ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣੈ। ਪੁੱਤ ਵੇਖਣ-ਸੁਣਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਵਾ।

ਮਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਡੇਰੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉਸ ਮਹਾਤਮਾ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੋਚੀਂ ਜਾਂਵਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਨਾ ਭੁਲਾਏ ਯਾਰ, ਇਹ ਸ਼ਕਲ ਕੁਝ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਤੇ ਝੱਟ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਿਹਾ, ਤੇ

ਵਿਅੰਗ

ਮੈਂ ਵੀ ਘੋਸ ਵੱਟ ਕੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਤਾ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਵਕ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਝੱਟ ਪਟ ਕੂੱਡੇ ਡੰਡੇ ਖੜਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਬਾਬਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਾਂ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਬੰਧਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਜਲ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਾ ਦਿਓ, ਬਾਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੇਖੀ ਜਾਏਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੱਚ ਜਾਣੀ ਭਾ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਠਾਠ ਬਾਠ ਵੇਖ ਕੇ ਟਟਹਿਣੇ ਹੀ ਭੋਂ ਗਏ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਾਈਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਾਸ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਮਜਾਲ ਏ ਕਿਤੇ ਵੀ ਧੂੜ-ਮਿੱਟੀ ਲੱਗਣ ਦੇਣ। ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿੰਦਾ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਲਟੇ ਮਾਰੀਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੇਪ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਹੜੇ ਮਾੜੇ-ਮੋਟੇ ਲੀਡਰ ਆਂ। ਚੰਗਾ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੀ। ਫਿਰ ਵੇਖੀ ਕੰਮ ਤੇਰੇ ਯਾਰ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਦੇ, ਨਾਲੇ ਮੇਰਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈ, ਕਦੇ ਲੋੜ ਪੈ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਫਿਰ ਮਿਲਾਂਗੇ, ਗੁੱਡ ਨੈਟ।

ਖੂਬ ਭਰਵਾਂ ਰਿਹਾ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਸਿਨਿਸੈਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਖੁਲ੍ਹਾ-ਡੁਲਾ ਜੀ ਈ ਪਾਰਕ, ਅਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬੱਦਲਵਾਈ, ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕਰਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਲੇਬੀਆਂ ਲਈ ਕਤੂਈਆਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਪਤੀਲੇ ਉਬਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਕੌੜੇ ਤਲੇ ਜਾ ਰਹੇ

ਸਨ। ਇਧਰ ਜਲੇਬੀਆਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਓਧਰ ਮੇਲਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿਨਿਸੈਨੈਟੀ ਦੇ 5ਵੇਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦਾ।

ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਬੱਦਲਵਾਈ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਮੀਂਹ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੈਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨੇ ਲੱਗ ਗਏ।

ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਿੰਨ ਟੀਮਾਂ-ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰੀਆਂ। ਮੈਚ ਕਾਫੀ ਫਸਵੇਂ ਰਹੇ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵੇਲੇ ਜਿੰਨਾ ਜੋਰ ਰੇਡਰਾਂ ਤੇ ਸਟਾਪਰਾਂ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦਾ। ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਰੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਪਾਂ ਉਤੇ ਡਾਲਰ ਵੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰ੍ਹਾਏ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਰਹੀ ਅਤੇ 11,000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣੀ। ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 10,000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 7,000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਫਾਈਵ ਰਿਵਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਲੋਂ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸਵਰਗੀ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹੈਰੀ ਘੁਮਾਣ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸੁਖਚੈਨ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਸਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕਬਾਲ ਗਾਲਬ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕੁਮੋਟਰੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਦੂਣਾ-ਚੌਣਾ ਕਰੀ ਰਖਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੁਮਾਰ ਪਵਨਦੀਪ ਅਤੇ ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-21 ਦਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ।

ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੈਚ ਇੰਡੋ-ਕੈਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਅਤੇ ਵਿੰਡਸਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਕੈਨ ਟੀਮ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 3100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਵਿੰਡਸਰ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ।

ਸਾਕਰ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਡੇਅਟਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 700 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇੰਡੀਆਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ 500 ਡਾਲਰ ਤੇ ਦੂਜਾ 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲੋਕਲ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉਜ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਲਈ

ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 50 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 25 ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਹੋਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ

ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਖੂਬ ਬੱਝਾ।

ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਭੁਰੇ ਕਮੀਜ਼ ਪਜਾਮੇ ਤੇ ਨਾਭੀ ਵਾਸਕਟ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਟੇਜ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਕਹਿਰਾ ਜੁੱਸਾ ਅਬਲੀਟਾਂ ਵਰਗਾ, ਪੋਟਾ ਮਾਸ ਵੀ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਨਾ ਕੀਤੀ-ਤੇਰੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਦਾਤਿਆ ਸੁਖੀ ਵਸੋ ਸਰਬੱਤ। ਬੂਟਾ ਮੇਰੀ ਆਸ ਦਾ ਕਰ ਦੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ...। ਕਈ ਜੱਗ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਤੁਰ ਗਏ, ਪਤਾ ਨੀ ਰੱਬ ਕਿਹੜਿਆਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀ...।

ਵਿਚ ਵਿਚ ਉਹ ਹਾਸੇ ਖੇਡੇ ਦੀਆਂ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਅਜੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਜ਼ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਇਆ-ਮਾਂਵਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਮਾਂ ਜੰਨਣ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ...। ਕਿਥੇ ਗਈਆਂ ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ-ਜੱਗ

ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਸਨ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਹੋਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ

ਖੱਟੜਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ; ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੱਗ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ,

ਰਿਪੀ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬਸ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਪਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਮੇਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਏ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੇਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਰਵਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੱਝਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਗੋਬਾਗ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਡੁੱਲੂ ਡੁੱਲੂ ਪੈਂਦੀ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਮੇਲਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪਟਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਦੇਖੋ)

ਕੰਘੇ ਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁਲਫੀਆਂ, ਟਾਫੀਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੋਸਟਰਾਂ ਤਕ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਸੂਟਾਂ ਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ-ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ ਦੀ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧੁੱਪ ਫਿਰ ਨਿਕਲ

ਜੰਕਸ਼ਨ ਰੇਲਾਂ ਦਾ...ਆ ਸੋਹਣਿਆਂ ਵੇ ਜੱਗ ਜਿਓਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ...ਮਾਨਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਪਿੱਛੇ ਯਾਦਾਂ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ...। ਅਖਾੜਾ ਰਾਤੀਂ ਸਾਢੇ ਨੌ ਵਜੇ ਤਕ ਚਲਿਆ ਤੇ ਸਰੋਤੇ ਅਨੰਦੋ-ਅਨੰਦ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤੇ।

ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕ ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society

5ਵਾਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਖਹਿਰਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਫੋਨ: 734-394-9998 ਜਾਂ 734-925-0177

Sponsors: Harvinder Walia, Amrik Tiwana, Amarjit Takhar, Amarjit Aggarwal, Harinder Kang, Baldev Salha, HT Hackney Co., Mc Connells, Goyal Enterprise, Jaswant Jassi, Surjeet Mavi, Surinder Cheema, Charanjit Brar, Jasdev Gill, Vaneet Gupta, Jass (Ambar India, Baba India, Guru India), Bobby Sidhu, Bahadur Kaler, Pritampaul Singh, Rajesh Rawal, Parminder Takhar, Pappal Ghotra, Gurminder Sandhu, Balbir Bath, Sushil Aggarwal, Kumar Pawandeep, Satwant Deol, Rupinder Bath (Bath Petroleum), Sohan S Bilku, Jimmy Brar, Makhan Badesha, Prem Singh, Gurmail Singh, Taran Bhangu, Lakhvir Bassi (Bassi LLC), Harjit Bhullar, Jitu Patel, Devinder Mundi, Palwinder Dhillon, Bittu Brar, Gurcharan Kang, Jagtar Fantu, Gurpreet Gill, Happy Matot, Moreb Wholesales, Avtar Springfield, Sonu Cheema (JS Petroleum Inc.), Narinderpal Tatla (Bunty), Parmjit Garacha, Onkar Singh, Jatinder Singh (Happy), Pushpinder Bhatti, Happy Heer, Paul Khalil, Billu Padher, Dashan Darar, Happy & Rubi Dayton, Janta Transpotion, Harvinder Kang (Binda), Inderjit Singh KY, Mandeep Badesha, Sunrise Oil (Amandeep S Badesha), Habib Shah, Gurpreet Bath (Joly), Bobby (New Krishna), Sunshine Transportation (Tirath Sandher), Punjab Ventures Inc., Raja India, Kanak India (Gurpreet Atwal), Bombay Brazier Restaurant, Jasbir Singh Ahluwalia, Dr. Baljinder Singh, Tony Singh KY (Innovative Energies Inc.), Vicks Trans Inc. (Vicky), Ranjit Atwal (RA Trucking), Dalbir Gill, Kirpal S Gill (Gill Brothers), Sohan Singh, Dr. Ravinder Mann, Brij Mohan, Avtar Singh (BP), Gurmeet Bhatti, Gill Mart, Parbhpreet Tiwana, Khan Signs, Narinder Thind, Amarjit Singh, Gurpreet Cheema, Sat Parkash Chahal, Kuljit Tuli; **Restaurants:** Amber India (Jas), Baba India, Kanak India, Raja India, New Krishna, Brij Mohan, Krishna Carry Out, Royal Taj, Tandoor India, Indian Bistro, Bombay Star, Curries, Deep India, Bombay Blazer, Taj Mahal, Aangan Sweets. Swad India Restaurant, Indian Spice Train; **Grocers:** Bombay Grocers, Patel Brothers, Niva Grocers; Dharminder Bedi (Bedi & Associates, LLC), Sue Fancy Cuts.

Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਹਦੀਕਾ ਦੀ ਹੇਕ

‘ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ’ ਨਾਲ ਲੰਘੀਆਂ ਹੋਵਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਹਦੀਕਾ ਕਿਆਨੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਜੀਦਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਸਫਲਤਾ ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕ/ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ। ਇਸੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵੱਡੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਖਿਤਾਬ ‘ਤਮਗਾ-ਏ-ਇਮਤਿਆਜ਼’ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਉਸ ਨੂੰ 2006 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਗੀਤ ‘ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ’ ਵਾਂਗ ਉਹ

ਆਮਨਾ ਅਮੀਨ, ਲਾਹੌਰ

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਸਮਾਨ ਉਤੇ ਛਾ ਗਈ।

ਹਦੀਕਾ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਹਦੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਲੱਜ ਪਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਗ ਦੀ ਮਹਿਕ ਚੁਫੇਰੇ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ 2005 ਵਿਚ ‘ਈਦੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ’ ਤੋਂ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾਦ-ਏ-ਅਲੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ 2005 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਿਆਂਕਰ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਪਲ ਰਹੀ ਮਸਤਾ ਨੇ ਉਛਾਲ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਦ-ਏ-ਅਲੀ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਲਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਸਦੇ ਅਫਗਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਈਦ ਫਰੀਦ ਸਰਵਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਚੱਲ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਹਦੀਕਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅੰਮਤੀ ਖਾਵਰ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ

ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ। ਅੰਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਇਰਫਾਨ ਕਿਆਨੀ ਤੇ ਸਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੌਮੀ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਝਾਕਾ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਕਈ ਬਾਲ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨਰਗਿਸ ਨਾਹਿਦ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਲਾਹੌਰ, ਉਸਤਾਦ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਆਇਆ ਸਾਲ 1990 ਅਤੇ ਹਦੀਕਾ ਨੇ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਆਂਗਨ ਆਂਗਨ ਤਾਰੇ’ ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਹ 1995 ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ ‘ਰਾਜ਼’ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਰੋਸ਼ਨੀ’ (1998), ‘ਰੰਗ’ (2002), ‘ਰਫ ਕੱਟ’ (2007), ‘ਆਸਮਾਨ’ (2009) ਐਲਬਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ।

ਕੱਵਾਲੀ ਵਾਲਾ ‘ਵਜਦ’

ਹਦੀਕਾ ਕਿਆਨੀ ਹੁਣ ਸੂਫੀ ਐਲਬਮ ‘ਵਜਦ’ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਐਲਬਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਗੀਤ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲਬਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕਦੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਐਲਬਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਦੁਲਾਰਦੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਦਾ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭੇਜੇ। ‘ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ’ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 17 ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-190

ਦੇਖੋ ਕਿੱਦਾਂ ਮਸਤ ਪਏ ਨੇ, ਬਾਲ ਵਰੇਸੇ ਦੋਵੇਂ।
ਤੂੰ ਵੀ ਰੱਬਾ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂ, ਕੋਲ ਕਿਤੇ ਜੇ ਹੋਵੇਂ।
ਵਫਾਦਾਰ ਹੋਊ ਪੂਰਾ ਦੇਖੀਂ, ਨਾਲ ਪਿਆ ਜੇ ਸੁੱਤਾ।
ਦੁੜਾ ਦੇਣਗੇ ਇਸ ਬਚੜੇ ਨੂੰ, ਉਂ ਆਖ ਕੇ ਕੁੱਤਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-188

ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ ਵਿਸਰ ਗਿਆ
ਜਦ ਧੂਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੇ ਪਾਈ।
ਵਿਕਟਾਂ ਬੱਲੇ ਲੈ ਨੂੰ ਸਕਦੇ
ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਚਿਣੜੀ ਲਾਈ।
ਬਾਪੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਗੇ ਮੁਹਰੇ
ਜਾਂਦੇ ਚੋਕੇ ਛਿੱਕੇ ਲਾਈ।
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਈਏ
ਕਰਨੀ ਨਾ ਅਸਾਂ ਕੋਈ ਕਮਾਈ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ

ਅਮਨ ਕਹਿੰਦਾ ਗੋਲਡੀ ਨੂੰ
ਆ ਜਾ ਖੇਡੀਏ ਯਾਰਾ ਗੁੱਲੀ-ਡੰਡਾ।
ਵਿਪਨ ਕਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਖੇਡ ਪੁਰਾਣੀ
ਯਾਰੇ ਐਵੇਂ ਲੱਭ ਨਾ ਪੰਗਾ।
ਆਓ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡੀਏ
ਨਾਲੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਣਾਈਏ।
ਚੋਕੇ-ਛੱਕੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪਾਂ
ਨਾਲੇ ਭੰਗੜੇ-ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਈਏ।
ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ ਚੱਲਦਾ
ਆਪਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨੋਟ ਕਮਾਈਏ।
ਆਓ ਸਾਰੇ ‘ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ’
ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਬਣਾਈਏ।

-ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਐਸ਼ ਜਾਜਾ
ਫੋਨ: 408-859-6555

ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੇ ਐਸੀ ਧੂਮ ਮਚਾਈ
ਤਾਪ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ।
ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਟਾਂ ਵਿਕਟ ਬਣਾਏ
ਚੁੱਕ ਬਾਪਤੀ ਬੱਲਾ ਫੜਿਆ।

ਸੋਨੂੰ, ਦੀਪੂ, ਰੁਬਲ ‘ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ’
ਗਲੀ ਦੀ ਹੀ ਪਿੱਚ ਬਣਾਈ।
ਸੰਨੀ ਭੱਜ ਭੱਜ ਪਾਵੇ ਬਾਲਾਂ
ਜੈਰੀ, ਮੋਨੂੰ ਤੋਂ ਫੀਲਡਿੰਗ ਕਰਾਈ।
ਚੋਕੇ-ਛੱਕੇ ਲਾ ਲਾ ਦੀਪੂ ਨੇ
ਸਭ ਦੀ ਬਸ ਕਰਾਈ।
ਕਾਸ਼! ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ ਛਿੱਕਾ ਦੰਗਲ
‘ਕੱਲਾ’ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪਿਛੇ ਹੀ ਲੱਗ ਕੇ।
ਡੰਡ ਬੈਠਕਾਂ, ਪਿੱਚੇ ਖੁੰਡੀ ਵੀ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਲ ਕੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਪੈਸੇ ‘ਕੱਠੇ ਕਰਕੇ’
ਲੈ ਆਂਦੀ ਗੋਦ ਤੇ ਨਾਲੇ ਬੱਲਾ।
ਅੱਠ ਦਸ ਜਣੇ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ
ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ‘ਕੱਲਾ’।
ਬਰੋਟੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ
ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਸਭ ਬੱਚੇ।
ਖੇਡਣ ਭਾਵੇਂ ਖੇਡ ਇਹ ਨਕਲੀ
ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਇਹ ਨੇ ਸੱਚੇ।
ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ
ਜਦ ਟੀ ਵੀ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਚੱਲੇ।
ਬੰਦਾ ਟੀ ਵੀ ਨਾਲ ਨੁੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ
ਬਸ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਬੱਲ ਬੱਲੇ।
ਇਸ ਖੇਡ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ
ਦੇਖੋ ਕਿੰਨ ਸੁਰਤ ਭੁਲਾਈ।
ਖੜ੍ਹ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ
ਕਿੰਨੇ ਰਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਆਊਟ ਭਾਈ?

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-187

ਆ ਜਾ ਦੋਵੇਂ ਰਲ ਮਿਲ ਕੱਟੀਏ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਪੰਧ ਲੰਮੇਰਾ।
ਕਹਿੰਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਮਤਲਬ ਦੀ ਹੈ
ਇਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਸਕਾ ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ।
ਭਾਰ ਵੀ ਚੁੱਕੀਏ ਫਿਫਟੀ ਫਿਫਟੀ
ਜਿਵੇਂ ਵੰਡਾਏ ਗਮ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਡੇ।
ਨਿੱਤ ਮੰਗੀਏ ਖੈਰਾਂ ਕਰ ਸੂਕਰ ਰੱਬ ਦਾ
ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਚਰਖੇ ਦੇ ਹਰ ਗੇੜੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਰਜ਼ ਵਾਲੀ ਪੰਡ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੇ ਖਰਚ ਵਿਚਲਾ ਪਾਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ 2.10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਧਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਦੇਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ 9900 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ 117352.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 20756 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। 31 ਮਾਰਚ 2007 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ 51153 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ 67573 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2007-08 ਵਿਚ

ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10698 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ 12544 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਿਆ। 2011-12 ਤੇ 2012-13 ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ। ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16723 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ, ਜੋ ਐਸਤ ਤੋਂ 3160 ਕਰੋੜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ 18406 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ 62317 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2014-15 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਫਿਲਮ 'ਸੁੱਖਾ-ਜਿੰਦਾ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਫਿਲਮ 'ਸੁੱਖਾ-ਜਿੰਦਾ' ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

'ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਮਾਈਡ ਸੁੱਖਾ-ਜਿੰਦਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਬਲੂਸਟਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ ਸੀ।

ਰੋਕ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਗਾਰਡਨ ਦਾ ਖਿਤਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰੋਕ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਗਾਰਡਨ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਿਜੇ

ਦੇਵ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੇਕ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਚਰੇ ਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਕਈ ਅਦਭੁਤ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰੋਕ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਵਾਟਰਫਾਲ, ਪੂਲ ਤੇ ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਰਸਤਿਆਂ ਸਮੇਤ 14 ਚੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 40 ਏਕੜ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਕਈ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਸਾਮਾਨ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਸੈਲਾਨੀ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੀਨ ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਲੰਘੀ 24 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਸੱਤ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ।

ਅੱਠ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ।

ਮੁੰਬਈ ਰੇਲ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ

ਮੁੰਬਈ: ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਲੋਕਲ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਨੌਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 7/11 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੜੀਵਾਰ ਧਮਾਕਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿਮੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 11-11 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁੱਲ ਇਕ ਕਰੋੜ 51 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 189 ਮੁਸਾਫਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਕਮੇ ਜੱਜ ਯਤਿਨ ਡੀ. ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਕਮਾਲ ਅਹਿਮਦ ਅਨਸਾਰੀ (37), ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਸਲ ਸ਼ੇਖ (36), ਇਹਤੇਸ਼ਾਮ ਸਿੰਦੀਕੀ (30), ਨਾਵੇਦ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ (30) ਤੇ ਆਸਿਫ ਖਾਨ (38) ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੰਦੇ ਤੋਂ ਬਚੇ ਤਨਵੀਰ ਅਹਿਮਦ ਅਨਸਾਰੀ (37), ਮੁਹੰਮਦ ਮਾਜਿਦ ਸ਼ਡੀ (32), ਸ਼ੇਖ ਆਲਮ ਸ਼ੇਖ (41), ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਜਿਦ ਅਨਸਾਰੀ (34), ਮੁਜ਼ਮਿਲ ਸ਼ੇਖ (27), ਸੋਹੇਲ ਮਹਿਮੂਦ ਸ਼ੇਖ (43) ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ੇਖ (36) ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 11-11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਏਗਾ ਜਦਕਿ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਸਲ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਖਾਰ ਰੋਡ-ਸਾਂਤਾਕਰੂਜ਼, ਬਾਂਦਰਾ-ਖਾਰ ਰੋਡ, ਜੋਗੇਸ਼ਵਰੀ-ਮਾਹਿਮ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਮੀਰਾ ਰੋਡ-

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਭੇਜੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਵਧਾ ਕੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਣੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੋਜਨਾਗਤ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਅੱਠ ਫੀਸਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਗਤ ਖਰਚੇ ਵਿਚੋਂ 2200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਮਿਲੇਗਾ।

ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ ਖਰਚੇ ਵੱਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚੋਂ 25,536 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 90 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ 9900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ 32 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 21 ਫੀਸਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਕਾਸ ਆਧਾਰਿਤ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚਾ ਸਿਰਫ 1.4 ਫੀਸਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਰ 2.6 ਫੀਸਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ 1.89 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2.10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਜਾਣ

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਕਤਰ 'ਚ ਰਾਜਦੂਤ ਨਿਯੁਕਤ

ਲੰਡਨ: ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਕਤਰ ਵਿਚ ਰਾਜਦੂਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਰਮਾ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਰਾਜਦੂਤ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਹ ਕਤਰ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਨਗੇ।

ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕੋਲਸ ਹੋਪਟਨ ਦੀ ਹੋਰ ਥਾਂ ਬਦਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਅਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਅੰਬੈਸੀ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਿਗਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੇ ਮੱਛਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਖਰੀਦ ਤੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਬਕਾਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ), ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ., ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. (ਪੰਜਾਬ) ਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਵ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਾਬਤ ਨੀਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਬਾਦਲ: ਭੱਠਲ

ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ। ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ਦੀ

ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਖੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਕੇ 125 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੇ 8000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

(ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ.) ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਕੱਢ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਿਆ।

ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਫੈਲ ਰਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 15 ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸ਼ਨ 16 ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਰਘੁਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਵਿਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ, ਡਾ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. (ਪੰਜਾਬ) ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ, ਹਰਕੰਵਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ., ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ) ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਖਤੂਪੁਰਾ, ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ ਤੇ ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਮੁੰਬਈ: ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨਸਾਫ ਭਾਵੇਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਖਾਂਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਕਲਾਸ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸੱਤ ਆਰਡੀਐਸ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 189 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ 829 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਦਸਤੇ (ਏ.ਟੀ.ਐਸ.) ਵੱਲੋਂ ਨਵੰਬਰ 2006 ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ 30 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਭਗੋੜੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਸਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਆਜ਼ਮ ਚੀਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਸਰੀਫ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏ.ਟੀ.ਐਸ. ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠਿਆਂ ਹੀ ਫਸਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੰਬਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣਗੇ।

ਧਮਾਕਿਆਂ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ

11 ਜੁਲਾਈ 2006: ਸੱਤ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ, 188 ਹਲਾਕ ਤੇ 829 ਜਖਮੀ
20 ਜੁਲਾਈ 2006: ਏ.ਟੀ.ਐਸ. ਨੇ 13 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ
30 ਨਵੰਬਰ 2006: 13 ਪਾਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਸਮੇਤ 30 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ
ਫਰਵਰੀ 2008: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ
23 ਅਪਰੈਲ 2010: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਰੋਕ ਹਟਾਈ
19 ਅਗਸਤ 2014: ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਈ
11 ਸਤੰਬਰ 2015: ਮਹੱਕਮੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13 ਵਿਚੋਂ 12 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ
30 ਸਤੰਬਰ 2015: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ

ਭਾਇੰਦਰ, ਮਾਤੰਗਾ-ਮਾਹਿਮ ਜੰਕਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਰਵਲੀ ਵਿਚਕਾਰ 10 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ

ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ ਦਹਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਟਰੇਨਾਂ ਦੇ ਫਸਟ

ਰੱਖੇ ਸਬਰ ਲੱਗੇਗਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ...

ਗਿੰਦਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਖਾਲ਼ ਘੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤਾਲ਼ੁਏ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਗਿੰਦਰਾ! ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਮੀਦ ਜੇਠ ਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਮੀਂਹ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਪਾਵੇ।”

“ਬਾਪੂ! ਰੱਬ, ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵੈਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਮੀਂਹ ਪਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਮੱਕੀ ਧਰਤੀ ਪਾਤ ਆਈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਖੀ ਕਿਵੇਂ ਜਲ-ਥਲ ਕਰਦਾ।” ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਪੂ! ਤੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਚਾਚੇ ਵਾਂਗੂੰ। ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਗਿੰਦਰ ਜੇਠ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ।” ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਪਸੀਨਾ ਪੁੰਝਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪੁੱਤਰਾ! ਕਹੋਤ ਆ, ਏਕ ਬਾਪ ਕੇ ਦੋ ਬੇਟੇ, ਕਿਸਮਤ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ। ਮੱਥੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਭੋਗਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਖਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰ ਅੱਗ ‘ਤੇ ਵੀ ਤੁਰਨਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਜੇਠ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਤਾਂ ਕੀ, ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਤਾਂ ਬਲਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।” ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਪੂ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚੀ ਆ, ਪਰ ਜੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭਰਾ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਜੇਠ ਦੀ ਗਰਮੀ ਝੱਲੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਰਾ ਦੇ ਗਲ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾ ਕਿਉਂ?” ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਗਿੰਦਰਾ, ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਮਝਾਇਆ, ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਟੁੱਕ ਖੋਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣਾ।” ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਪੂ, ਤੁਸੀਂ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹੋ। ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਘਰ, ਮਾਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਕੱਚਾ ਬੋਰ, ਉਹ ਵੀ ਪਿੰਡੋਂ ਦੂਰ। ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਘਰ, ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪਾਵਰ ਦੀ ਮੋਟਰ, ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਇਹ ਭਲਾ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਹੋਇਆ? ਚਾਚੇ ਦਾ ਮੂੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੋਰੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਏ। ਕਿਉਂ, ਬਾਪੂ ਕਿਉਂ?” ਗਿੰਦਰ ਜੇਠ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਵਾਂਗ ਤਪ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਗਿੰਦਰਾ, ਅਹੁ ਦੇਖ ਰਾਣੇ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਚੱਲ ਰੋਟੀ ਖਾਈਏ ਤੇ ਪਲ ਭਰ ਅਰਾਮ ਕਰੀਏ।” ਤੁਤ ਦੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਖੜ੍ਹੀ ਧੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ।

ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਲਿਆਂਦੀ ਲੱਸੀ ਵਾਲੀ ਕੈਨੀ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਵੱਲ ਹੋ

ਤੁਰਿਆ। ਮੋਟਰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਹਰੇ ਕਮਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਿੰਦਰ ਸਿਰੋਂ ਪਰਨਾ ਲਾਹ ਕੇ ਝਾੜਨ ਲੱਗਾ। ਸੁੱਕੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬਰੀਕ ਰੋੜੀਆਂ ਚੱਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਗਿੰਦਰ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿਆਸਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੀ ਸਾਫ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਲਈ। ਬਾਪੂ ਦੇ ਹੱਥ ਧੁਆ ਕੇ ਰਾਣੇ ਨੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਧਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕੜ੍ਹੀ ਦੀ ਕੋਲੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੇਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੱਥੇ ਲਾਈ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਗਿੰਦਰ ਵੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲੱਗਾ। ਤੁਤ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਚੀਂ-ਚੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕ ਬਰੀਕ ਟੁਕੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਣਕ ਦੇ ਵੱਢ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਝੱਟ ਹੀ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਡਾਰ ਤੁਤ ਤੋਂ ਉਤਰ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਚੁਗਣ ਲੱਗੀ। ਰਾਣੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, “ਬਾਪੂ, ਅੱਜ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀ ਜੀਤੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਦੇਖਣ ਆਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕਾਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਬੇਬੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਦੱਬ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਦੇਖਣ ਆਉਣਗੇ।”

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਬੁਰਕੀ ਫੁੱਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਬੁਰਕੀ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੋਚਿਆ, “ਕੁੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਨਿਭਦੀ ਐ?” ਫਿਰ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਰਾਣੇ ਪੁੱਤ, ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੀ ਜਾ, ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈ।”

ਰਾਣੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਦੱਬ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਇਕ ਇਕ ਰੋਟੀ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕਰ ਪਾ ਕੇ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਗਿੰਦਰ ਵੀਰੇ, ਕੀ ਗੱਲ ਐ ਅੱਜ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਆ। ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਫਿਰ ਚਾਚੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਹੋਈ ਆ। ਨਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਕਰ, ਸਾਡਾ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਤੂੰ ਇਕੱਲਾ ਵੀਰ ਹੈ।” ਰਾਣੇ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗਿੰਦਰ ਦੁਆਲੇ ਬਾਹਾਂ ਪਾ ਕੇ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਰਾਣੇ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮਨ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।” ਗਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੰਝੂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਰਲੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਏ।

ਰਾਣੇ ਰੋਟੀ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਸਾਂਭ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, “ਰਾਣੇ, ਪੁੱਤ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਕਰੇਲਿਆਂ ਦੀ ਵੇਲ ਦੇਖ ਲਈ। ਜੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੋੜ ਲਵੀਂ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਬਣਾ ਲਿਉ।” ਰਾਣੇ ‘ਚੰਗਾ ਬਾਪੂ’ ਆਖ ਕਰੇਲਿਆਂ ਦੀ ਵੇਲ

ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੀ।

“ਗਿੰਦਰਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰ ਹੋ ਜਾਊ ਤੇ ਮੈਂ ਖੇਤੀ ਸਾਂਭ ਲਊਂਗਾ। ਇਕ ਤੇ ਇਕ ਗਿਆਰਾਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤੀਰਥ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਬੈਠਕਾਂ ਤੇ ਬਰਾਂਡਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰੀ ਚਾਚੀ ਇਕ ਸਾਲ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਰਹੀ, ਪਿਛੋਂ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਜੇਠਾਣੀ ਤਾਂ ਮੰਜੀ ਜੇਠ ਕੋਲ ਡਾਹੁੰਦੀ ਐ ਤੇ ਤੂੰ ਲੋਹ-ਲੱਦਾਖ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ, ਮੈਂ ਪੋਹ-ਮਾਘ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਇਕੱਲੀ ਕੱਟਦੀ ਹਾਂ, ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਜੇਠ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਹੋਤ ਐ, ਫੌਜੀ, ਫੌਜ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਅਧੀਨ, ਤੇ ਘਰੇ ਘਰਵਾਲੀ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹ ਤਨਖਾਹ ਤੇਰੀ ਚਾਚੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਤੇਰੀ ਚਾਚੀ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਖਿੜਨ ਲੱਗੀ ਤੇ ਤੇਰੇ ਪਿਉ ਦੇ ਆਸਾਂ ਵਾਲਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚਾਚਾ ਤੇਰਾ ਹਾੜੀ-ਸਾਉਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਚਾਚੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਛੁੱਟੀ ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਪਿਛੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਚੀ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕਿਆ ਮੁੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਅੱਡ ਹੋ ਗਈ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਨੇ ਬੜਾ ਈ ਸਮਝਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਫੌਜੀ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਮੋਟਰ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਹ ਜ਼ਮੀਨ ਆ ਗਈ।

ਬੇਬੇ ਮਰਨ ਲੱਗੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ‘ਸੰਤੋਖ ਪੁੱਤ, ਸੰਤੋਖ ਰੱਖੀ, ਧਰ ਧਰ ਭੁੱਲੇਗਾ। ਔਖੇ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਆ ਤੇ ਭੁੱਲ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਨ ਦਿਖਾਏ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਦੇਖੀ ਤੇਰੇ ਬੱਚੇ ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਗੇ। ਮਾਂ ਤੇਰੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਗਲ ਪਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਜੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਡਿੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਲ ਲਾਉਂਦਾ।’ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਦ ਦੀ ਚੀਸ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਬਾਪੂ, ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਧ ਆਉਂਦਾ, ਤੇ ਆਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਅੱਧ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕ ਰੁਪਿਆ, ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੰਝੀ ਪੈਸੇ। ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਆ।” ਗਿੰਦਰ ਬੋਲਿਆ।

“ਗਿੰਦਰਾ, ਤੇਰੇ ਵਾਲੇ ਹਿਸਾਬ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਆ, ਪਰ ਬੇਬੇ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸਬਕ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ। ਰਾਣੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਰੋਣੇ-ਧੋਣੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।” ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਦੋਵੇਂ ਫਿਰ ਰੱਬ ਉੱਤੇ ਆਸਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੀ ਗਏ। ਗਿੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਹਰਖ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ, ਰਾਣੇ ਪੜ੍ਹ ਗਈ। ਮੁੱਖ ‘ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਰਾਣੇ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਜਾਂਦੀ। ਸੁਰਾਹੀ ਵਰਗੀ ਧੌਣ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ, ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗਦੀ। 21ਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀ ਜੀਤੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੱਸ ਕੈਨੇਡਾ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਭਲਾ ਅੱਜ ਹੀ ਕੁੜੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਦੇਵੇ’, ਪਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸ਼ਰੀਕ-ਕਬੀਲਾ ਸੱਦ ਕੇ ਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਾਂਗਾ’।

ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਣੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਮੁਤਾਬਕ ਧੀ-ਜਵਾਈ ਲਈ ਗਹਿਣੇ ਬਣਵਾ ਲਏ, ਪਰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੁੰਦੀ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁਆਈ। ਕੋਈ ਪੇਟੀ-ਅਲਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਮਹਿਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀਰਾ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਣੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੌਜੀ ਚਾਚਾ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ।

ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਧੀ ਜੀਤੀ ਦੇ ਰਾਣੇ ਦੀ ਵਿਚੋਲਣ ਬਣਨ ਨਾਲ ਗਿੰਦਰ ਦਾ ਸਾਥ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਪਾਲੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਖੇਤ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਪਾਲੀ ਖੇਤ ਖੜ੍ਹਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਗਿੰਦਰਾ, ਜੇ ਮੇਰੀ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਆਹ ਇਕ ਕਿੱਲੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਇਕ ਇਕ ਫੁੱਟ ਖਿੱਚ ਕੇ ਅੱਹ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਟ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮੋਟਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦੌੜਦਾ ਪੈ ਜਾਊ। ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦਾ ਖਾਲ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਘੜਨਾ ਪਊ।”

“ਪਾਲੀ ਬਾਈ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ। ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖ ਲਊ।” ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸੇ ਦਿਨ ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਾਲੀ ਨੇ ਇਕ ਕਿੱਲਾ ਕਰਾਹ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਿੰਦਰ ਦੇ ਖੇਤ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਿਆਸੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਿਲਿਆ, ਫਸਲ ਦੂਣੀ-ਚੌਣੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਘਰ ਆਏ ਦਾਣਿਆਂ ਨੇ ਕੱਚਾ ਕੋਠਾ ਪੱਕੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਪਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਲੀ ਦਾ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਰਿਸ਼ਤਾ ਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਗੈਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਉਜੜਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰ ਗਿਆ।

ਰਾਣੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੀ ਗਈ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ। ਗਿੰਦਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਗਿਆਨੋ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਆਹੀ ਗਈ। ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਦਿਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸਿਰੋਂ ਮੈਲਾ ਪਰਨਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ।

ਉਧਰ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੀ ਵਿਆਹੀ, ਪਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੱਤ ਵਿਆਹਿਆਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਘਰ ਰੋਜ਼ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਗਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਪੁੱਤ ਸਲਫਾਸ ਖਾ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਆਖਦੇ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰ ਕੇ ਚੰਗਾ ਘਰ ਤੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖ ਲੈਣੀ ਵੀ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਗਦੇ।

ਰਾਣੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਸੱਦ ਲਏ। ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀਰੇ ਲੱਭਣ ਵਾਲਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਵਿਚ ਆਣ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਲੁਆਉਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਬੋਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੋਰ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ, “ਆਹ ਤੁਤ ਪੁੱਟਣਾ ਪਊ।” ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, “ਪੁੱਤਰੇ, ਇਸ ਤੁਤ ਨੂੰ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਤੁਤ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ ਜੁੜੀ ਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਤਪਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸੇ ਦੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਮੈਨੂੰ ਠੰਢ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤੁਤ ਥੱਲੇ ਮੇਰੀ ਰਾਣੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੱਸਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਉਜਾੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।”

ਬੋਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਸ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਟੋਆ ਪੁੱਟ ਲਿਆ।

ਹੁਣ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੈ। ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੀਰਥੀ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਤਖਤਿ ਰਾਜਾ ਸੋ ਬਹੈ ਜਿ ਤਖਤੈ ਲਾਇਕ ਹੋਈ

ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਹਿਲਕਾ ਮੱਥਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ, ਧਰਮ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ, ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ। ‘ਚੋਰ ਉੱਚਕਾ ਚੋਧਰੀ’ ਵਾਂਗ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਸ਼ੌਰਆਮ ਨੋਟ ਤੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਪਕੜ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰ, ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ, ਇਨਸਾਨ

ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਤੁਝਕ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਅਜੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਇਹ ਉਚ ਪਦਵੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਦ ਜ਼ਮੀਰ ਹੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਲਾਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਗਰ ਦੌੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਸ਼ਾਤਰ ਲੋਕ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੜਫਦੀ ਅਤੇ ਲੂਸਦੀ ਵੇਖ ਠਹਾਕੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਧਰਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਮਹਿਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਿਖਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤੜਫ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ, ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਠੇਸ ਵੀ ਪੁੱਜੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਇਸ ਮਾਰੂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਇਖਲਾਕ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਬੇਕਿਰਦਾਰ ਲੋਕ ਅੱਜ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਚਰਣਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਭਰੇ ਪਏ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜਤਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜਿਆਂ ਜਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਕੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੜਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਨਮਤੀਏ ਮਸੰਦ ਹਾਂ? ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਵੇਗੀ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖੇਗੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ-ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੋ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਗਰ ਬੈਠੇ ਮੌਜਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਲਕੀਰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਜੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਫੜਨਾ

ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵੋ, ਚੌਧਰ ਤੇ ਹੈਂਕੜ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੋ, ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਤੇ ਧਰਮੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਫਲੇ ਨਹੀਂ, ਕਾਫਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੱਤ ਪੀਣੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਨਾਮੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚਿੱਟ-ਕੱਪੜੀਏ ਮੰਤਰੀ ਚਿੱਟੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰ ਬਣ ਕੇ ਐਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅਜੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਅ ਅਧੂਰੇ ਹੀ ਮਰ ਗਏ। ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਸ, ਲੋੜ ਹੈ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਧੜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਦੀ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਉਪਰਾਲੇ ਰੰਗ ਲਿਆਏ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਵਿਚ ਤਰਥੱਲੀ ਮੱਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਢਿੱਲੇ ਨਾ ਪਏ ਤਾਂ ਇਹ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਾਲਾ ਬੱਜਰ ਗੁਨਾਹ ਇਸ ਟੋਲੇ ਦੇ ਕਫਨ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਕਿੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਫਤਾ-ਦਸ ਦਿਨ ਜੈਕਾਰੇ ਤੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਘਰੇ-ਘਰੀ ਬੈਠ ਗਏ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਬਣਨਾ।

ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ, ਰੱਬ ਦੀ ਭਾਂਗ ਬੇ-ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਸਵਾ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਣ ਕਿ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸਵੇਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2017 ਤੁਹਾਡੇ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਹੱਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਚਾ ਲਵੋ।

ਸਰਦੂਲ ਦਾ ਭਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ 'ਵੱਡਾ ਵੀਰ'

ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ

ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਲੋਕ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਢੋਲ ਹਿੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦ ਕਵਾਰੋਲੀ ਵਿਚ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ, ਫਿਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਹਉਂਕਾ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਓਸੇ 'ਚੋਂ ਅੱਜ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਅਲੀ ਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸੁਰੀਲੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਤੇਹ ਮੋਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗਮਦੂਰ ਸਿੰਘ ਅਮਨ ਦਾ ਅਰਥ 'ਵੀਰ' ਹੀ ਹੈ।

ਖੋਨੇ ਤੋਂ ਲਲਹੇੜੀ ਰੋਡ 'ਤੇ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਵਸਿਆ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ, ਬਾਬੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦਾ ਮੀਰ ਆਲਮ ਘਰਾਣਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਗਮਦੂਰ ਸਿੰਘ ਅਮਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਰਿਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ। ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਸ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਕੰਮ ਪੈਂਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, 'ਆਜੇ ਭੱਜ ਕੇ, ਆ ਗਏ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਜਾਂ ਆ ਗਏ ਦੋ ਭਰਾ'। ਵੇਰਵਾ ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਦੇ ਦੇਨਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਤੇ ਦੋ ਵਾਲੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਤੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਗਰ ਮਸਤਾਨੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਗਮਦੂਰ, ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸਰਦੂਲ ਤੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤਕ ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਕੋਇਲ ਵਾਂਗ ਰੱਜ ਕੇ ਕਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਹੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸੁਨੱਖੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਨੂੰ ਛੁਟੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, 'ਆਹ ਸਿਖਰ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ' ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮੇਟ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉਸ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆ ਵੇ ਮਾਹੀ ਤੈਨੂੰ ਸੱਦ ਪਈ ਮਾਰਾਂ', ਵੇ ਤੂੰ ਮੁਲਖ ਵਸਾ ਲਿਆ ਕਿਹੜਾ' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਕਹਿਣਗੇ 'ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਇਹ ਦਿਨ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਗੇ' ਤੇ ਪਰਤਣਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਹੁਣ ਸਦਾ ਲਈ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਗਾਉਂਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਆਹ ਵੇਖੋ ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾਂ ਤੇ ਮਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ, ਕੀ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਲੱਗੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਏ ਪੁੱਛੇ ਦਾ ਲਾ ਕੇ ਪੱਜ ਨੀਂ।

ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਨਿੱਕੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ

ਤੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਵਿਗਾੜ ਲੈਨੀ ਏ ਤੈਨੂੰ ਮਾਹੀ ਰੱਖਣੇ ਦਾ ਚੱਜ ਨੂੰ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਕੌਣ ਸੀ। 'ਟੁੱਟ ਜਾਏ' ਰੇਲ ਗੱਡੀਏ ਸਾਡੇ ਸੱਜਣ ਕਿੱਥੇ ਛੱਡ ਆਈ' ਗੀਤ ਭਾਵੇਂ ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਨਾਮ ਇਤਕਾਲ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਗਮਦੂਰ ਰਿਹਾ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਮਾਹੀਆ, ਸੱਪ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹ ਦੇਵੇ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਬਰ ਨਾ ਰਾਹ ਦੇਵੇ। ਅਸਾਂ ਮਾਹੀਆ ਗਾਇਆ ਏ ਮਾਹੀਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਸਾਂ ਦਰਦਾ ਸੁਣਾਇਆ ਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹੀਆ ਇਸ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿਖਰ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਓਨਾ ਹੀ ਮੋਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ। ਪਰ

ਵੇਖੋ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਅਜੀਤ' ਲਈ 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਕਾਲਮ ਲਿਖਦਾ ਸਾਂ, ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਉਹ ਤਾਂ ਸੰਗਾਉ ਹੈ ਮੈਂ' ਹੀ ਉਹਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਕਰ ਲਿਆ, 'ਵਿਆਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਉਹ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਆਈ ਸੀ?'

'ਭੋਰਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਫੜ ਲਵੋਗੇ, ਇਕ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਰੰਗ ਈ ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ, ਨਾਂ ਹੀ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਬੋਡੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝ ਲਓ ਮੈਂ ਬੋਡੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।' ਚਲੇ ਇਸ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਤੇ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ ਛਪ ਵੀ ਗਈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਭੱਲੇਪਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਬੋਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲੈਬਰੇਟਾ ਸਕੂਟਰ 340 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਗਮਦੂਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਚਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਧੋ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਚਾਅ ਵੱਧ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਾ ਘਰ ਸਰਦੂਲ, ਨਾ ਘਰ ਭਰਪੂਰ, ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਲੈਬਰੇਟੇ ਤੇ ਖੋਨੇ ਗੋਤਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਆ। ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਪਿਆ, ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਕੇ ਸਕੂਟਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਲਕਾ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਟੋਡਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਆਪ ਡਿਗ ਪਿਆ ਕਰੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੱਛ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਮਦੂਰ ਸਕੂਟਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੂਟਰ ਗਮਦੂਰ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜਾ। ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਇਕ ਸਕੂਟਰ ਮਕੈਨਿਕ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਕੂਟਰ ਗਰਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਕੈਨਿਕ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹਦਾ ਗੇਅਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਸੀ? ਗਮਦੂਰ ਅੱਗਿਓਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਈ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਗੇਅਰ ਵੀ ਬਦਲੀਏ ਹਨ।'

ਇਸੇ ਸਕੂਟਰ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰਵੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਖੋਨੇ ਤੋਂ ਉਹ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੰਬੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਟਾਇਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਦਸ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਹੀ ਸਕੂਟਰ ਪਿੱਛ ਲੈ ਗਿਆ। ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਬਣਾ ਸੁਆਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਟਾਇਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।'

ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਸਟਿੱਪਟੀ ਬਦਲ ਲੈਣੀ ਸੀ।'

'ਸਟਿੱਪਟੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਆ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਆ?'

ਤੇ ਭੋਲੇਪਨ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੇਖੋ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ

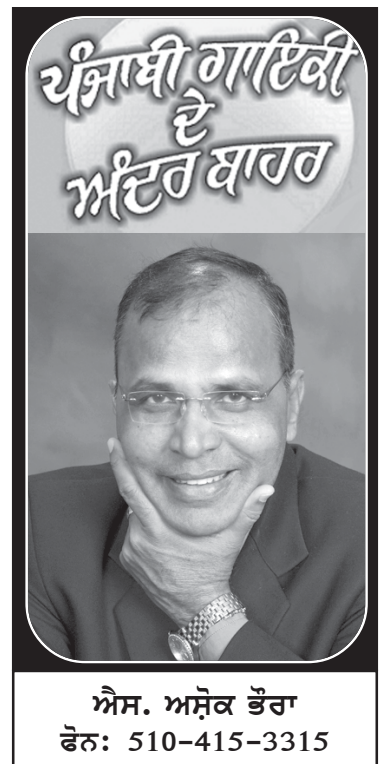
ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਢੋਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।'

ਸਾਲ 1990 ਵਿਚ ਵਿਆਨਾ (ਆਸਟਰੀਆ) 'ਚ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ 25 ਦਸੰਬਰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ 'ਤੇ ਸ਼ੋਅ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਮੈਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਗਮਦੂਰ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾ ਲੱਭੇ। ਉਹਨੇ ਦਾਜ ਵਾਲੀ ਪੇਟੀ ਫਰੋਲੀ, ਲੀੜੇ ਬਾਹਰ ਖਿਲਾਰ 'ਤੇ, ਟਰੈਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਝਾੜ ਲਏ ਤੇ ਹੱਦ ਉਦੋਂ ਕਰ 'ਤੀ ਜਦੋਂ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘੜੇ ਅਤੇ ਚਾਟੀਆਂ ਵੀ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਵੀਰ ਇਹ ਕੀ?' ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਅੱਗਿਓਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਐ, ਕਿਤੇ ਬੁੜੀਆਂ ਨੇ ਦਾਣਿਆਂ 'ਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।'

ਬੇਰ, ਜਦੋਂ ਵਿਆਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਮੈਂ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਆਸਟਰੀਆ ਦੀ ਕਰਾਂਸੀ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਸੀ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਬਣੇ ਯਾਨਿ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ। ਉਦੋਂ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਸੌ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਦੀ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਟੰਗਣ ਵਾਲੀ ਘੜੀ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੁ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿਓ।'

1991 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਢਾਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਐਲਬਮ ਇੰਦਰਲੋਕ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ ਤੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਹੰਸ ਦਾ 'ਫੜ੍ਹਾਂ ਫੋਕੀਆਂ', ਪੰਛੀ ਦਾ 'ਮਿਰਜ਼ਾ', ਸਰਦੂਲ ਦਾ 'ਸੱਜਣਾਂ ਦੂਰ ਦਿਆ', ਗਮਦੂਰ ਦਾ 'ਦੇ ਤਾਰਾ ਵੱਜਦਾ ਵੇ' ਸਿਖਰ ਦੀਆਂ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ ਸੀ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੱਖ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤੀ ਕਰਕੇ ਕੈਸਿਟਾਂ, ਡਿਸਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਸਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੰਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਕਿਉਂ, ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਜਾਂ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ? ਇਹੀ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਮੁਕੰਦਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਕਲਮ ਤਾਂ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਧਾਤਾ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਵੱਖਰੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵੇਖੋ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਬੁੱਕ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਭਰਾ ਸਾਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਘਟਨਾ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਮੇਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਿਸਕਦੀ। ਬੰਗੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜੀ ਐਨ ਰਿਜ਼ੋਰਟਜ਼ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸਰਦੂਲ ਦਾ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਗਮਦੂਰ ਸਾਜੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਵੀਰ ਸਰਦੂਲ ਨਾਲ ਬੈਠ ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਐ।' ਉਹਨੇ ਹਉਂਕਾ ਲਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਭਰੀਆਂ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਨਹੀਂ ਉਸ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਨੂਰੀ ਨੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਕਿਸਮਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।' ਤੇ ਉਹ ਮੂੰਹ ਘੁਮਾ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਸਟਰੀਆ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਪੇਡੂ ਲਹਿਜ਼ਾ ਵੀ ਬਾਕਮਾਲ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਟੋਰ ਬਣਾਇਆ ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਅਲਮਾਰੀ। ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਬੱਲੇ ਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਕਾਲੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਪਾਉਡਰ ਹੁੰਦਾ, ਅਜਵਾਇਣ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਤੇ ਲਾਚੀਆਂ ਲਿਫਾਢੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪੱਗ ਵੀ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਪਜਾਮਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਕਛਹਿਰਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੁਰਸ਼, ਉਥੇ ਹੀ ਪੱਗ ਸਲਾਈ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਾਪੀ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਰੋਕਣਾ ਕਿ ਵੀਰ ਸਿਰਹਾਣੇ ਨੂੰ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਨਾ ਬਣਾ ਪਰ ਉਹਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਤੇ ਨੂਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਵੇਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸੀ। ਗਮਦੂਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਰੰਗ

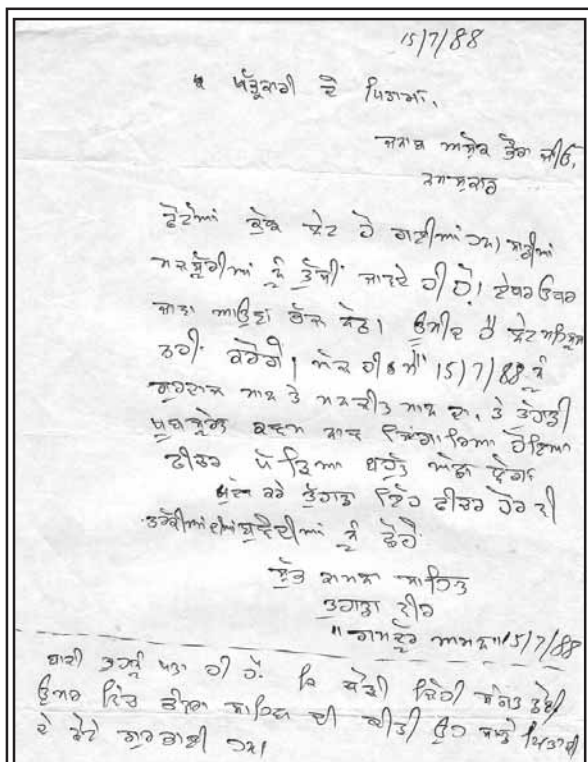
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 24 ਉੱਤੇ)

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ

ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ

ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਕਿਉਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ? ਬੀਬਾ ਹਰ ਕੋਈ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਪਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਜਾਪੇ ਸੁਖੀ ਬੜਾ ਏ, ਅੰਦਰੋਂ ਪਰ ਇਹ ਦੁਖੀ ਬੜਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਰੀਏ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫਿਰ, ਅਸਲੀ ਗੋਰਖ ਪੰਦੇ ਦਾ ਫਿਰ। ਇਹਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੋਰਾ ਦੀਨ ਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਖੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਉਜੜ ਹੈ, ਪਿਓ ਕਹਿੰਦਾ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਹੱਡ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਪੁਆੜੇ ਪਾਈ ਜਾਵੇ, ਉਂਗਲਾਂ ਉਤੇ ਨਚਾਈ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਵੇਖੇ ਲਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਾ ਕੇ ਤੇਲ ਮਚਾਈ ਜਾਵੇ। ਲੀੜੇ ਹੀ ਉਂਜ ਚਿੱਟੇ ਨੇ ਬੱਸ, ਤਨ 'ਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਛਿੱਟੇ ਨੇ ਬੱਸ। ਸਾਧ ਕਹਾਵੇ ਚੋਰ ਉੱਚਕਾ, ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਦੈ ਧੱਕਾ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, 'ਕੱਲਾ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹਦੇ ਵੱਜੇ ਧਾਹੀਂ ਰੋਵੇ, ਕੋਨੇ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਤਾਂ ਹੀ ਰੋਵੇ। ਧੋਤੀ, ਟੋਪੀ, ਨੀਲੀ, ਚਿੱਟੀ, ਜਿਹਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਜਾਵੇ ਛਿੱਟੀ। ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਕਹਾਇਆ, ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਸੰਤ ਕਹਾਇਆ। ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਢੰਗ ਬੂਰਾ? ਨਾ ਪੈਂਟ ਨਾ ਝੰਗ ਪੂਰਾ। ਬੰਦਾ ਕਿਹਨੂੰ ਕਹੀਏ 'ਭੋਰੇ'? ਕਹੀਏ ਕੌਣ ਮਨੁੱਖ? ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਭੋਰਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ।

'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਲੇਖ ਲੜੀ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੱਥ ਲਿਖਤ

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਥਰਵ ਵੇਦ ਅਤੇ ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ, ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਗੁਰੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਆਮ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਭਰਮ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਸਵੈਮਾਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂ ਸਕੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਭਾਲਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਉਹ ਬਾਣੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਭਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਨੂੰ 'ਕੂੜ-ਕਿਰਿਆ' ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਵਿਚ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭੈਰੋਂ, ਸੀਤਲਾ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਘੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਭੈਰੋਂ (ਇੱਕ ਜਤੀ ਜੋ ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਜਾਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭੂਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸੀਤਲਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਤਲਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਸੀਤਲਾ ਨੂੰ ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਤੇ ਖੋਤੇ ਵਾਂਗ ਖੋਹ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਮ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।

ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਵਾਰੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਨੰਦੀ ਬੈਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਬੈਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਡੌਰ ਵਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਮਹਾਂ ਮਾਈ (ਪਾਰਬਤੀ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਔਰਤ ਬਣ ਕੇ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਸਭ ਦਾ ਮੁੱਢ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਤੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਤ

ਆਜੂ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੂਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਉ ਰੇ

ਨਾਮ ਦੇਵ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਗੀਤਾ ਵੀ ਇਹੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ॥ ਖਰ ਬਾਹਨ ਉਹ ਛਾਰ ਉਡਾਵੈ॥੧॥ ਹਉ ਤਉ ਏਕ ਰਮਈਆ ਲੈ ਹਉ॥ ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈ ਹਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੇ ਨਹੁ ਧਿਆਵੈ॥ ਬਰਦ ਚਵੈ ਡਉਰੂ ਢਮਕਾਵੈ॥੨॥ ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ॥ ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ॥੩॥ ਤੁ ਕਹੀਅਤਿ ਹੀ ਆਇ ਭਵਾਨੀ॥ ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ॥੪॥ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਮੀਤਾ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਇਉ ਕਹੈ ਗੀਤਾ॥੫॥੨॥੬॥ (ਪੰਨਾ ੮੭੪)

ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਹਿਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਤਾਂ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਪੰਡਿਤ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੱਝਦਾ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਉਸ ਮੂਰਖ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੇ ਅਤੇ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫੇਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਤ੍ਰੀ (ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਡਿਤ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਾਉਂਦੀ ਜੂਨ ਪੈ ਗਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਲੋਧੇ ਜੱਟ ਦਾ ਖੋਤ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਧੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲੋਤ ਤੇ ਡੰਡਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲੰਗਤਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਡਿਤ ਪੂਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧੀ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਸ਼ਿਵ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਿਵ ਲਈ ਭੋਜਨ ਪੱਕਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਚਿੱਟੇ ਬਲਦ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗਿਆ ਪਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ (ਸ਼ਾਇਦ ਭੋਜਨ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ) ਸਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਡਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਡਿਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਵਣ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਗਿਆਨ ਵੱਸ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਤੁਰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਅੱਖ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਸਿਰਫ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ,

ਆਜੂ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੂਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਉ ਰੇ॥ਰਹਾਉ॥ ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰੀ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਲੋਧੇ ਕਾ ਖੇਤੁ ਖਾਤੀ ਬੀ॥ ਲੈ ਕਰਿ ਨੇਗਾ ਟਗਰੀ ਤੋਰੀ ਲਾਂਗਤ ਲਾਂਗਤ ਜਾਤੀ ਬੀ॥੧॥ ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਮਹਾਦੇਉ ਧਉਲੇ ਬਲਦ ਚੜਿਆ ਆਵਤ ਦੇਖਿਆ ਬਾ॥ ਮੋਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਾਕਾ ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾ॥੨॥ ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ॥ ਰਾਵਨ ਸੇਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਬੀ॥੩॥ ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੁਰਕ ਕਾਣਾ॥ ਦੁਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ॥ ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ॥ ਨਾਮੈ ਸੋਈ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ॥੪॥੩॥੭॥ (ਪੰਨਾ ੮੭੪)

ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ 'ਕੂੜ ਕਿਰਿਆ' ਅਗਿਆਨ-ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਵੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਫਿਰਦੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣੇ ਸੜਕਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਵਾਰਾ ਗਾਇਤ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਇਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਮਰਾਲੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਮਰਾਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੂਤਰੇ ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਬੇਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਮੰਜਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਦਸੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਨੋਟਿਸ ਦੇਖਿਆ। ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਇਥੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ। ਇਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਸਲ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੀਜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਵਿਚਾਰਾ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਕੰਮੇਕੇ ਤੋਂ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਦੋ ਕੁ ਮੀਲ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੀਜੇ ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਅੱਧਾ-ਅੱਧਾ ਏਕੜ ਤੱਕ ਗਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਵੱਗ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਤੋਂ ਡਾਂਗ-ਧਾਰੀ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਸੀਸੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਹੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਡੈਂਟ ਪਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਉਜੜ ਰਹੀ

ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਵੱਗ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੌਫ ਉਭਰ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਲਈ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵੱਗ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੇ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਤਾਲੇ ਤੋਂ ਰਸਤਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਵੱਗ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਗ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਬੋਲਿਆ, "ਭਾਊ ਜੀ! ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਗ ਨੇ ਕਰਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਗ ਦੇ ਮਗਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ!" ਉਸ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੱਗ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਟਰੈਫਿਕ ਵੱਲ ਸੀ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਗਊ ਵਰਗਾ ਪਸ਼ੂ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਕਾਰਕੁੰਨ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਟਰੱਕ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟਰੱਕ-ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਾਹੇ-ਵਗਾਹੇ ਵਾਪਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਮੁਲਕ ਦਾ ਅੰਨ-ਦਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੁੱਖ-ਮਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਅੰਨ-ਦਾਤਾ ਆਪ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥
ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੁਮਰੇ ਰੰਗਾ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ॥੨॥
ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ ਜਬ ਤੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੇ ਚੂਕੇ ਸਹਸਾ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੩॥
ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੪॥

ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ; ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ, ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਮਾਲਕ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਹੋਰ ਕੋਣ ਸਹਾਰਾ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਸਹਾਰਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ

ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ॥

ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ

ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀਉ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸੱਜਣ ਹੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਥਾਹ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ; ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ, ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ; ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਜੀਉ! ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੁਮਰੇ ਰੰਗਾ

ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥

ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ॥੨॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਭਲਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ! ਆਪ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹੋ ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਤੇ ਹੋ; ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ, ਅਗਮ ਭਾਵ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਭੂ, ਅਗੋਚਰ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ; ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ, ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਜਬ ਤੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥

ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੇ ਚੂਕੇ ਸਹਸਾ

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੩॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ, ਜਿਹੜੇ ਵਡਭਾਗੇ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਡਰ-ਭੈਅ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ, ਭਾਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦਾ ਸਹਸਾ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ

ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ॥

ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ

ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਵਾਰੇ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ, ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਸਕੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੀਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਕਥਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਬੇਦਰੇਗ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਅਕਾਲੀ, ਖਾਤਕ ਆਗੂ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਕਥਾਕਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ‘ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ’ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਆਦਿ ਸਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਮ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜਾ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ‘ਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋਏ, ਸਿਆਸਤ ਚਮਕਾਉਣ ਅਤੇ

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਮਿਸੀਸਾਗਾ, ਕੈਨੇਡਾ

ਫੋਨ: 905-795-3428

ਚਲਦੀ ਰਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਬੀਜਿਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੁਮੋਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਛੱਡਣਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵੈਸੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਰਸ ਨਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ‘ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਨਾ ਇਸ ਤੇ ਰਸ ਮਿੱਠਾ’, ਇਹ ਕਾਠੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਗੱਠ ਹੈ ਨੀ’ ਆਖ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੋਹਰਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬੂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਬੂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਜਾਣਣ ਲਈ ਜਦ ਕੁਝ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਖੋਜਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਆਉ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਹੈ?

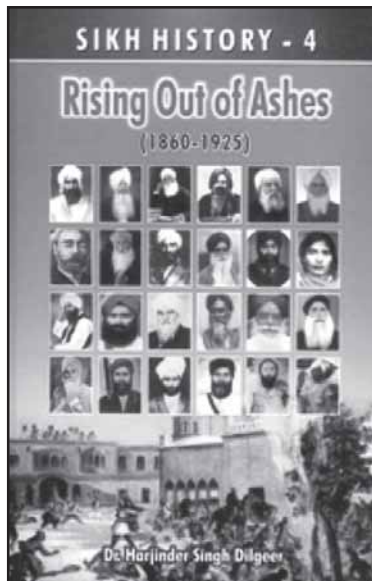
9 ਅਤੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ‘ਸਪੋਕਸਮੈਨ’ ਅਤੇ ‘ਪਹਿਰੇਦਾਰ’ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿਚ ਸਫਾ ਸੱਤ ਉਪਰ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਕ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕੌਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਖਤਰਾ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਖਿਲਾਫ ਖਾਸ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।” ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੰਕਰ, ਜਲੰਧਰ) ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਇਸੇ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਛਪੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਪਹਿਰੇਦਾਰ’ ਦੇ

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੇੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਮ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਤੱਥ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਨਾਰਾ ਹੀ ਕਰੀ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾ-ਦਲੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਤੱਥ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ ‘ਰੈਡਰੈਂਡਮ 2020’ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੋਹਰਾ ਦਈਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੇਖ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮਨਰਥ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਆਏ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।—ਸੰਪਾਦਕ

ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ, “10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, “ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਅਪਨਾਉਣ।”

ਹੁਣ ਠੀਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ? ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ‘ਪਹਿਰੇਦਾਰ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਆਖਿਰ ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਭੱਜਿਆ ਜਾਵੇ? ਹੋਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ (ਦਾ ਸਿੱਖ ਰੈਡਰੈਂਡਮ ਬੁੱਕ, ਪੰਨਾ 681 ਸਮੇਤ) ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਕਿ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਲਾਅਲੈਸ ਪੀਪਲ’ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਵਾਂਗ ਲਫਜ਼ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ‘ਲਾਅ ਲੈਸ ਪੀਪਲ’ ਹੋਣ ਅਤੇ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਹੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਇੰਡੀਆ ਕਮਿੰਟਸ ਸੁਆਸਾਈਡ’ ਦੇ ਪੰਨਾ 11 ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ, “ਵਿਦਾਉਟ ਰੈਡਰੈਂਡਮ ਟੂ ਦਾ ਲਾਅ ਆਫ ਦਾ ਲੈਂਡ ਦਾ ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਜਨਰਲ ਐਂਡ ਮਾਈਗਰੇਟ ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਪਰਟੀਕੁਲਰ, ਮੌਸਟ ਬੀ ਟਰੀਟਡ ਐਜ਼ ਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟਰਾਈਬ।” ਇਸੇ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਗ੍ਹਾਂ ਤੌਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵਾਲੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੂਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ’ ਦੇ ਸਫਾ 13 ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ, “ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਉਤੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਤਰੀ ਹਰਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।”

ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਆਈ ਏ ਐਸ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ 16 ਫਰਵਰੀ, 2014 ਦੇ ‘ਪਹਿਰੇਦਾਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, “ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।”

ਇਹ ਸਨ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਵਾਲੇ ਕਥਨ ਦੇ ਵਥ ਵਥ ਰੂਪ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਜਿਮਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪਟੇਲ, ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ‘ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ‘ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ’ ਹੈ। ਆਉ, ਵੇਖੀਏ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨੀ ਚਾੜ੍ਹ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਲਫਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਮੁਢ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 1972 ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ’ (ਸਫਾ 107-108) ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੱਝਿਆ ਸੀ, “10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਲੋਕ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਉਣ।... ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਔਰਤ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਵਲ ਹੈ।” ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਤਰ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।” ਅੱਗੇ ਉਹ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਦੇ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਸਬੰਧੀ ਛੇਤੀ ਅਫਵਾਹ ਉਭਰ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ (ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਕਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੇੜੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਇਆ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਐਨੀ ਹੀ ਭੋਲੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ? ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ ਉਪਰ ਬਿਠਾਈ ਰਖਿਆ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ

ਹਿੰਦੂ ਅਫਸਰ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ, ਜੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੇਤੀ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉਭਰ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ

ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉਭਾਰਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ? ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਫਵਾਹ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਹਿਮ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖੀ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ ਇਹ, ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਡੀ ਸੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ ਸੈਕੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੁਪਕੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬੜਾ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਗ਼ੋਰਤਲਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਜੇ ਇਹ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪੱਤਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਿਆ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਵਲ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ? ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਿਲ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 6 ਸਤੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤੋੜੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਣਜਾਣ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਦੀ ਨਾ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਕਲ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਵੀ ਸਾਂਝ ਕੇ ਨਾ ਰਖ ਸਕੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੀ ਵੱਕਤ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1871 ਵਿਚ ‘ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਐਕਟ’ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ‘ਮਹਾਤਮ’ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕਈ ਗੋਤ, ਜਿਵੇਂ-ਖੋਖਰ, ਰਾਏ, ਚੌਹਾਨ, ਮੱਲ੍ਹੀ, ਭੱਟੀ, ਜੰਡੀ ਆਦਿ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਗਰੁਪਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਏ ਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ 1952 ਤਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਫਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਤਾਈ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਵਰਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ’ ਦੇ 1972 ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਫਜ਼ ਕੇਵਲ ‘ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ’ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਪੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ‘ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕ ਇਲਾਹੀ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਗਰਦਾਨਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਉਪਰ ਡੂੰਘੀ ਉਕਰੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੱਪਾ ਅਤੇ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਾਕਿਆ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਅਹੁਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਅੰਦਰ ਮਾਮੂਲੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਦੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 8 ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਲੱਖ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਦਾ 44 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੰਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਸਾਫ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 ਉੱਤੇ)

ਹੀਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ-1

ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ

‘ਹੀਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ’ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦਾ ਵਰਕਾ ਫਰੋਲਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਤੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਦਮ ‘ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਕਹਿਰੀ ਪਰਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਝਾਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ’ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਉਸਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਭੇਤ ‘ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ’ ਨਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਉਹ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਤਹਿਆਂ ਹੇਠ ਦੱਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ‘ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ’ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਛੇੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

“ਭਾ ਜੀ! ਕਦੀ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ।” ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚੇਤੇ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਜਿਹੇ ਉਚੇ ਪੀੜ ਵਾਲੇ ਹੱਸਦੇ ਦੰਦ ਹੀ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੇ। ਉਹ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਦ ਕੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵੱਟ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਮੰਦ ਮੰਦ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ‘ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ’ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ।

“ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ! ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ।” ਉਹ ਬੁਝਾਰਤ ਬੁੱਝਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ।

ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ਛੇ ਫੁੱਟ ਭਰਵਾਂ ਜੁੱਸਾ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 416-918-5212

ਉਸ ਦੇ ‘ਦੁੱਖ-ਦੁੱਖ’ ਕਰਦੇ ਰਾਇਲ-ਇਨ-ਫੀਲਡ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਸਜਿਆ ਬੈਠਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਅੱਖਾਂ ‘ਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲੀਆਂ ‘ਰੇਬੈਨ’ ਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਧੂੜਾਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਾ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਖਲੋਦਿਆਂ ਹੀ ਨੌਵੀਂ-ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਝਦੇ ਉਸ ਦਾ ‘ਅੱਗ ਅੱਗ’ ਲਿਸ਼ਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਉਹ ਆਪ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਮੜਕ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ‘ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਆਕਾਲ’ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਸ ਹੱਸ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ। ਲਗਭਗ ਤੀਜੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵੇਲੇ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ, ਮੁੰਡੇ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਹਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ। ਉਹ ਬਾਲ ‘ਤੇ ਪਿਆ ਕਰੋਸ਼ੀਏ ਨਾਲ ਬੁਣਿਆ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਚਿੱਟਾ ਰੁਮਾਲ ਉਤਾਰਦਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ-ਰੂਮ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦਾ।

“ਭਾ ਜੀ! ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਖਾਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣੀਆਂ ਨੇ।” ਸਰਬਜੀਤ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਖਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਜਾਹ ਉਏ! ਭੱਜ ਕੇ ਜਾਹ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਆਖ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਛੜ ਚੱਲੀ।” ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਆਖਦਾ, “ਭਾ ਜੀ! ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ।”

ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਰਾ ਬੀ.ਐੱਫ. ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਇੱਥਣ ਤੋਂ ਬੱਸ ਬੈਠਦਾ ਤੇ ਝਬਾਲ ਆ ਕੇ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੇ ਸਰਬਜੀਤ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੌਸਹਿਰੇ ਢਾਲੇ ਤੋਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸਕੂਲ ਆਉਂਦੇ। ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਡੀਕਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਲਾਸ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜਿਆ ਆਉਂਦਾ। ਉਹਦੀ ‘ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ’ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਹੱਥ ਧੋਇਆਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ, “ਅੱਜ ਤਾਂ ਗੋਭੀ ਤੜਕੀ ਲੱਗਦੀ

ਹੈ।” “ਅੱਜ ਮਕੱਈ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਸਾਗ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।” “ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਣੀ ਦੂਰੋਂ ਈ ਲੱਗਦਾ ਐ ਕਿ ਕਰੇਲੇ ਬਣੇ ਨੇ।” “ਸਗੋਂ ਭਿੰਡੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ?” ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ‘ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ’ ‘ਤੇ ਹੱਸਦੇ।

“ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੀਰ ਦੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੀਲ ‘ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸੁੰਘ ਕੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸਾਬਣ ਜਾਂ ਸੈਪੂ ਨਾਲ ਨਹਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਕਰੀਮ ਲਾਈ ਹੈ।” ਸਰਬਜੀਤ ਆਖਦਾ।

ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਸਦੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਬੁਰਕੀ ਤੋੜ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਲੱਗਦਾ।

“ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਚੱਕ-ਸਿਕੰਦਰ ਗਏ ਸਾਂ; ਸਵੇਰੇ, ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ। ਭਾ ਜੀ ‘ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ’ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਾਂ।” ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਮੇਰੇ ਗਰਾਈਂ ਤੇ ਬੀ.ਐੱਫ. ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਮਾਤੀ ਅਧਿਆਪਕ ‘ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ’ ਦੀ ਬਹਿਕ ‘ਪੱਧਰੀ’ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਕੇ ‘ਚੱਕ-ਸਿਕੰਦਰ’ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਜ ਉਧਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਵੇਖੀਂ ਉਹਲੇ ਵਿਚ ਰਹੀ। ਫਤਾ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਭਰਾ ਤਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।”

“ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਰਾ ਤੇਰੇ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਸਾਡੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਅੱਜ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ

ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਆਇਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ।... ਘਰ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੇਰੀ ‘ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ’ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੋਚਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਾ ਆਈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂਵਲਾ ਚਿਹਰਾ। ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ। ਗੁੱਟ ‘ਤੇ ਬੱਧੀ ਮਹਿੰਗੀ ਘੜੀ। ਪੈਰੀਂ ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਕਸੂਰੀ ਖੁੱਸਾ।

ਸੀ?” ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਘਰ ਸੜਕ ਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਤੇ ਕੇਸੀਂ ਨਹਾਤੀ ‘ਭਾਬੀ’ ਦੇ ਦੂਰੋਂ ਦੀਦਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਬੜਾ ਪਾਪੀ ਐ ਇਹ!” ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ।

“ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੀਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ।” ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ।

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੰਗਾ ਲੈਂਦਾ। ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦੇ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੁੱਧ-ਸੋਢੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲੱਗਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਸਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਚੰਗਾ ਖੇਡਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸਕਦਾ। ਉਤੇ ਉਤੇ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

“ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਭਾ ਜੀ, ਕੱਲ੍ਹ ਸਹੀ।”

ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਦ ਕੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗਦਾ। ਉਮਰੋਂ ਵੀ ਛੋਟਾ ਸੀ ਤੇ ਸਰੀਰੋਂ

ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਤਕੜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਗੋਲਾ ਉਸ ਦਾ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਇੰਚ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਡਿੱਗਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇਤੂ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦਿਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ 5-6 ਇੰਚ ਦੀ ਵਿੱਥ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵੰਗਾਰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਮੋਂ ਕੱਢ ਲਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿੱਥ ਨਿਕਲਣ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਮੋਂ ਨਿਕਲਦਾ।

“ਭਾ ਜੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸੁੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਇਹ ਕੌਤਕ ਕਰ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦੇ ਓ।” ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗਦਾ, “ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਲੀ ਕਾਹਨ ਸਹੁੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਈ ਏ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗਦਾ ਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਮਾਰਦੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ‘ਚ ਟੋਆ ਪਾਉਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ।”

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਹਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਗਵਾ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ‘ਵੇਖਦੇ ਆਂ’ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ, “ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਨਿੱਥੂ ਤੇ ਬਰਫ਼ ਲਿਆਓ ਉਏ। ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ ਬਣਾਈਏ।”

ਵਿਹਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ ਪੀਂਦੇ। ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਦਾ।

“ਬੋੜਾ ਕੁ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਉਹਨੂੰ ਵੀ।”

ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗੇਟ।

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੀ.ਟੀ. ਮਾਸਟਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਖਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੈ; ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਕਦੀ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਦਨੇ ਦੀ ਚਟਣੀ ਦਾ ਸਵਾਦ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੀ ਖਰਬੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਕਦੇ ਹਰੀਆਂ ਤਰਾਂ ਤੇ ਨਿੱਥੂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਲੱਗਦਾ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਖਰਚਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਬਜੀਤ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਂਜ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ‘ਤੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਖਦਾ, “ਭਾ ਜੀ! ਸੁਣਿਐਂ ਫਿਲਮ ਨਵੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਵੇਖਣ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ, ਅੰਬਰਸਰ।”

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੂਰਾ ਮਿਲਦਾ, ਅਸੀਂ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ‘ਦਰਬਾਰ’ ਸਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰੌਣਕ ਲਾਈ

ਰੱਖਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਰੌਣਕੀ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ‘ਗਰਮਾ-ਗਰਮੀ ਵਾਲੀ ਯਾਦ’ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ।”

ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ‘ਨਿੱਕੀ-ਮੋਟੀ’ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਟੋਹਣਾ ਤੇ ‘ਉਸ ਘਟਨਾ’ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ! ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂ ਸਾਡੀ ‘ਜਿੱਤਣ-ਹਾਰਨ’ ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਜ਼ਿਦ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਦੇ ਸਕਿਆ।

ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੀ। ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਚਹੇਤਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

1979 ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ‘ਧਰਦਿਓ-ਬੁੱਟਰ’ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਉਥੇ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸੋਹਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰਬੰਸ ਪੀ.ਟੀ. ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪੱਕੇ ਟੀਚਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਬਣਿਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਬੀ.ਏ., ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ ਬੀ.ਐਡ. ਵਗੈਰਾ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾ ਲੱਗੇ।

ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਖਿਡਾਉਣਾ ਮੇਰਾ ਨਿੱਤ-ਨੇਮ ਸੀ। ਇੰਜ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਰੋਜ਼ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਾ-ਖਿਡਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਸੀਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਨਾਲ ਮੈਚ ਖੇਡਦੇ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੀਮ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਦੇ, ਜਿੱਤਦੇ-ਹਾਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਤੰਦ ਸਦਾ ਜੁੜੀ ਰਹੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਿਰਦ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਲਗ-ਭਗ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿਆਂ।

ਕਾਰ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਧੁੰਦਲਕੇ ਵਿਚ ਗਵਾਚਣਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ!

“ਕਾਹਨ ਸਿੰਹਾਂ! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰ ਚੱਲ। ਬੈਠ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਭਾਵਾਂ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਆਂਗੇ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਆਉਂ। ਦਿਨ ਤਾਂ ਅਜੇ ਬੜਾ ਪਿਆ ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਵਲੈਤ ਜਾਣੈਂ। ਆਹ ਪਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।” ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਘਰ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੇਰੀ ‘ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ’ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੋਚਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਾ ਆਈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂਵਲਾ ਚਿਹਰਾ। ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ। ਗੁੱਟ ‘ਤੇ ਬੱਧੀ ਮਹਿੰਗੀ ਘੜੀ। ਪੈਰੀਂ ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਕਸੂਰੀ ਖੁੱਸਾ।

ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਖੁੱਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੰਦਾ ਪਰਸੋਂ ‘ਫੇਰਾ ਲਾਉਣ’ ਲਾਹੌਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਖੁੱਸੇ ਮੰਗਵਾਏ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਵਾਉਣੇ ਤਾਂ ਦੱਸੋ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣੈਂ। ਆਖਦਾ ਸੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਵਧੀਆ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੇਰੇ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣਾ ਸੁ।” ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੰਜ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡੋਂ ਉਠ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ!

ਉਸ ਦੀ ਤੜਕ-ਭੜਕ ਤੇ ‘ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ’ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਐਨ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇਸੇ ਸਰਹੱਦ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਦੀਆਂ ‘ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ’ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ” ਸਨ। ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਵਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ। ਦੇਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ਨਾਲ ਵੱਟਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬੜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਉਚਾਰ-ਪਾਰ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਸੋਂਦੇ ਵੀ।

ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰੀਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪੈਸੇ ਵੱਲੋਂ ਚੰਗੀ ਮੋਟੀ ਸਾਮੀ ਸਨ। ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਸ਼ੁਗਲ ਵਜੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਿਲਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਸਰਦਾਰੀ’ ਦੀ ਪੈਂਠ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪਤੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਸੁਭਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ‘ਸਰਦਾਰੀ’ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਚੁਭਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ‘ਸਾਂਝਾਂ’ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ‘ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ’ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ‘ਤੇ ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ।” ਸਰਬਜੀਤ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਕੂਲ ਆਵੇ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੁਲਸੀਏ ‘ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਛਲ ਪਿਆ, “ਆਹ ਰੇਤੂ ‘ਤਾ ਈ।”

“ਖੁਸ਼ੀ’ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਪਰਸੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਾਂ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਤਰਲੇ ਲਵੇ; ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਨਿੱਕਾ ਜੀਆ ਜੰਤ ਕੀ ਕਰੂ!’ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਨਿਆਣਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਓ।’ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਬੀਬੀ, ਤੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਏਡੇ ਏਡੇ ਨਿਆਣੇ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਬੀਬੀ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!’

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। “ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਆਇਆ?” ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਤਰਸ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ ਭਾ ਜੀ! ਪਰ

ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਾਨੀ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਬੰਦੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ।”

“ਰਤਾ ਸੋਚ ਕੇ ਵੇਖ! ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਥਾਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਤੂੰ ਹੁੰਦਾ!”

ਉਸ ਨੇ ਉਚੀ ਸਾਰੀ ਆਖਿਆ, “ਓ ਛੱਡੋ ਭਾ ਜੀ! ਐਵੇਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਾ ਕਰਾਓ।”

ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਛਤਾਵੇ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਰਮੇਸ਼ ਜੀ ਐਧਰ ਆਓ! ਤਾਸ਼ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਹੇਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ‘ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਹੁਣ ਧੋਤੀ ਟੋਪੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਜਾਊ, ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਰ।”

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਜ਼ਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ, “ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਪਰਲੇ ਪਾਰ’ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ?”

ਰਮੇਸ਼ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਸਨੇਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਿਠ-ਬੋਲਤਾ ਜਿਉਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਲੱਗਦੀ ਵਾਹੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੁਖਾਉਂਦਾ।

ਸਰਬਜੀਤ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰੁਕਿਆ। ਫਿਰ ਸੋਚ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਲਓ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੁਝ ਆਖੂ! ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਹਿੰਮਤ ਐ! ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਵਾਲ

ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੁਲਸੀਏ ‘ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਛਲ ਪਿਆ, “ਆਹ ਰੇਤੂ ‘ਤਾ ਈ।” ‘ਖੁਸ਼ੀ’ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਪਰਸੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਾਂ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਜੋੜ ਤਰਲੇ ਲਵੇ; ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਨਿੱਕਾ ਜੀਆ ਜੰਤ ਕੀ ਕਰੂ!’ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਨਿਆਣਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਓ।’ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਬੀਬੀ, ਤੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਏਡੇ ਏਡੇ ਨਿਆਣੇ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਬੀਬੀ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!’ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। “ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਆਇਆ?” ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਖਲੋਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਦਰਦ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਰਦ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰੇ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਗਲਰ ਅਤੇ ਦਸ ਨੰਬਰੀਏ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਲੱਗੇ ਨੇ। ਇਹੋ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਨ ਚਾੜ੍ਹੇਗੀ, ਇਹ ਵੀ ਕਦੀ ਸੋਚਿਐ?”

ਉਸ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, “ਇਹੋ ਲੋਕ ਹੀ ਤਾਂ ‘ਮਾਰ-ਖੋਰੀ ਕੌਮ’ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅਤੇ-ਬੁਤੇ ਕੌਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ। ਕੁਝ ਖਤਕਾ-ਦਤਕਾ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ।”

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ- “ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ; ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਏ! ਸਭ ਸਮਝਦਾਂ ਮੈਂ। ਭਾ ਜੀ! ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਜੇ ਅਸਾਂ ਆਰ-ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ ਨੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਖੋਹ ਲਿਐ? ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੱਟ ਵੱਢੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੋਬ ਕੱਟੀ। ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀ ਜੀ-ਜਵਾਨੀ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਐ, ਨਾ ਮੁਲਕ ਦਾ। ਨਾਲੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਵੀ ਕੀ ਹੈ! ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਾਹਦੀ ਤਕਲੀਫ਼! ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਸੀਏ ਕਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹੋ ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ‘ਤੇ ਖਲੋਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੀ ਜੀ ਕਰਦੇ।”

ਵਿੰਗਾ ਕਰ ਸਕੂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਘੁਟਿਆ ਹੋਊ! ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹਿਰਾ ਹੈ।”

“ਜਿਹੜੇ ਮਰੇ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੀਰੇ ਸਨ!”

ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਬਜੀਤ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਛ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਦੇਸ਼ੀ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਕੰਬਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਸਰਬਜੀਤ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਕੂਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘਸਾਈ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿਚਲੀ ਇਬਾਰਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ, ਤੇ ਉਹ ਹੋਰਾਨੀ ਤੇ ਜਗਿਆਸਾ ਵੱਸ ਸਟਾਫ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿੰਠੀ ਉਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਸੀ।

‘ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ’ ਉਸ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਸੀ ਕਿ ਧਨਵੰਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਲੈਣੇ ਨੇ, ਉਹ ਧਨਵੰਤ ਆਪੇ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੁੰਨ-ਖਾਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੇ! ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹਿਤ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ

ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਿੱਕਾ-ਮੋਟਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੁਕਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਸਨ। ਅੰਤ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਚਿੰਨੀ’ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ‘ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।’

ਇਸ ਚਿੰਨੀ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਰਹੱਸ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਖ਼ਬਰ ਆਣ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਸਰਬਜੀਤ ਸਰਹੱਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭਣ ਗਏ ਸਨ। ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਮਟ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ!

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਡੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਅਜੇ ਬੱਚਾ ਹੀ ਸੀ। ਠੀਕ; ਉਸ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਏ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਬਚਪਨ ਦਾ ‘ਸੱਬਾ’ ਸਮਝ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹ ਦੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਹੀ ਏਨੀ ਸੀ! ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਛੱਪਾ ਹੀ ਏਨਾ ਸੀ! ਉਸ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਬਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਗੁਸਤਾਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਿਖ਼ਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਣਾ ਸੀ, “ਵਾਹ ਬਈ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਂ ਕਰਦੈਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਤੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਖਾਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ! ਇਹ ‘ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਨਾਲਾਂ’ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਸਨ! ਅੱਜ ਏਡੀ ਕਿਹੜੀ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ!”

ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਵਡੇਰਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਤਰੀ ਮਾਣ ਵਿਚ ਗਾਲ੍ਹ-ਮੰਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਹੱਸ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਦਿਨ ਹੱਸ ਕੇ ਟਾਲ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਰਿੱਝਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾ ਛਾਲ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਉਸ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਰਹੱਦ ਨਹਿਰ ਉਤੇ ਬਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ‘ਮਨਾਉਣ’ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲੱਖ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਫੁਡਾ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਹਰੇ ਜਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜੀ ਉਸ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭੀ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕਮਲਾ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾਤੇ ਜਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠਾ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਉਨੀ ਇੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਹਿਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸੀ।

(ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ‘ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ’ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ)

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਏ? ਕੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੜੇ-ਫੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਗਿਆ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਐਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਰਨੈਲ, ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਆਦਿ ਨਾ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜੇਕਰ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾ ਔਰਤ ਅਤੇ ਲੁਟ ਮਾਰ ਵਲ ਹੈ”, ਫਿਰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ, “ਜ਼ਬਤ ਕਰਾਂਗੇ ਮਾਲ ਫਿਰੰਗੀਆਂ ਦੇ, ਲੁਟ ਲਵਾਂਗੇ ਦੌਲਤਾਂ ਬੋਰੀਆਂ ਨੀ। ਫੇਰ ਵਤਾਂਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਰ ਖਾਨੇ, ਬੰਨ੍ਹੀ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੀ।”, ਲਿਖ ਕੇ 1947 ਤੋਂ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ

ਵੀ 80 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 1767 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ‘ਹੀਰ’ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਿਸਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਦੇਸ ‘ਤੇ ਜੱਟ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਘਰੇ ਘਰੀ ਜਾ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਈ। ਚੋਰ ਚੋਧਰੀ ਯਾਰ ਨੇ ਪਾਕਿ ਦਾਮਨ, ਭੂਤ ਮੰਡਲੀ ਇੱਕ ਥੀ ਚਾਰ ਹੋਈ।

ਇੰਜ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾਂਦੇ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਥਨ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰ ਰਖੀ ਹੈ। ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਗਲਤ ਕਥਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਡਦਿਆਂ ਮਗਰ ਲਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੇਖੋ। ਕਹਿਣਾ ਹੋਲੀ ਪਰ ਕਹਿਣਾ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ‘ਚ, ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਅਜੀਬ ਦਰਸਾਉਣਾ, ਇਵੇਂ ਕਹਿ ਕੇ ‘ਭੋਰੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹ ਨੂਰੀ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਰਾਵੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੀਰ ਆਲਮ ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ‘ਚੋਂ ਤੇ ਨੂਰੀ ਮੀਰ ਆਲਮਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ।’

ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਰਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵੱਡੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇੰਦਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗਮਦੂਰ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਖੰਨੇ ਕੋਠੀ ਪਾ ਲਈ, ਕੋਠੀ ਵੀ ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ। ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਨਾਲ। ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਜਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਯਕੀਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੇ ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੰਗ ‘ਤੇ ਇੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ‘ਕੱਠ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਨੂਨਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ‘ਚ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤੈਂ ਕਿ ਇਕ

ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀਆਂ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਹੂਟਰ ਬਹੁਤ ਵੱਜੇ ਸਨ, ਦੋ ਕਨਾਲ ਵਿਚ ਟੈਟ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਜਿੰਨਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਪਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਣ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਜ ਕੇ ਮੀਂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਹਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਨੇਰੂ ਨੇ ਤੰਬੂ ਵੀ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਧੱਕਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕ ਗਾਇਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੰਝੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮਰ ਨੂਰੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਨਾਮੀ ਗਰਾਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਹਉਂਕਿਆਂ ‘ਚ ਲੰਘੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਗਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਸਖਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲੁਕੇ ਕੇ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਸਦਾ ਜਿਹਰਾ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਤੇਹ ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਗਮ ਇਹ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸੂਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।

ਛਟੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਭਰਪੂਰ ਦੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਤੋਂ

ਪਿੱਛੇ ਦਿਨ ਲੰਘਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਦੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹੇਗਾ ‘ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਅਸੀਂ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਪੈ ਜਾਏ ਪਰ ਹੋਣੀ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਇਕ ਭਰਾ ਗੈਸ ਵਾਂਗ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।’

ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਮਦੂਰ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਬਾਵਾ ਸਿਕੰਦਰ ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੱਪਲ ਵਾਂਗ ਉਗਿਆ ਹੈ ਯਾਨਿ ਬਹੁਤ ਸੂਰੀਲਾ ਗਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਇਕ ਧੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

‘ਕਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਹਾਨ’ ਤੇ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ, ਰੱਬਾ ਸਾਨੂੰ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਉਲਾਂਭਾ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ‘ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਹਰਫ ਵੀ ਕਾਲੇ’ ਕਹਿ ਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ‘ਪਹਾੜ ਕੋਹੇਤੂਰ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਕਾਲਾ ਲੋਕੀ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਘਸੇਦੇ’ ਨਾਲ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਚੀਆਂ ਪਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਸ਼! ਗਮਦੂਰ ਹਾਲੇ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਖਲਾਕ ਨਾਲ ਹੋਰ ਢਿੱਡ ਭਰੀ ਰੱਖਦੀ।

ਕੈਲਾ ਚਾਲੀਆ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਅੱਧਿਓਂ ਬਹੁਤੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁਬੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੋ ਭਰਾ ਸਨ। ਅਸਲ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਨ ਪਰ 'ਮਾਇਆ' ਤੇਰੇ ਤੀਨ ਨਾਮ-ਪਰਸੂ, ਪਰਸਾ, ਪਰਸ ਰਾਮ' ਦੀ ਅਖੌਤ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਕੈਲਾ ਜੈਲਾ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਵਿਹੂਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਹੂਣੇ ਜਾਂ ਥੋੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਦੀ ਜ਼ੂਨ ਵੀ ਬੁਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਥੋੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਮਰ ਟਪ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ.ਬਚਿਤ ਸਿੰਹ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਢਾਈ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੇ

ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਮਰ
ਫੋਨ: 765-987-5197

ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀਹਨੇ ਦੇਣਾ ਹੋਇਆ ਭਲਾ? ਕੈਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਚਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦੀ ਤੀਹਾਂ-ਬੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟੱਪ ਗਈ।

“ਨਿੱਕਿਆ! ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਡੱਕੇ ਤੋੜ ਤੇ ਕਦੋਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਆਲੇ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਆ, ਬਈ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਕ ਜੁੜ ਜਾਵੇ ਭਰਾਵਾਂ! ਔੜਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਸਰੀਕ ਰੱਸੀਆਂ ਧਰ ਧਰ ਕੇ ਮਿਣਦੇ ਆ।” ਕੈਲਾ ਡਰ ਜਾਹਰ ਕਰਦਾ।

“ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਈ, ਰੱਬ ਭਲੀ ਕਰੂ। ਆਪਾਂ ਕਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਮਾਂਹ ਮਾਰੇ ਆ।” ਜੈਲਾ ਧਰਦਾਸ ਦਿੰਦਾ, ਵੈਸੇ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਕੁਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਲਦੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

“ਮਿੱਤਰਾ ਔਖਾ ਵਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੰਗੇ ਡੰਗ ਦੀ ਦੀਹਦਾ। ਵਿਚਾਰੀ ਧੰਨ ਆ ਜਿਹੜੀ ਫੇਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਲੰਗਰ ਥੱਪੀ ਜਾਂਦੀ ਆ। ਜੇ ਬੇਬੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਗਈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾੜ ਹੋਣੇ।” ਕੈਲਾ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਦਾ।

“ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਈ, ਜੇ ਸਾਲਾ ਜਮਾਂ ਦੀ ਸੂਤ ਨਾ ਬੈਠਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੂਰਬਣੀ-ਪਾਰਬਣੀ ਹੀ ਲੈ ਆਮਾਂਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਕਾ ਟਰੱਕ ਡਰੈਵਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੇਟੇ ਪਿਆਰੇ ਕਾ, ਨੇਪਾਲ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੀਵੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਆ।” ਜੈਲੇ ਨੇ ਨਵੀਂ ਬੁਝਾਰਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਛੋਟਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਅੱਗੇ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਜੱਟ ਸਾਕ ਦੇਦਾ। ਆਪਣੇ ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੱਕ ਤਾਂ ਗੋਤ ਪੁੱਛਦੇ ਆ।”

“ਐਂਦ੍ਰੇ ਤਾਂ ਯਾਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮੀ-ਕਮੀਣ ਦੇ ਘਰੇ ਹੀ ਰੱਬ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ, ਸਾਲਾ ਰੂੜੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਜੱਟ ਜਾਤ ਦੇ ਤਾਂ ਨਕੌਤੇ ਹੀ ਨੂੰ ਮਾਨ। ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਨੂੰ ਕਿੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਤੋਰਦੇ ਆ ਫੇਰ ਦੇਣੇ।” ਜੈਲੇ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਧੂਹ-ਘੜੀਸ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਨਾਰ ਬਿਨਾਂ ਜੂਨ ਕਟੀ ਕਰਨਾ ਪਹਾੜ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਰੱਬ ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰੂੜੀ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਛੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਪੀਹੇ ਵਾਲੀ ਕੂਕ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਾਣੀ ਰਾਸ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਏ ਦੀ ਇਕ ਨੂੰਹ ਮਾਝੇ ਤੋਂ ਸੀ। ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਢਿੱਡ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗੀ, “ਨੀ ਮਾਝੇ ਆਲੀਏ, ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਦੇ ਆਵਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ।”

“ਮਾਂ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਗੱਲ ਈ ਨੂੰ ਕੀਤੀ। ਸਾਕਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਜੇ।” ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਛਣਕਾਉਂਦਿਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੱਤਾ।

“ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ ਘੀਏ, ਤੇਰਾ ਸਾਈਂ ਜੀਵੇ, ਭਾਈ ਜੀਵੇ, ਦੁੱਧੀ-ਪੁੱਤੀ ਫਲੇ।” ਮਾਈ ਨੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵੀਂ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਕਰਕੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਮਾਝੇ ਦੀ ਜੱਟੀ ਕੁੰਡੀਆਂ ਮੇਲਣ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਸੀ।

“ਦੇਖੋ ਮਾਂ ਜੀ, ਜੇ ਕਰੋ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕ ਹੋਜੂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੂਠ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ, ਗੱਲ ਅੱਖੀ ਐ।

ਲਾਣੇਦਾਰ

‘ਲਾਣੇਦਾਰ’ ਕਹਾਣੀ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ ‘ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤੱਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਜਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਔਰਤ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਦਿਲ-ਗੁਰਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਹ ਦੀ ਤਾਂ ਉਮਰ ਵੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਟੱਪੀ ਖਲੋਤੀ ਐ। ਹਾਂ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਆ, ਆਵਦੀ ਮਾਸੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ। ਕੁੜੀ ਸੋਹਣੀ, ਸੁਨੱਖੀ ਤੇ ਸਚਿਆਰੀ ਆ। ਆਹ ਤਿਆਡੇ ਮਲਵਈ ਹੀ ਹੋਗੇ ਆ, ਮੋਗੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਆ ਘੱਲ ਕਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ।” ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਧੀਏ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ‘ਹਸਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨੂੰ’ ਭੁੱਲਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਵਾ ਦੇ। ਕੁਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਹਿ ਜਵੇ। ਆਪੇ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਨਿਭਾ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ।” ਬੁੜ੍ਹੀ ਸਚਮੁੱਚ ਮੋਮ ਦੀ ਬਣੀ ਪਈ ਸੀ।

“ਆਹੋ ਮਾਂ ਜੀ, ਡੰਗ ਈ ਟਪਾਉਣਾ ਹੋਇਆ ਕਿ। ਕੁੜੀ ਸਿਆਣੀ ਆ ਉਂਜ। ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ, ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਪਰ ਵੇਖੀ ਨਾ, ਵਿਚਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਈ ਸੀ, ਘਰ ਵਾਲਾ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਲ ਬੱਚਾ ਕੋਈ ਨੂੰ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠੀ ਆ ਵਿਚਾਰੀ।” ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ‘ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

“ਚੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਬਹੁ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸੌਦੇ! ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਪੱਕਦੀ ਕਰ ਮੇਰੇ ਸਾਧ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ। ਹੁਣ ਮੈਥੋਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੱਥ ਫੁਕ ਹੁੰਦੇ।” ਮਝੈਲਣ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜਗਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੋਗੇ ਨੂੰ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਬੱਸ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਦੇ ਵਕਫੇ ਮਗਰੋਂ ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਸਾਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਵਿਚੋਲਣ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਪੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੀਰ ਦੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਗਾਈਆਂ, ਮਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਤਾ। ਬੀਹੀ-ਵਿਹੜੇ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਨੱਚ ਨੱਚ ਧਰਤੀ ਪੱਟ ਸੁੱਟੀ। ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਲੇ ਤੋਂ ਚਾਅ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਤਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਮੋਟੀ ਕਲਫ ਲਗਾ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਖੜ ਕੱਢ ਕੇ, ਟੌਰੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਮੁੜ ਚੋਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਛਤਿਆ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਕਰਦਾ ਵਿਹੜਾ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਰਗੀ ਤੀਵੀਂ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਮਹਿਕਾਂ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੁਦੜ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਠਾਈਆਂ-ਤੀਹਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਕੱਦ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਮੱਧਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਪਤਲਾ ਲੱਕ ਫਬਵੀਂ ਮੁਟਿਆਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਤੁਰਦੀ ਦੀ ਝਾਂਜਰ ਛਣਕਦੀ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਤੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਹੱਸਦੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਘਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੱਸਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਹ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਲਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਿੱਖਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗ ਕੇ ਖੜ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖਦਾ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ। “ਬਾਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੱਢ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰ ਦੇ ਰਾਹਲਾਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਉਈਂ ਪੜਦਰਾ ਦੱਬੀ ਫਿਰਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ।” ਜੈਲਾ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ।

“ਉਏ ਨਿੱਕਿਆ, ਆਹੀ ਥੋੜੀ ਉਮਰ ਆ ਚਾਰ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿਣ ਦੀ। ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਲਾ ਕੁੱਤਿਆ, ਹਲਾ ਕੁੱਤਿਆ ਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਆ। ਤੂੰ ਮੌਜ ਕਰ। ਨਾਲੇ ਜੇ ਹੁਣ ਤਾਅ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਬਿਗਾਨੀ ਧੀ ਕਹੂ ਬਈ ਜੱਟ ਦੇ ਪੁੱਤ ਵਿਚ ਕਣ ਹੈ ਨੂੰ।” ਕੈਲਾ ਹੱਸ ਛੱਡਦਾ। ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ, ਕਦੋਂ ਸਾਲ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਛਤਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਸਰੀਹ ਦੇ ਸਿਹਰੇ ਲਟਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

“ਧੰਨ ਆ ਮਾਲਕਾ ਧੰਨ ਆ। ਵਾਂਗਰੁ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੁੱਲ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੀ। ਮਾਲਕਾ ਜਿਮੇਂ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸੁਣੀ ਆ, ਉਮੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣੀ।” ਕੈਲੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਬੁਝਤੀ ਮਾਈ ਖੀਵੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਜੇਠੇ ਜੁਆਕ ਦੀ ਜੇਠੀ ਕਿਲਕਾਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਬ ਵਿਚ ਮਘਦੀ ਧੂਣੀ ‘ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿੜ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਲਾਲ ਸੂਹੇ ਸੂਟ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਲੀ ਪਾ ਕੇ ਗੋੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਛਿੱਟ ਛਿੱਟ ਲਾ ਕੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਆਏ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਲਾਹਣ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਵਾਵਰੇਲੇ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਕੈਲਾ-ਜੈਲਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਤਰ ਜੁੰਡਲੀ, ਸਿਆਣੀਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਧੂਰ ਅੰਦਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ-ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਗਿੱਧੇ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।

“ਨੱਚ ਲੈ ਕਲਿਹਰੀਆ ਮੋਰਾ ਵਿਚ ਭਰਜਾਈਆਂ ਦੇ।” ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਰਤਕਵੀਂ ਬੋਲੀ ਪਾਈ ਤਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨੇ ਬਦੇਬਦੀ ਛੜੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਰੂ ਸੀ।

“ਚੱਲ ਭਰਜਾਈ ਹੁਣ ਮਾਣ ਰੱਖ ਲੈ ਵਿਚਾਰੇ ਛੜੇ ਦਾ।” ਆਖ ਕਿਸੇ ਚਲਾਕੇ ਨਨਾਣ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਏਧਰ ਕੈਲੇ ਦੇ ਸੰਘੋ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਦੁਧੀਆ ਰੰਗ ਦਾ ਕਰਾਮਾਤੀ ਪਾਣੀ ਆਪਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ ਸੀਨੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਿੜ ‘ਚ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੜ ਛੱਡਵੀਂ ਸਮਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਕੰਨ ਕੋਲ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮਲਵਈ ਹੋਕ ਚੁੱਕੀ,

“ਹੈ ਨੀ ਭਰਜਾਈਏ ਸੂਹਣ ਸਲਾਈਏ ਸੁਣ ਸੀਨੇ ਦਾ ਸਾੜਾ।
ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਲਿਆਏ ਖੇਡਣਾ ਮਾਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਧਾੜਾ।
ਨੀ ਆਹ ਫੜ ਪੇਕਿਆਂ ਦਾ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾੜਾ।
ਨੀ ਆ ਫੜ...।”

ਗਿੱਧਾ ਪੂਰਾ ਭਖ ਗਿਆ। ਬੋਲੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਟੋਲਾ ਬਣ ਕੇ ਨੱਚਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕੈਲਾ ਨੱਟ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿੜ ਖਿੰਡ ਗਿਆ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਨਿਆਇਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਗੁੜ, ਚਿਓੜੀਆਂ ਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

“ਬੇਬੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਨੂੰ ਚੱਲੋ, ਮੈਂ ਆਉਂਦਾ।” ਕਹਿ ਕੇ ਕੈਲਾ ਧੂਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿਹੂ ਤਖਾਣ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੜ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਚੋਬਰਾਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਕੋੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਜੈਲਾ, ਜਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਉਏ ਆ ਬਾਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ, ਧੂੜਾਂ ਪੱਟ’ਤੀਆਂ ਨੱਚ ਨੱਚ ਕੇ ਨਿੱਕੀ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ।” ਗਿੱਲਾਂ ਦੇ ਲੰਗੜੇ ਬਿਦਰੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਟਕੋਰ ਕੀਤੀ। ਬਿਦਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਵਿਚ ਖਚਰੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਫੈਲ ਗਈ। “ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ, ਬਿਦਰੀ ਦਾ ਤਕੀਆ ਕਲਾਮ ਸੀ।” ਲੰਗੜਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਸਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁੜਿਆ। ਵਿਗੜੈਲ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੋਂ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਘਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਬਾਹਲੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਤੇਰੇ ਕਿਉਂ ਚਲੂਣੇ ਲੜਦੇ ਆ ਲੰਗੜਦੀਨਾ? ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰੇ ਪੁੱਛੇ ਨਾ ਬਾਹਰ। ਰੈਅਕੋਟ ਆਲੀ ਤੈਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਆਲੀ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਖੋਜੜੇ ਖਾਧੇ ਸੀ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਮੋੜਵਾਂ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਪੱਸਰ ਗਿਆ।

“ਉਏ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ ਤੇਰੇ ਅਰਗੀ ਕਾਹਨੂੰ ਐ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਸਾਡੇ ਆਲੀ ਰੈਅਕੋਟਣੀ ਕਾਹਨੂੰ ਬੂਥ ਧਰਾਉਂਦੀ ਆ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਅੱਕ ਚੌਬੀਦਾ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਬਾਈ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦਬੋਲੀ ਫਿਰਦੇ। ਆਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਗੋਣ ਆਲੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ, ਅਖੇ ਦਿਓਰਾ ਵੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਕੁੜੀਆਂ, ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਤਾਂ ਜੇਠ ‘ਤੇ ਮੜੱਗਾ।” ਲੰਗੜਦੀਨ ਫੇਰ ਤੋੜਾ ਝਾੜ ਗਿਆ।

“ਉਹ ਸਹੁਰੀ ਦਿਆ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਜਵਾਕਾਂ ਅਰਗੀ ਆ ਵਿਚਾਰੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਈਂ ਖਾਧੀ-ਪੀਤੀ ਵਿਚ ਸੁਗਲ ਮੇਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।” ਕੈਲੇ ਨੇ

“ਸਾਲੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਇਉਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਆ ਜਿਮੇਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਰਦੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਆ।” ਮੱਥੀ ਜਿਹੀ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਬੇਬੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੀ ਸੌਂਦੀ ਸੀ, ਛੋਟਾ ਜਰਨੈਲ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਸਮੇਤ ਪੱਕੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ, ਤੇ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਦਲਾਨ ਕੋਲ ਉਹਦੀ ਸਬਾਤ ਸੀ। ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਬੇਬੇ ਦੇ ਘੁਰਾੜੇ ਖੋਰੂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਬੁੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਰੇਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆ ਮਿੱਤਰਾ ਘੁਰਾੜਿਆਂ ਆਲੀ।” ਮੱਧਮ ਜਿਹੇ ਜਗਦੇ ਸਰੋਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੂੰਹ, ਆਲੇ ਵਾਂਗ ਜਾਪਿਆ।

“ਕਿਸੇ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਫਿਕਰ ਹੈਨੂੰ! ਏਧਰ ਬੁੜ੍ਹੀ ਲਟਾਪੀਘ ਹੋਈ ਪਈ ਐ, ਤੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਜਨਾਨੀ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਵਿਚ ਟੰਗਾਂ ਅੜਾਈ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਤੂੰ ਰੇ ਕੈਲਿਆ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ। ਸੱਚ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਅਗਲੇ, ‘ਸੁੱਕਾ ਕੰਨੀ ਦੇ ਕਿਆਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਜੇਠ ਰਹਿ ਗਿਆ।’” ਉਹ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟੁੱਕ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛਾਬੇ ਵਿਚੋਂ ਠੰਢੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਗ ਦੀ ਕੜਛੀ ਧਰ ਕੇ ਉਹ ਰਸੋਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਦੇਹਲੀ ‘ਚ ਪਏ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਵੱਜਣ ਕਰ ਕੇ ਔਖੜ ਗਿਆ।

“ਕ ਕੌਣ ਐ ਭਾ ਈ?” ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਖੜਾਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੇਬੇ ਅੱਭੜਵਾਹੇ ਬੋਲੀ।

“ਮੈਂ ਆ ਕੈਲਾ ਤੂੰ ਸੌਂ ਜਾਹ ਬੇਬੇ।” ਉਹ ਭਰਿਆ-ਪੀਤਾ ਬੋਲਿਆ।

“ਕੀ ਕਰਦੇ ਪੁੱਤ ਆਹ ਵੇਲੇ? ਤੂੰ ਸੁੱਤਾ ਨੂੰ?” ਸੁੱਤ-ਉਨੀਦਰੀ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਫੇਰ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ।

“ਰੋਨਾ ਆਪਣੇ ਜਣਦਿਆਂ ਨੂੰ।” ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲਾ ਅੱਧਾ ਫਿਕਰਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਦਬਾਦਬ ਦੇਹਲੀਓਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀਂ ਆਪਣੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਜਦ ਨਿੱਕੇ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਬੈਠਕ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਿਸਕੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮ ਬਾਹੋਂ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਅੰਦਰੋਂ ਆ ਰਹੀ ਜਨਾਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰਾਲੋਕਿਕ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਨਾਦੀ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪੀ। ਉਹ ਜੱਕੋ-ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਤਾਕੀ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਬਿਦਰੀ ਲੰਗੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਜਿਹੀ ਕੱਢ ਗਈ, ‘ਸਾਰੇ ਚੋਣੇ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਵੇ’ ਤੂੰ। ਕੋਤਲ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਇਕ-ਅੱਧਾ ਝੂਟਾ ਤੇਰਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਹੈ?’

ਉਹ ਦੱਬਦੇ ਪੈਰੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤੇ ਅੱਧ-ਪਚੱਧੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚੋਂ ਟੇਢੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਝਾਕਿਆ। ਮਘ ਰਹੀ ਲਾਲਟਣ ਦੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਭਰਜਾਈ ਦਾ ਕਾਸ਼ਨੀ ਪਿੰਡਾ ਦਿਸ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਾਰੀ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰੀ ਆਪਣੇ ਪਲੰਘ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਖਿਲਰੇ ਵਾਲਾ ਦਾ ਜੂੜਾ ਵਲੋਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਜੂਦ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਕੰਬ ਉਠਿਆ। ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਵਲੋਟ ਕੇ ਜਦ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਮੂੰਹ ਭੰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਛੜੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਦੰਦਲ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਮਰ’ਗੇ ਉਏ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਦਿਆ ਰੱਬਾ। ਇਹਨੂੰ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਆਟਾ ਤਾਂ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਤੀ ਪਾ ਕੇ ਗੁੰਨਿਆਂ ਹੋਵੇ। ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਨਿਕਲਿਆ ਮੈਂ, ਜਿਹਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਵੇਂ ਨਿੱਕੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਆ ਮਿੱਤਰਾ। ਚਿੱਟੇ ਚੋਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ, ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋੜੀਆਂ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਰੱਬ ਘੜਨੀ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਲਗਦੈ।” ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਿਆ। ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਗਨ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੈਲਾ ਦੂਸਰੇ ਮੌਕੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਮੱਕੀ ਵਿਚੋਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਕੱਖ ਕੱਢਦੀ ਦੇਬੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਘਿਣ ਜਿਹੀ ਆਉਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਟਿਊਬਵੈਲ ਬੱਲੇ ਨਹਾ ਕੇ ਭਿੰਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਚਹੁੰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾ ਕੇ ਢਿੱਲੀ ਪਈ ਦੇਬੋ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਘੜੀ ਚਰਨਜੀਤ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਕਦ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਸਾਗ ਚੂਰਮਾ ਬਣ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੇ।

“ਚੰਗਾ ਹੁਣ ਲਾਲਟੈਣ ਬੁਝਾ ਦੇ। ਸਵੇਰੇ ਵੱਡੇ ਤਤਕਿਉਂ ਹਲ ਵੀ ਜੋੜਨੈਂ।” ਜੈਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ। ਉਹ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। “ਚੰਗਾ।” ਆਖਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਬੂਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਟੋਡੀ ਹੋ ਕੇ ਲਾਲਟੈਣ ਦੀ ਲੋਅ ਉਤੇ ਫੁਕ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਮੋਰੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੈਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਘੋਰ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗਿਆ।

“ਜਾਹ ਦੀਵਿਆ ਘਰ ਆਪਣੇ, ਤੇਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਉਡੀਕੇ ਮਾਂ। ਕੰਧੀਂ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਜੱਗ ‘ਤੇ ਰਹਿਜੇ ਨਾਂ।” ਕੈਲਾ ਟੁੱਟਿਆ ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਸਰੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਦੀ ਅਲਾਣੀ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਕਦ ਮੋਮ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਕੈਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੈਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ-ਢੰਗ, ਚਾਲ, ਅੱਖ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

“ਬਾਈ ਮੈਂ ਚੱਲਦਾਂ ਹਲ ਜੋੜਨ, ਤੂੰ ਆ ਜਈਂ ਰੋਟੀ ਲੁਹਾ ਕੇ। ਨਿੱਕੀ ਰੋਹੜੀ ਨੂੰ ਵਹਿੜਕਾ ਜੋੜ ਕੇ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਲਿਆਵੀਂ।” ਬਲਦਾਂ ਗਲ ਪੰਜਾਲੀ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਥੋਂ ਨੂੰ ਆ ਹੋਣਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਪ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲੱਗਦੈ। ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਆਮੀਂ ਪੱਠੇ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਰਜਾਈ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਠੋਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ।

“ਚੰਗਾ ਫੇਰ ਕੇਵਲ ਡਾਕਟਰ ਬੁੱਟਰ ਆਲੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਕੇ ਟੀਕਾ-ਟੱਲਾ ਲਵਾ ਲਿਆਮੀਂ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਧ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਉਤੋਂ ਹਲੇ ਅੱਧੀ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਆਲੀ ਪਈ ਐ।” ਜੈਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਕੈਲਾ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਪਿਆ ਪਾਸੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਰਾਤ ਵਾਲਾ ਸੀਨ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਢਲੀ ਦੁਪਹਿਰੇ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ।

“ਬੇਬੇ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੰਟ ਫੜਾਈ। ਪੀ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਦਵਾ ਲੈ ਆਵਾਂ।” ਉਹ ਕੰਧੋਲੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਗੁੜ ਦੀ ਮਹਿਕ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਪਾ ਕੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਜੇ ਆਪ ਫੜਾ ਜਾਮੋਂ ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਕੁਸ ਘਟਦੈ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਚਾਹ ਨੂੰ ਸੁੜਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡੂੰਘੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਭਰ ਕੇ ਸਾਗ ਘੋਟਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸੇਕ ਵੱਜਣ ਕਰ ਕੇ ਨੀਮ ਗੁਲਾਬੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਸਿਮਣ ਨੂੰ ਆਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਘੁੰਟ ਭਰਦਿਆਂ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ। ਤੱਤੀ ਚਾਹ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬੇਬੇ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹ ਵਾਲਾ ਖਾਲੀ ਗਲਾਸ ਕੰਧੋਲੀ ‘ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ਕ ਜਿਹਾ ਖੰਗੂਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਖੰਗੂਰਾ ਸੁਣ ਕੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਉਪਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਮੀਚ ਦਿੱਤੀ।

“ਹਾਅ ਤੇਰਾ ਕੱਖ ਨਾ ਚੁਵੇ ਕੁੜੀਭੇ, ਤੇਰੇ ਸੀਰਮੇ ਪੀਜ਼੍ਹ ਤੇਰੇ।” ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਗਾਂਤਾ ਭੁਕਣਾ ਕੰਧੋਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮਾਰਦੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਜੜਦਿਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਟ ਵੱਟ ਦਿਤੀ। ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਉਹਨੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ, ਪਰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਸਨ। ਕੈਲਾ ਖੋਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਚੌਕੜੇ ਉਤੇ ਤਾਸ-ਕੁੱਟਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਟੋਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਦਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਤਾਸ-ਕੁੱਟਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਕੋਲ ਬਹਿ ਗਿਆ।

“ਆ ਜਾ ਬਾਈ ਕੈਲਿਆ, ਤੂੰ ਵੀ ਕੁੱਟ ਲੈ ਚਾਰ ਪੱਤੇ।” ਤਾਸ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ ਦੇ ਲੰਬੜਦਾਰ

ਸੁਲੱਖਣ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

“ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਬਈ ਭਰਾਵਾ, ਚਿੱਤ ਕੁਸ ‘ਤਾਬ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੇਖ ਈ ਲਾਉਂਗਾ।” ਉਹਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ।

“ਇਹ ਕਾਹਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਗੱਤੇ ਦੀਆਂ ਬੇਗੀਆਂ ਨਾਲ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਝਾਂਜਰਾਂ ਆਲੀ ਬੇਗਮ ਘਰੇ ਉਡਜ਼੍ਹ ਉਡਜ਼੍ਹ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਆ।” ਸਰਵਣ ਮੱਟੀ ਦੇ ਦੀਪੇ ਨੇ ਹੁੱਝ ਮਾਰੀ।

“ਉਹ ਭਰਾਵਾ, ਆਪਣੀ ਕਾਹਦੀ ਬੇਗਮ ਹੋਈ ਭਲਾ। ਬੇਗਮ ਆਪਣੇ ਬਾਦਸ਼ੇ ਦੀ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾ ਦੇ ਮੰਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਆਂ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਹਵਾ ਵਿਚ ਝਾੜੇ।

“ਤੇ ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਫੇਰ ਫੈਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਐਮੇ ਮੁਖਤ ਵਿਚ ਈ ਚਿੱਤਤ-ਘਸਾਈ ਕਰੀ ਜਾਨੈਂ! ਨਾਲੇ ਮੰਨੀਆਂ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਵੀ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।” ਟੋਲੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸੁਲੱਖਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। “ਨਾਲੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਉਹਨੂੰ। ਆਹ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੇਖ ਲੈ...ਧੰਨ ਹੀ ਆ ਬਈ ਗੁਰਮੇਲ ਕੁਰ...ਕਿਹਰੇ ਹੋਰੀ ਪੰਜ ਭਰਾ ਸੀ, ਪੂਰਾ ਤਪਾਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ...ਮਜਾਲ ਐ...ਬਈ ਢੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸਿਆਤ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੱਤੀ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਆਉਂਦੀ ਆ।” ਸੁਲੱਖਣ ਨੇ ਕੰਨ ਖੁਰਕਿਆ। ਉਹ ਕੈਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਸੀ।

“ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਤੇ ਕਮਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਖਾ ਕੇ ਮੱਤ ਕੌਣ ਦੇਵੇ ਭਲਾ?” ਸਰਵਣ ਮੱਟੀ ਦੇ ਦੀਪੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਕੈਲੇ ਨੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਿਆ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਉਈਂ ਡੁੱਨ ਵੱਟਾ ਬਣਿਆ ਬੈਠੇ ਚਾਚਾ ਸਿਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦੈ, ਬਈ ਇਹਦੇ ਈ ਸਤ ਮੁੱਕੇ ਪਏ ਆ। ਜਨਾਨੀ ਦੀ ਕੀ ਮਜਾਲ ਆ?” ਪੱਤੇ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚੋਬਰ ਨੇ ਠੋਰ ਮਾਰੀ। ਤਾਸ ਕੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਨਿਹੋਰੇ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਘੁੰਗੂ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤਰ-ਅਗਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤੜਫਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਤੱਕ ਤਾਸ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

“ਕਿਥੋਂ ਆਇਓਂ ਬਾਈ? ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ? ਸਿਹਤ ਕਿਵੇਂ ਆ ਤੇਰੀ? ਲੱਥਾ ਕੁਸ ਤਾਪ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵੜਦੇ ਸਾਰ ਕਈ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

“ਹਾਂ, ਠੀਕ ਆ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। “ਬੇਬੇ, ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਅੰਦਰੇ ਭੇਜ ਦੇ।” ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਬੇਬੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾ ਕੇ ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਫੜਾ ਆਈ। ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੋਟਾ ਪੈਗ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਦਾ ਗੁਲਾਬੀ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚਰਨਜੀਤ ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਮੱਚ ਕੇ ਕੋਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਜਰਨੈਲ ਕੋਲ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ‘ਮਨਾ! ਅੱਜ ਤਾਂ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਐ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਲ ਨੂੰ ਵੈਲੀ ਨੇ ਬਾਹ ਫੜ ਲੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਬਣੈ? ਮੁੜ ਕੇ ਮਾੜੀ ਵੀ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਜਣਾ...ਤੇ ਇਹਨੇ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਕੀ।’ ਉਹ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਕੈਲੇ ਦੀ ਹਰਕਤ ਉਤੇ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਆ? ਅੱਜ ਮੂੰਹ ਵੱਟਿਆ ਜਿਹਾ ਪਿਐ? ਮੈਂ ਆਬਣ ਦਾ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵਿਹਨਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਲੀ ਰੋਣਕ ਹੋਨੀ...ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਆ ਤੇਰੀ?” ਜੈਲੇ ਨੇ ਪਲੱਗ ‘ਤੇ ਲੇਟਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆਈ ਗਊ ਦੀ ਤਬੀਤ ਕਿਥੇ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਆ...ਜਦ ਥਾਂ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਭੁੱਖੀਆਂ ਗਿਰਝਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਚਿੜੀ ਬਚਾਰੀ ਕੀ ਕਰੇ?” ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਫੱਕ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪਾਈ ਜਾਨੀ ਐ, ਸਿੱਧੀ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ? ਜੈਲਾ ਖਿੜ ਗਿਆ।

“ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛੀ। ਅੱਜ ਚੌਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨੇ ...” ਚਰਨਜੀਤ ਕੋਲੋਂ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਰੂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।

“ਰੋਈ ਕਾਹਤੋਂ ਜਾਨੀ ਐ, ਹੋਇਆ ਕੀ?” ਜੈਲਾ ਅਵਾਕ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਖ ਮਾਰੀ ਐ ਅੱਜ,

ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਿਉਆਂ ਵਰਗਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਆਂ ਉਹਦਾ...ਰੱਬ ਗਵਾਹ ਐ, ਜੇ ਕਦੇ ਅਲਫੋਂ-ਬੇ ਕਹੀ ਹੋਵੇ।” ਚਰਨਜੀਤ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਹੁਬਕੀਂ ਰੋ ਪਈ।

“ਕੋਈ ਨਾ, ਤੂੰ ਜੇਰਾ ਰੱਖ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੁੰਗਾ ਆਪੇ। ਨਾਲੇ ਬੇਬੇ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਖਾਇਆ ਕਰ। ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਘੱਟ ਜਾਣ ਦਿਆ ਕਰ ਉਹਨੂੰ।” ਜੈਲਾ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ।

ਬਾਈ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਰੱਬ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾਂ...ਬਾਈ ਕਿਮੇਂ ਕਰਦੂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ? ਤੇ ਚਰਨੇ ਨੇ ਝੂਠ ਕਿਉਂ ਬੋਲਣਾ ਹੋਇਆ? ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਕਲੀ ਆ। ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਲੋਕ ਘਰ ਵੱਸਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਹਨੂੰ ਜਰਦੇ ਆ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕੈਲੇ ਨਾਲ ਤਲਖ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਰੇ ਖੁਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ, “ਅੱਧ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਂ ਮੈਂ, ਆਏ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਥੋਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲੱਗਾ। ਤੂੰ ਤੇ ਤੇਰੀ ਰੰਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ, ਜੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਅਲਜਾਮਾਂ ‘ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ‘ਗਾਂਹਾਂ ਹੋਗੀ ਆ ਨਾ ਉਹੋ ਪਦਮਣੀ, ਸਾਲੀ ਬਾਂਗਰੋ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ।”

“ਬਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੂੰ ਛੱਡਣੀ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਨੈਂ।” ਜੈਲਾ ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ।

“ਬੋਡੀ ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਬਰੋਟਾ ਲਾਉ, ਬੋਡੀ ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਮੇਰਿਓ ਸਾਲਿਓ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਰੰਨ ਦੇ ਬੱਲੇ ਲੱਗਿਆ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਬੰਦੇ ਉਹ। ਗੁੰਡੀਏ ਰੰਨੇ, ਤੂੰ ਭਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਪਾਉਣੀ ਐ। ਮੈਂ ਚੱਲਿਆਂ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਆਲੇ ਛੋਟੇ ਕੋਲੇ। ਪੰਜ ਸੌ ਜਨਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਐ...ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਵਿਚ ਹਲ ਨਾ ਵਾੜੀ ਆਪਣਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ।” ਕੈਲਾ ਖਫੇ-ਧੂਨ ਹੋਇਆ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਦਾ ਛੋਟਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਲ ਜਨਾਨੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਦੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਜੈਲਾ ਮੱਥਾ ਫੜ ਕੇ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਘਰ ਦੀ ਬਣੀ ਬਣਾਈ ਇੱਜ਼ਤ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੀਟੀ ਮੁੱਠ ਪਟੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੰਧਾਂ-ਕੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹ-ਦੁੱਪੜ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ।

“ਬੇਬੇ ਤੂੰ ਹੀ ਸਮਝਾ ਕੁਝ ਉਹਨੂੰ। ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟਦਾ ਫਿਰਦੈ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਖੋਹ ‘ਚ ਰੋਲਦੈ।” ਜੈਲੇ ਨੇ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਾਮਾਂ ਪੁੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਤੀਮੀਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਅਕਲ ਦੇਹ। ਆਏ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਬਾਣੀਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਜਾਈਏ, ਤਾਂ ਕਸੀਆ-ਕਲੇਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਈ ਹੋਇਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਵੀ ਹੋਗੀਆਂ। ਇਹ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਜੱਗੋਂ ਲਹਿੰਦੀ ਆ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸਲੇ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਹ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਆਏ ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ।” ਬੁੜ੍ਹੀ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੈਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਵੀ ਭੁਗਤਾ ਗਈ। ਚਰਨਜੀਤ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਚੌਕੇ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਵਾਂਗ ਉਬਾਲਾ ਖਾ ਗਈ।

“ਬੇਬੇ ਜੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਖੇਖਣਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ, ਉਹ ਅਸਲੇ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਮੁਸਟੰਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਮੁਸਟੰਡਪੁਣਾ ਨੂੰ ਕਰ ਹੋਣਾ। ਕੱਪੜਾ-ਲੀੜਾ ਧੋਤਾ-ਧੁਆਇਆ ਮਿਲ। ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਮਾਗੇ ਤੇ ਜੇ ਐਵੇਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਣਦੀ ਆ ਜੁੱਤੀ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨੇ ਲੱਦਗੇ ਮਾਂ ਜੀ, ਜਦ ਇਕ ਵਿਆਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚੋਂ, ਤੇ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਬੰਧੀ ਇਹ ਪਤਾ ਨੂੰ ਸੀ ਲੱਗਦਾ, ਬਈ ਅਸਲੀ ਖਸਮ ਹੈ ਕਿਹੜਾ? ਮੈਥੋਂ ਨੂੰ ਡੁਬਿਤਾ ਖੂਹ ਗੋੜ ਹੋਣਾ।” ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਤੱਤੀਆਂ ਤੱਤੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਨੀ ਜਾਹ ਜਾਹ, ਬਹੁਤੀਏ ਪੜ੍ਹਾਕਣੇ। ਤੇਰੇ ਅਰਗੀਆਂ ਈ ਸਿਰ ਪੜ੍ਹਵਾਉਂਦੀਆਂ ਭਰਾਮਾਂ ਦੇ। ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਲਾਂ ਦਿੰਦੀ ਆ। ਕੋਲੂ ਦੀ ਭੁਤਨੀ, ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਧ।” ਬੁੜ੍ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੁੜ੍ਹ ਬੁੜ੍ਹ ਕਰਦੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਟੁਰ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਲਾ ਵਾਹੋਂ-ਦਾਹੀ ਸਾਈਕਲ ਭਜਾ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। “ਆ ਬਾਈ ਕੈਲਾ ਸਿੰਹਾਂ, ਕਿਮੇਂ ਆਉਣੇ ਹੋਏ? ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਈ ਕੀੜੀ ਦੇ ਘਰੇ ਭਗਮਾਨ

ਆ ਗਿਆ।” ਛੋਟੇ ਨੇ ਰਸਮੀ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਬਾਅਦ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਦਾ ਢੱਕਣ ਕੈਲੇ ਮੂਹਰੇ ਪੁੱਟ ਲਿਆ।

“ਉਏ ਨਿਆਣਿਓ! ਕੇਰਾਂ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਓ ਚਾਰ ਕੁ ਸੈਂਖੀਆਂ, ਤਾਇਆ ਆਇਐ ਥੋਡਾ।” ਛੋਟੇ ਨੇ ਪੈਗ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਹਦਾ ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਤਰੀ ਵਾਲੇ ਤਿੱਤਰ ਦੀ ਪਲੇਟ ਲੱਕੜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਮੇਜ਼ ਉਤੇ ਧਰ ਗਿਆ।

“ਬਾਈ ਆਹ ਖੇਚਲ ਤਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਸੀ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਰਸਮੀ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹੈ! ਖੇਚਲ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ। ਅੱਜ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਸੀ, ਆਹ ਤਿੱਤਰ ਡੁੰਗ ਲਿਆਂਦੇ ਚਾਰ ਕੁ। ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਤੂੰ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਈ ਸਿਆਂ! ਕੌਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖਾਏ, ਦਾਣਾ-ਪਾਣੀ ਖਿਚ ਲਿਆਉਂਦੈ।” ਛੋਟੇ ਨੇ ਮੋਟਾ ਹਾੜਾ ਅੱਗੇ ਕਰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਉਤਾਰ ਵੱਲ ਕੀਤੇ।

“ਯਾਰ, ਸਾਲੀ ਕਾਲਜਾ ਫੂਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਐ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਪੈਗ ਮਾਰਦਿਆਂ ਧੁੜ-ਧੜੀ ਲਈ। “ਪਹਿਲੇ ਤੋੜ ਦੀ ਆ ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਚੁੱਕਦੀ ਆ। ਹਾਂ, ਤੂੰ ਦੱਸ ਕੀ ਹੁਕਮ ਐ?” ਛੋਟੇ ਨੇ ਹਾੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਚਿੜੇ ਦੀ ਪੂੰਛ ਵਾਂਗ ਤਰਾਸ਼ੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਝਿਆ।

“ਬ ਆ ਈ ਯਾਰ! ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤੈ, ਬਈ ਆਪਾਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਬਈ ਚਲੇ ਨਿਭਾ ਹੋਈ ਜਾਉਗਾ, ਪਰ ਬਾਈ, ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਟੀਰਾ ਈ ਵਿੰਦੇ ਆ ਦੇਵੇਂ ਜੀਆ। ਆਪਾਂ ਵੀ ਸੋਚ ਲਿਐ ਫੇਰ ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਬਰੋਟਾ ਲਾਉਣੈ ਮੇਰੇ ਪਤਿਉਹਰਿਆਂ ਦੀ। ਜਦ ਬੰਦੇ ਦੀ ਘਰੇ ਕੋਈ ਇੱਜ਼ਤ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਫੈਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਭਲਾ?” ਕੈਲੇ ਨੇ ਅੰਦਰਲੀ ਭੜਾਸ ਛੋਟੇ ਮੂਹਰੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ।

“ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਆਪਾਂ ਤੇਰੀ ਪੈੜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਰ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਕੱਢਦੇ। ਜਨਾਨੀਆਂ ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਆਪਾਂ ਲੈਣਾ ਲਾ ਦਿਆਂਗੇ ਲੈਣਾ। ਆਹ ਦੇਖ ਲਾ, ਬਾਬੇ ਕਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਮੈਂ ਹੀ ਤੀਮੀਆਂ ਆਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਲੇ ਬਾਈ ਜੀ, ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਰੰਨਾਂ ਵੀ ਗਾਡਰ ਐ ਗਾਡਰ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾਂ ਆਲੀ ਨੇ ‘ਸ਼ਰੇਦਾਰ ਜੀ, ਸ਼ਰੇਦਾਰ ਜੀ’ ਕਿਹਾ ਨਾ, ਦਵਾਲੀ ਬਣ ਜੂ ਫੇਰ ਚੱਤੋਂ ਪਹਿਰ। ਬੱਸ, ਤੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲੈ। ਆਪਾਂ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਈ ਲੁਦੇਹਾਣੇ ਤੋਂ ਰੇਲ ਚੜ੍ਹ ਜਾਨੇ ਆਂ ਕਲਕੱਤੇ ਨੂੰ।” ਛੋਟੇ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਾਇਆ ਲੱਗ ਜੂ ਭਲਾ?” ਕੈਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ।

“ਮਾਇਆ ਗਹਾਂ ਰੋਕੜੀਆਂ ਲੱਗਣੀਆਂ? ਤੂੰ ਪੰਜ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲੈ। ਹਜ਼ਾਰ ਕੁ ਔਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਨਾਨੀ।”

“ਠੀਕ ਆ ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਐ। ਮੈਂ ਕੋਲੂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਰਕਮ ਤੈਨੂੰ ਲਿਆ ਦਿੰਨਾਂ ਵਾਂ।” ਕੈਲੇ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਠੀਕ ਆ ਬਾਈ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆ ਜਾਮੀਂ, ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ।”

“ਚੰਗਾ ਭਰਾਵਾ ਰੱਬ ਰਾਖਾ।” ਆਖਦਿਆਂ ਛੋਟੇ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਕੈਲਾ ਲੱਤਾਂ ਘੜੀਸਦਾ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਰੋਟੀ ਉਹਦੀ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਮੂੰਹ-ਨੇਰੇ ਉਠਿਆ, ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ‘ਕੱਠੀ ਕਰਨ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

“ਸੁਣ ਬਈ ਨਿੱਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਿਭਣੀ। ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਭਾਂਡਾ-ਟੀਡਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਸਿਆਤ ਆਉਂਦੇ ਆ ਹਿੱਸੇ ਦੇ, ਉਹ ਅੱਡ-ਬਿੱਡ ਕਰਨੇ ਆ।” ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਿਆਂ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਵੇਲੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤੇ ਕੋਲੂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਘਰ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਨਾ ਬਲਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਪਕਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਧਾ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸਾਂਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਚਰਨਜੀਤ ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੀਂਦ ਗਾਇਬ ਸੀ। “ਭੁੱਬੜੇ ਨੇ ਉਹੀ ਕੁਸ਼ ਕਰ ਤਾ ਜੀਹਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੀ। ਔਂਤਰ ਜਣਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਦੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੱਟੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ।” ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਡਿਗਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ

ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ।

“ਦੇਖ ਚਰਨਜੀਤ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਈ ਆ, ਹਲੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਨੀ ਬਿਗੜਿਆ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਵੰਡਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਕੀਹਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸੀ ਕਹਾਂਗੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਬਿਨਾਂ ਕਾਹਦਾ ਜੱਟ ਦਾ ਪੁੱਤ?” ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਦਿਲ ‘ਤੇ ਪੱਥਰ ਧਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੇ।

“ਚੁੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਹੁਣ ਸੌਂ ਜੋ, ਸਵੇਰੇ ਦੇਖੂਗੀ ਮੈਂ ਜੇ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ, ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਅੱਕ ਨੂੰ ਚੱਬਿਆ ਜਾਣਾ।” ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਮਨ ਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਵਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਰਾਤ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾਈ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਕੁੱਕੜ ਨੇ ਬਾਂਗ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਉਨ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੱਗ ਬਾਲੀ। ਗੁੜ ਦੀ ਮਹਿਕ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਨੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਧੁਨ ਛੇੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਰਨੈਲ ਅਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਵਾਗਰੂ ਸੁੱਖ ਰੱਖੀਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।” ਆਖਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਗੜਦੀ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪਾ ਲਈ। ਸਟੀਲ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਿੰਨੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਕੈਲੇ ਦੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੀ। ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦਾ ਦਿਲ ਫੜਾਕ ਫੜਾਕ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੜੇ ਜੇਠ ਦੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾ ਕੇ ਆਈ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਪਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਹਾੜ ਜਿੱਭਾ ਜੇਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕੈਲੇ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਇਆ।

“ਬੇਬੇ ਬਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਈ ਆ ਲੰਘ ਆ।” ਆਖਦਿਆਂ ਕੈਲਾ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜੂੜੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

“ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਆਂ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਪੈਂਦ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਜਾਣ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਦੀ ਮੱਠੀ ਜਿਹੀ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੈਲੇ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਂਗ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਖਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਨਾ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ।

“ਲੈ ਫੜ ਚਾਹ ਪੀ।” ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਗੜਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਚ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪਾ ਕੇ ਕੈਲੇ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੱਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੈਲੇ ਨੇ ਗਲਾਸ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਚ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਗਲਾਸ ਵੀ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।

“ਦੇਖ ਭਾਈ ਜ

ਅਨਾਨਾਸ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਕਿਥੇ ਵਿਕਦਾ ਹੈ! ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਹ ਤ੍ਰਿਸ਼ਕੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਨਾਨਾਸ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੇਵਣ ਦੇ ਵਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਲ ਖੂਬ ਛਕਾਇਆ ਸੀ। ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭੋਟਾ ਵਜੋਂ ਫਲਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਲਿਫਾਫਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਾਣ ਲਈ ਜਲਪਾਇਗੁਤੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ। ਉਥੇ ਰੋੜੀਆਂ 'ਤੇ ਖੂਬ ਰਸੀਲਾ ਅਨਾਨਾਸ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਥੋੜਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਹੀ ਨਾ ਲੱਥੇ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਹੋਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਈ ਗਏ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਗੱਡੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਖੂਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਥਾਣੀਂ ਅਨਾਨਾਸ ਲੈਂਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਰਜਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਅਨਾਨਾਸ ਦੀ ਝਾੜੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਣਾ ਗਠੀਲਾ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਮੋਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋ ਸੌ ਤੱਕ ਫੁੱਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਨਾਸ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਫਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਜੋੜ ਤੇ ਖੰਬਰੇ ਜਿਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੱਕੇ ਰਸੀਲੇ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਖਟਮਿਠਾ ਸੁਆਦ ਖਾਧਿਆਂ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸੁਖਾਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ਼ ਗੁੱਦਾ

ਚੂੜਾਮਣੀ ਫਲ: ਅਨਾਨਾਸ

ਕਾਹਦਾ, ਲੱਕੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਖਾਣ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਗਰਭ ਡਿਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਇਸ ਦੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਗੁਣ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਜਾਇਕੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹ ਤੇ ਜੀਭ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਨਾਨਾਸ ਉਸ਼ਣਕਟੀਬੰਧੀ ਫਲ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਲੋਂ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਮੀਹਾਂ ਵਾਲੇ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਗਫਲੀ, ਆਲੂ, ਮੱਕਈ ਆਦਿ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਅਨਾਨਾਸ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੱਦੀ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗੁਵੇ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ। ਕੋਲੰਬਸ 1493 ਵਿਚ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਦੇ ਗਵਾਦਲੂਪ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਇਹ ਫਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ Pina De Indes ਕਿਹਾ। ਯੂਰਪੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਸ ਫਲ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੋਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਲ ਦੀ ਭਿਣਕ

Arabic	أناناس	Indonesian	nanas
Armenian	անան	Irish	anann
Azerbaijani	ananas	Italian	ananas
Basque	anana	Latvian	ananas
Belarusian	ananac	Lithuanian	ananasas
Bulgarian	ananac	Macedonian	ananac
Croatian	ananas	Malay	nanas
Czech	ananas	Maltese	ananas
Danish	ananas	Norwegian	ananas
Dutch	ananas	Polish	ananas
English	pineapple	Portuguese	ananas
Esperanto	ananaso	Romanian	ananas
Estonian	ananas	Russian	ananac
Finnish	ananas	Serbian	ananac
French	ananas	Slovak	ananas
Georgian	ანანასი	Slovenian	ananas
German	Ananas	Swahili	mananasi
Greek	ανανάς	Swedish	ananas
Haitian	anana	Turkish	ananas
Hungarian	ananasz	Ukrainian	ananac
Icelandic	ananas	Yiddish	אַנאַנאַס

ਪੈ ਗਈ। ਸੋਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਚਾਰਲਸ ਪੰਜਵੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਫਲ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਸੁਖਾਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਲੂ ਤੇ

ਹੋਰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਰਪੀ ਉਚ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਸ ਪਰਦੇਸੀ ਫਲ ਨੂੰ ਆਖਰ ਅਪਨਾ ਹੀ ਲਿਆ।

ਸੋਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ 1548 ਵਿਚ ਇਸ ਫਲ ਦੇ ਬੀਜ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹ ਫਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਐਪਰ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੋਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ। ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਖੋਜੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨਾਨਾਸ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ (322-185 ਪੂਰਵ ਈਸਵੀ) ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੋਲੀਆਈ ਨਸਲ ਦੀ ਸਾਗਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਅਨਾਨਾਸ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇਤਾ ਅਲੋਰਾ ਦੇ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਯਕਸ਼ਣੀਆਂ ਦੀ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਖੋਜਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅਨਾਨਾਸ ਫਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਾਏ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ। ਹਾਂ, ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਅਕਸ਼ੀਫਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਂ Ananas comosus ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੂਪੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਟੂਪੀ ਨਾਮੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ 'ਨਨਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਗਤਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਫਲ', ਸੱਚਮੁਚ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਿਆ ਇਹ ਚੂੜਾਮਣੀ ਫਲ ਸੇਠ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ, ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤੇ ਭੇਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ 1600 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਾ ਚਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਬਦ Pineapple ਘੜਿਆ ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਵੱਡੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਧਵਰਗੀ ਵੀ ਪਾਈਨਐਪਲ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। Pineapple ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ Pine + Apple ਤੋਂ। ਪਹਿਲੇ ਘਟਕ Pine ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਚੀਲ੍ਹ ਜਿਹੇ ਰੁਖ ਦਾ ਸ਼ੰਕੂ। ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Apple ਦਾ ਅਰਥ ਸੋਬ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਚੀਲ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ੰਕੂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਫਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੀਨਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਈਨ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਰਸ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਪੀਨਾ ਕੋਲਾਡਾ ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਕਟੇਲ ਪੀਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਲੁਤਫ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਰਸ, ਰਸ ਅਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵੱਲ ਵਾਪਸੀ?

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਉਨਤੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ; ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਨੰਬਰ, ਮਹਿੰਗੇ ਫੋਨ, ਏ ਸੀ, ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਫਰਿਜ਼, ਮਹਿੰਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਲਾਸੀ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੂਟਾਂ, ਬੂਟਾਂ ਤੇ ਟਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਜੇ-ਫੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਥੋੜੀ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਮੱਧ ਯੁੱਗੀ ਮਨੁੱਖ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਨਿਆ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਖਾਤਰ ਕਤਲ, ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਟੌਹਰ ਟੱਪੇ ਦੀ

ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98889-39808

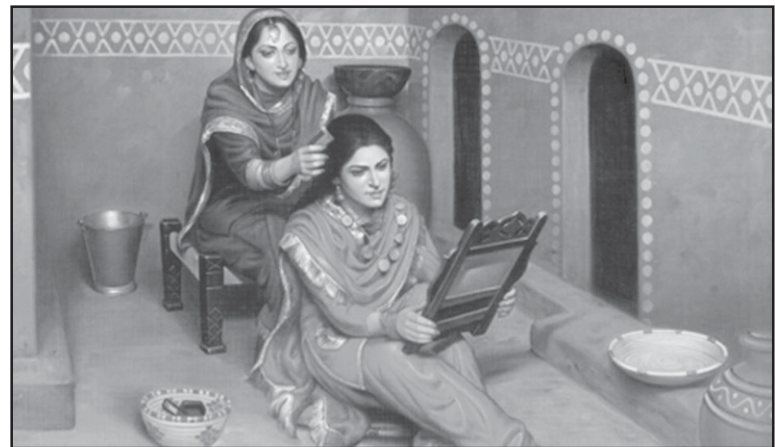
ਲਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਚ ਸਮਝਣਾ ਆਦਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੱਧਕਾਲੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਵੀ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਸਰਮਾਇਆ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਮੰਤਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਫਾਇਰਿੰਗ, ਇਕ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਕੁੱਤੇ ਪਾਲਣੇ, ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਟੇ ਖਾਂ ਸਮਝਣਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਕੁੜੀਆਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਿਨਸਾਂ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਬਣਾਏ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲਿੰਗ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਘੜ ਲਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮੀਰ, ਉੱਚ ਮੱਧ

ਵਰਗੀ ਅਤੇ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਤਬਕੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸੰਬੋਧਨ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਬੋਟਾ। ਲੜਕੇ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੋਟਾ ਕਹਿਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੜਕੀ/ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਬੋਟਾ ਕਹਿਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਮਾਦਾ ਲਈ ਸੰਬੋਧਨ ਨਰ ਵਾਲਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਬੋਟੀ ਨੂੰ ਬੋਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ? ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉੱਤਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ/ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਧੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਧੀ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਜਾਂ ਸੰਕੋਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਹੀਣਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਰਤਾ ਪਿੱਛੇ ਝਾਤ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 50-60 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਧੀਏ, ਕੁੜੇ, ਬੀਬੀ (ਬੀਬਾ), ਕੰਨਿਆ ਜਾਂ ਦੁਖਤਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰ, ਆਦਰ ਮਾਣ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਦਰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ (ਭਾਵੇਂ ਓਪਰਾ ਓਪਰਾ ਹੀ ਸਹੀ) ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਤਰ (ਬੋਟਾ) ਸੰਬੋਧਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੋਟੇ/ਬੋਟਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਅਪਣੱਤ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਉਮਝਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਧੀਏ, ਕੁੜੀਏ, ਬੋਟੀਏ ਜਾਂ ਅੜੀਏ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਜਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੋਹ ਭਿੱਜੇ ਬੋਲ ਹਨ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ

ਇਹ ਨਿਖੇੜ ਜਾਂ ਵਖਰੇਵਾਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਦਾ ਸਰਲ ਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਈ/ਨੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਮਿੱਥ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਸੀ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਰੋਟੀ, ਗਹਿਰਾਈ, ਪਿਟਾਈ, ਕੁਟਾਈ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਰਿਆ ਇਸਤਰੀ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ

ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੰਗੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਆਦਿ। ਅਸੀਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਟੇ ਆਖਣ ਦੇ ਚਾਅ ਵਿਚ ਅਬੋਧ/ਅਭੋਲ ਬੋਧਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਚਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਕੂਲੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਆਦਿ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਗਾੜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਹੀ, ਇਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਫਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ

ਹੈ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਹੋਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟੇ ਸਾਂਝੀ ਪਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕੁੜੀ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਲਗਣਾ ਕੋਈ ਮਿਹਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁੜੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ

ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰਦਾਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣੇ ਕੀ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਖੋਖਲਾ ਉਪਰਾਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਰੰਗ, ਸੋਧੀ, ਸੁਹਜ, ਦਿਲਕਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਮਰਦਾਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਿਧਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਮਾਤਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ

ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਸਾਲ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਓਨੇ ਸਾਲ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਮੱਧਯੁਗੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਉੱਪਰ ਖਲੋ ਜਾਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਮਰ 30-35 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਵਡਿਆਈ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁੜੀ ਓਨੀ ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਜਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਰੁਤਬੇ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਤਾਅਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਤਾਅਨਾ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਵਿੱਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਚੋਲ ਰਹੀ ਬੇਕਦਰੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ 30-35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹੋ ਉਮਰ ਮੁੰਡੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ। ਅੱਜ ਵਿੰਡਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਡਲ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਰੁਖ਼ ਅਪਨਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ? ਕੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਤੀ ਵੀ ਜੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਿਤਕਣ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਲ ਰਹੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾੜਾ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾਏਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਲੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕਰੇ, ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ, ਤਰੱਕੀ-ਯਾਫਤਾ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਦਿਸੇ, ਹਕੀਕਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਖਪਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਜਲਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਹਨ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ-6

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullarg@gmail.com

ਅਣਜਾਣ ਕੁੜੀ ਨੇ ਬੱਚੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਦੀ ਜੀ ਕੋਲ ਉਹਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸਬੂਤ ਦੇਖਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਸੱਚ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਹੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਮਸਤੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਸ਼ਮੰਦ ਬੇਦੀ ਜੀ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਚੀ ਹੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਉਮਰ ਦੀ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਹੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਪਿਆਰ ਉਤੇ ਭਾਰ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਇਹਤੋਂ ਉਪਰੰਤ, ਜਾਪਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦੀ ਵਰਗੇ ਫਿਲਮੀ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਇਹ ਪਿਆਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾਹਟ ਅਤੇ ਚਕਾਚੋਂਧ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਿਲਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਦਿੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਆਖਨ ਦੇਖੀ' ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਆਖਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਪੂਰੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਹੋ ਵੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਵੈ-ਹਿਤ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਹਿੰਤੋਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਥਾ-ਕਥਿਤ 'ਬੇੜਾ ਜਿਹਾ ਇਸ਼ਕ' ਗਿਲਿਆਂ-ਸ਼ਿਕਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵਟਦਿਆਂ ਤਕਰਾਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਪਾਰ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਚੰਦਰੀ ਘੜੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲੁੜਕ ਗਏ। ਇਹੋ ਅਧਰੰਗ ਦਾ ਉਹ ਦੌਰਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਾਨ-ਲੇਵਾ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਉ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜੇਠੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ-ਗਿਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਖਾਸਾ ਸਫਲ ਫਿਲਮ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਦੀ ਇਸ

ਕਲਾ ਦੀ ਕੌਮਲਤਾ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੀਰੀ

ਸਾਲ 2015 ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦੇ ਜ਼ਹੀਨ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਮਰਹੂਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (1915-1984) ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਪਟਕਥਾ-ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਰਦੂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ' 'ਤੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸੇ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 'ਮੁਠੀ ਭਰ ਚਾਵਲ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਫਿਲਮ ਬਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਬਾਕਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਫ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਲੋਕਯਾਨ ਦੇ ਨੱਕੜਦਾਦਾ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਥਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲੰਮੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਸ. ਬੇਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪਲ ਕਲਮਬੱਧ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਉਹਦੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਕਲਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਦਿ ਐਵੇਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਮਿਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ ਉਤੇ ਉਸੇ ਕਲਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਾਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਕਿਥੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਨਹੁੰਮੇ-ਭਰੀ ਕਲਾਤਮਕ ਚਾਲ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਾਇਆ-ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਵੇਗ। ਪਿਤਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੋਂ ਵਰਜ ਕੇ ਅਤੇ ਸਬਰ ਸਿੱਖਾ ਕੇ ਸਿਧੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪੁੱਤਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਚੋਭਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਜ਼ੰਜੀਰ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਚੱਲਣਾ ਸਿੱਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿਤਾ ਕਲਾਵੰਤ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੇ ਉਹ ਟਿਕਟ-ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਪੁੱਛਦਾ, ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਸਿਵਾਏ ਕਥਿਤ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ? ਪੁੱਤਰ ਵਣਜੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਟਿਕਟ-ਖਿੜਕੀ ਉਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਪੁੱਛਦੇ, ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਸਿਵਾਏ ਪੈਸੇ, ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਤੋਂ? ਕਈ ਵਾਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਲਾਹ ਅੱਗੇ ਚੁੱਪ, ਸਗੋਂ ਨਿਹੁੰਤਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਕ ਸਫਰ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਗੱਲ ਇਉਂ ਹੋਈ ਕਿ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬਈਓਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਪੁੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੀ ਸੂਈ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ, "ਧੀਰਜ ਨਾਲ, ਕਾਕਾ, ਧੀਰਜ ਨਾਲ।" ਉਹ ਕੁਝ ਪਲ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਆਦਤ-

ਵੱਸ ਸੂਈ ਫੇਰ ਉਤਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ। ਤੇ ਫੇਰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਕਾਰ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਬੇਦੋਸ਼ ਦੀ ਅਣਆਈ ਮੌਤ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਕਾਕਾ, ਕਾਕਾ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ ਰੱਖ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹੇ।" ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਪਾੜਿਆ, "ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ 'ਧੀਰਜ...' ਧੀਰਜ ...ਕਰ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਥੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਸੌ ਮੀਲ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾ ਬੈਰ-ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।" ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤਕਰਾਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਟ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਨਰਿੰਦਰ, ਜੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ, ਬੇਦੀ ਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਲਾਭ ਤਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਵਲੋਂ ਪਿਤਾ ਲਈ ਸ਼ੋਭਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਿਆ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਜੋ ਐਸ਼ੋ-ਇਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਲਟ ਸਕਦੀਆਂ।

ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਲਾ ਉਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਬਾਸਟਰਡ ਵਰਤ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਬੋਹੜੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ

ਹੋਏ। ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਅਗਲਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਦੇ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਭਲਾ ਸੱਦੇ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਨੇ, ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ-ਬੁਲਾਏ ਚਲੇ ਗਏ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਿਲਮੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਥੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ, ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ, ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਬਾਹ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਨਿਰਣਾ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਸ਼ਕ-ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਲੱਭਿਆ ਕਿਸੇ ਫੁੱਟ-ਨੋਟ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਦੇਵੇਂ ਭਾਈ, ਇਕ ਫੌਜੀ ਜੁਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਭੈਣ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਉਹ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵੀ ਨਾ ਭੁਲਦੇ ਕਿ ਤੂੰ ਏਨੀ ਸਿਆਣੀ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਭਾਣਜੇ ਰਵੀ ਉਰਫ਼ ਰੱਦੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ, ਸ਼ਾਇਦ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਸੂਖਮ ਸਮਝ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਜੇਤ ਕੁਝ ਸਾਲ ਤਾਂ ਰੁੜ੍ਹਦਾ-ਘਿਸੜਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੋਤਵੀਂ ਤੰਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਤ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ਬੱਸ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ। ਤੇ ਉਹ ਪਨਵਾਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੁਕਾਨ

ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬੀੜਿਆਂ ਦਾ ਪੂੜਾ ਅਦਬ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਦੁਕਾਨ ਵੱਡੀ ਕਰਨ ਲਗਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖਰਾ ਸਿੱਕਾ ਸੀ ਜੋ ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਆ ਕੇ ਆਈ ਬੇਦੀ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਅਦਬੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਜਾਣ ਉਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਫੇਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਹਨਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਆਖਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।

ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਖੱਟੀ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਟਕਥਾ-ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਖੱਟੀ। ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਦਾ ਕਮਾਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਭ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਫਿਲਮੀ ਸੰਵਾਦ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਕਠਿਨਾਈ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਬੁਲਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਨੀਰਸ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਭਰੀ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਸੁਭਾਵਿਕ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਦੀ ਜੀ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਰੋਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਦਾ ਨਾਂ ਡਾ. ਏ ਪੀ ਜੇ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਰੋਡ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੁਰਦ-ਏ-ਖਾਕ ਹੋਏ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ 'ਫਰਾਨ' ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਕੁਝ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੱਖਾਂ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਤਕਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਅਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਸਾਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਰਾਨ ਲਿਖਣ ਤੇ ਟੋਪੀਆਂ ਸਿਉਣ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਐਸਪ੍ਰਸਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ 52 ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 27 ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 368 ਹਿੰਦੂ ਸਨ। ਉਹੀਓਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਤਿਬੱਤ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰ

ਕੀਤਾ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉਤੇ ਜਜ਼ੀਆ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਅਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਸਗੋਂ ਜਜ਼ੀਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ 64 ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਰ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸਨੀਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਕਾਤ ਰਾਹੀਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਕਾਤ ਦੀ ਦਰ ਵਾਈ ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਜਜ਼ੀਆ ਦੀ ਦਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦਾ ਉਲਥਾ ਅਰਥੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਿਜਵਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਕੈੜੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣੇ ਮੰਦਰ ਢਨਵਾਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਸਜਦਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸਾਕਬ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਐਨ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀਆਂ' ਤੇ ਪੰਡਤ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਇੱਕ ਨਵਾਂ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਅਪਣੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਦ ਖਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਲ ਉਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਪਰਦਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦਾ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਵੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਾਂਗ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਇਸਲਾਮ ਮਾਸੂਮਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਨਾਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆਏ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਹੀ ਕਢਵਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਾਉਂਦਾ। ਸਾਕਬ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ

ਚੜ੍ਹਤ: ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 89 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਛੱਤੋਪ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੇ ਭਾਵ 99.9 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਨੰਬਰ ਦੇ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਕੇਵਲ 49 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ।

ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਪਿਛੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਚੰਗੇਰਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਾ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਠੁੱਡੇ ਖਾਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦਿੱਲੀ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਰੀਆਂ ਚਰਾਂਦਾ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ ਸਗੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੀਏ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੋਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਪਨਾਉਣ ਤੇ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਆਵੇ ਜਿਹੜੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਅਹਿਮਦ ਨਦੀਮ ਕਾਸਮੀ) ਉਸ ਕਾ ਸਿਤਮ ਭੀ ਅਦਲ ਸੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਨਦੀਮ ਦਿਲ ਲੇ ਕੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਾ ਸਲੀਕਾ ਦੀਆ ਮੁਝੇ।

ਦੀਪਿਕਾ ਦੀ ਮੜਕ

ਫਿਲਮ 'ਪੀਕੂ' ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੈਂਠ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਲਬੇਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਪੀਕੂ' ਵੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਦੀਪਿਕਾ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਆਸਮਾਨ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ੁਜਿਤ ਸਿਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ 'ਹਾ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

'ਪੀਕੂ' ਦੀ ਪੈਂਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਪੈਂਠ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੀਰੋ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਵਿਚ ਉਸ

ਫਿਲਮ 'ਪੀਕੂ' ਵਿਚ ਦੀਪਿਕਾ।

ਦਾ ਹੀਰੋ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਨ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਰਲਗੱਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਰਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੀ। ਦੀਪਿਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਦੁਕੋਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਦੁਕੋਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਦੀਪਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਖੇਡ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੀਪਿਕਾ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।

ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ

ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਫਿਲਮ 'ਗਰਮ ਹਵਾ' ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸੂਖਾ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਨਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਬਰਾਂ' (ਅਕਾਲ) ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਰੂਪ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਪਏ ਭਿਆਂਕਰ ਅਕਾਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਬਤ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਜ਼ਾਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਰ, ਸੋਕੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ, ਸਰਕਾਰੀ-ਤੰਤਰ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸਮਤ ਚੁਗਤਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। 'ਗਰਮ ਹਵਾ' ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਮੁਫਾਦਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ... -21-

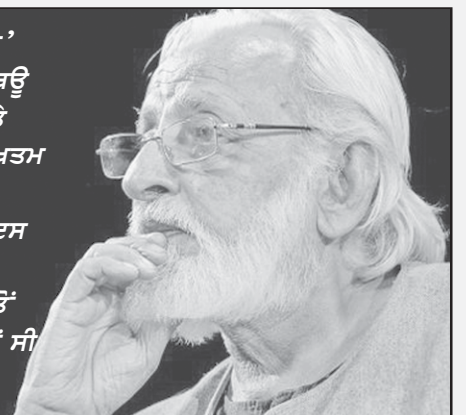
ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ ਭੌਪੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਮੁੱਦੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਮੌਤ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ ਮੁਲਕ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸੀ। 1973-74 ਦੇ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਡੱਕ ਲਿਆ, ਪਰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵਰਗ-ਵੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲ ਸਿਆਸੀ ਪਿਤ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਨਵੇਂ ਆਦਰਸ਼ ਘੜੇ ਜਿਥੇ

‘ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ’ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ ਨੇ ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੇਟ ‘ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੜੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ‘ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਹੋਣਾ।

ਖੁੱਬ ਕੇ ਨਿਭਾਈ। ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਅੱਧਖਤ ਉਮਰ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਨਪ ਰਹੀ ਨਫਰਤ, ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਝੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ ਰਿਸਤੇ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਤੋਂ ਵੀ ਤਰਾਸਦਿਕ ਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਗੰਢਾਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਰਹੇ ਰਿਕਸੇ ਵਿਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਵਸੀ ਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਖਿਲਾਫ ਜੂਝਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਜੰਗ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਸਥਿਊ ਦੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ‘ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ’। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਲਕੱਤਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਚ-ਵਰਗੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਸਥਾ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ, ਰਈਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਫਾ ਵਿਚ ਰਲਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਬੇਚੈਨੀ, ਰੰਜ, ਬੇਵਸੀ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣਤਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਰਬ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਸਮਾਜਕ-ਤੰਤਰ, ਰਿਸਤੇ ਤੇ ਤਦਬੀਰਾਂ, ਸਭ ਚੁਰਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋ ਗਏ। ਪਿੱਛੇ ਬਚੀ ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਫ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਥਿਊ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮੂਰਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਰੁਝਾਨ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਦਿਸਣ ਲੱਗਾ ਜਿਥੇ ਕਾਲਾਬਜ਼ਾਰੀ, ਮਾਫੀਆ, ਅੰਡਰ-ਵਰਲਡ, ਸਮਗਲਿੰਗ, ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਫਿਲਮੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਫਿਸਲਣ ਲੱਗੇ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਿਆਮ ਬੇਨੈਗਲ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ‘ਮੰਬਨ’ ਅਤੇ ‘ਨਿਸ਼ਾਂਤ’ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਲਈ ‘ਸਾਈਲੈਂਸ ਕੋਰਟ ਚਾਲੂ’ ਹੈ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਵਿਜੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਹਲਾਨੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਆਕ੍ਰੋਸ਼’ ਦਾ ਖਾਕਾ ਵੀ ਵਿਜੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਮੌਨ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬੇਅਰਥੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਥੇ ਨਿਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਜਿਥੇ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਪੁੰਸਕ ਖਾਸਾ ਹੋਵੇ?

(ਚਲਦਾ)

ਫਿਲਮ ‘ਗਰਮ ਹਵਾ’ ਦਾ ਪੋਸਟਰ।

‘ਅਲੀਗੜ੍ਹ’ ਦਾ ਸੱਚ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ‘ਅਲੀਗੜ੍ਹ’ ਨੇ ਫਿਰ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਵੱਕਾਰੀ 20ਵੇਂ ਬੁਸ਼ਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੁੱਜੇ ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ- ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ, ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਡਾਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸਿਰਾਸ ਦੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮਰਾਠੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਉਤੇ ਸਮਲਿੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਰਤਰਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਲਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਨੋਜ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਿਰਾਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਿਰਾਸ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਨੇ 2013 ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ- ‘ਸ਼ਾਹਿਦ’। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਆਜ਼ਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਇਸ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦੀ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ‘ਸਿਟੀ ਲਾਈਟਸ’ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ 17ਵੇਂ ਮੁੰਬਈ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਫਿਲਮ ‘ਅਲੀਗੜ੍ਹ’ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1997 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ 'ਚ ਕਰਾਏ 6ਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਫਰੀਡਮ ਰੈਲੀ

17 ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਸਕੂਅਰ ਨਿਊਯਾਰਕ

ਸਮਾਂ 12.00 ਤੋਂ 3.00 ਵਜੇ

**ਆਉ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ
ਆਵਾਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲੰਦ ਕਰੀਏ**

ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ

ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ

ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ
ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸਿੱਖ ਨੇਜਵਾਨ ਲਹਿਰ
ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

917-459-6794
917-257-8620

718-697-1857

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ

ਜੱਬੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਸਟਨ
ਲਵਜੋਤ ਸਿੰਘ
ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

646-789-1697
617-712-8403
917-402-5166
917-325-7084

ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਯੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

908-916-3027
646-542-1315
347-557-2114
631-230-1881